

ВІСНИК

Центральної виборчої комісії

№ 2 (19) • Жовтень • 2010

Загальнодержавне офіційне,
нормативно-правове, інформаційне видання
Засновник і видавець: Центральна виборча комісія

Виходить щокварталу. Мова видання – українська. Видається відповідно до Закону України «Про Центральну виборчу комісію»

Зареєстрований Державним комітетом телебачення і радіомовлення України 20 вересня 2005 року
Свідоцтво про державну реєстрацію серії КВ № 10423

Відповідно до постанови Президії ВАК України від 14 червня 2007 року № 3-05/6 наукові статті, опубліковані в журналі «Вісник Центральної виборчої комісії», зараховуються як фахові в галузі юридичних наук

Редакційна колегія:

МАГЕРА А.Й.
(ГОЛОВА)

АСТАХОВА Т.В.
ДАВИДОВИЧ Я.В.
ДАНИЛЕВСЬКИЙ Ю.М.
ДОНЧЕНКО Ю.Г.
ЖИДЕНКО І.Г.
КІВАЛОВ С. В.
КЛЮЧКОВСЬКИЙ Ю.Б.
ЛУКАШ Т.Л.
МАРЦЕЛЯК О.В.
ОСАДЧУК О.К.
ОХЕНДОВСЬКИЙ М.В.
ПАЦУРКІВСЬКИЙ П.С.
РАЙКОВСЬКИЙ Б.С.
РЯБЕЦЬ М.М.
СУЯРКО С.М.
УСЕНКО-ЧОРНА Ж.І.
ЧУПАХІН О.М.
ШАПОВАЛ В.М.
ШВЕЦЬ Ю.В.
ШЕЛЕСТОВ О.М.
ШЕЛУДЬКО В.Є.
ШЕМШУЧЕНКО Ю.С.
ЯКИМЧУК М.К.

Головний редактор СЕРЕДА В.Я.

Адреса редакції:

01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1, кімн. 303.
Тел.: 286-86-15; 256-81-77; 256-81-29

WEB-сторінка: www.cvk.gov.ua

Над номером працювали:
Белікова О.В., Дондик М.І.,
Король В.Г., Луконіна В.О.,
Ляшко Л.П., Макарчук Є.А.,
Корж І.В., Савчук М.Ю.,
Сом В.М., Хівренко К.О.

Передрук опублікованих у «Віснику Центральної виборчої комісії» матеріалів чи використання зазначених у виданні відомостей дозволяється за умови обов'язкового посилання на джерело інформації. Факт подання автором матеріалів означає його згоду на їхнє опублікування після редагування.

Журнал може публікувати матеріали, не поділяючи точки зору автора.
Редакція не несе відповідальності за недостовірну інформацію, подану автором.

Надруковано

Тираж 1700 прим.

ЗМІСТ

ВИБОРЧА СТАТИСТИКА

- 4 Основні статистичні відомості виборів депутатів Автономної Республіки Крим, місцевих рад, сільських, селищних та міських голів 31 жовтня 2010 року

МІСЦЕВІ ВИБОРИ: організація проведення

- 8 ПЕРЕЛІК постанов Центральної виборчої комісії з питань організації підготовки та проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року
- 16 **ПОРЯДОК** складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 18 **ПОРЯДОК** організації роботи територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 23 **ПОРЯДОК** розгляду скарг виборчими комісіями з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 29 **РЕКОМЕНДАЦІЇ** щодо порядку контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, кандидати у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови
- 31 **РОЗ'ЯСНЕННЯ** щодо утворення дільничних виборчих комісій під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 33 **ПОРЯДОК** користування державними і комунальними засобами масової інформації для проведення передвиборної агітації за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 36 **ПОРЯДОК** проведення жеребкування щодо черговості надання ефірного часу кандидатам у депутати, кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови, місцевим організаціям партій за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 39 **РОЗ'ЯСНЕННЯ** щодо можливості включення осіб, засуджених до обмеження волі, до списків виборців на звичайних виборчих дільницях для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

- 40 ПОРЯДОК нарахування і виплати заробітної плати та одноразової грошової винагороди членам територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 42 РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 45 РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 48 РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо складення протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 57 РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо порядку транспортування виборчих документів до територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
- 64 РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо встановлення результатів виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради у багатомандатному виборчому окрузі
- 66 ПОРЯДОК передачі виборчої та іншої документації територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів на зберігання до державних архівних установ
- 69 РОЗ'ЯСНЕННЯ щодо порядку реєстрації обраних депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

ВИБОРЧЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Мар'яна АФАНАСЬЄВА

- 72 Телеологічний та технологічний критерії ефективності виборчого законодавства

Оксана ВОЛОЩУК

- 77 До питання обговорення проекту Виборчого кодексу України

СУДОВА ПРАКТИКА

Михайло СМОКОВИЧ, Вадим ГАЛАЙЧУК,
Сергій КАЛЬЧЕНКО

- 83 Практичні аспекти судової практики у справах щодо ведення передвиборної агітації

ХРОНОЛОГІЯ ВИБОРІВ

- 91 Виборчі новини

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Альберт КОРНЄЄВ

- 94 Декларація про державний суверенітет України як засновок Конституції України

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

(Витяг)

Стаття 24. Повноваження Центральної виборчої комісії

1. Центральна виборча комісія, крім повноважень, передбачених Законом України «Про Центральну виборчу комісію»:

1) здійснює на всій території України контроль за додержанням та однаковим застосуванням законодавства про місцеві вибори на всій території України;

2) приймає обов'язкові для виконання всіма суб'єктами виборчого процесу, установами, підприємствами, організаціями, а також органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами роз'яснення з питань застосування цього Закону; {Пункт 2 частини першої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2491-VI від 30.08.2010}

3) встановлює норми і перелік обладнання, інвентарю для приміщень виборчих комісій та приміщень для голосування, а також види послуг, робіт, що можуть надаватися виборчим комісіями;

4) встановлює форми, зразки виборчих документів і печаток;

5) може з власної ініціативи у разі прийняття територіальною виборчою комісією незаконного рішення або її бездіяльності скасувати таке рішення та (або) прийняти рішення по суті питання (у день голосування такі питання розглядаються невідкладно);

6) у разі невиконання відповідною територіальною виборчою комісією вимог цього Закону щодо встановлення в порядку та строки, визначені цим Законом, результатів відповідних місцевих виборів встановлює результати таких місцевих виборів;

7) здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами України.

МІСЦЕВІ ВИБОРИ: організація проведення

Законом України від 10 липня 2010 року № 2487-VI «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» організацію проведення місцевих виборів покладено на Центральну виборчу комісію, яка відповідно до статті 19 Закону є комісією вищого рівня для всіх виборчих комісій з усіх місцевих виборів.

13 вересня 2010 року Центральна виборча комісія провела жеребкування представництва політичних партій у територіальних виборчих комісіях, а 15 вересня сформовано персональний склад ТВК.

До складу територіальних виборчих комісій на момент їх утворення (15 вересня 2010 року) було включено 11 373 особи. У тому числі від 15 політичних партій, що мають депутатські фракції у поточному скликанні Верховної Ради України (обов'язкове включення) – 9 572, шляхом жеребкування – 1 801 особа від 69 політичних партій.

Станом на 31 жовтня 2010 року до складу ТВК входило 11 145 осіб. За час роботи територіальних виборчих комісій припинили свої повноваження 240 членів комісії, у тому числі: голів – 25 осіб, заступників голів – 12 осіб, секретарів – 27 осіб, членів комісій – 176 осіб. Певна кількість членів територіальних виборчих комісій написали заяви про відмову перебувати в керівному складі комісій і залишилися працювати у цих комісіях, у тому числі: голів – 43 особи, заступників голів – 27 осіб, секретарів – 65 осіб.

За час роботи територіальних виборчих комісій стався один випадок припинення повноважень усього складу комісії.

Сформовані Центральною виборчою комісією 670 територіальних виборчих комісій, у свою чергу, до 24 вересня 2010 року утворили міські міст районного значення, районні у містах, сільські, селищні виборчі комісії.

Таким чином, усього на місцевих виборах сформовано 12 088 територіальних виборчих комісій, у керівному складі яких загалом представлені 48 партій.

З початку виборчого процесу (10 вересня 2010 року) й до дня голосування відбулося 36 засідань Центральної виборчої комісії, на яких прийнято 173 постанови та 1 протокольне рішення.

На виконання норм Закону та з метою однакового його застосування Комісією встановлено 200 форм виборчої документації і затверджено 29 роз'яснень та рекомендацій з питань застосування законодавства України щодо проведення місцевих виборів.

Станом на 27 жовтня 2010 року зареєстровано 2 403 офіційних спостерігачів. Ця цифра є значно меншою порівняно з попередніми парламентськими та президентськими виборами. Однак Центральна виборча комісія уважно розглядала всі подання і відмовлено було лише п'яти всеукраїнським громадським організаціям через невідповідність їх документів вимогам Закону.

Згідно з вимогами Закону Центральна виборча комісія затвердила розподіл субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на підготовку і проведення чергових місцевих виборів 31 жовтня 2010 року на загальну суму 972 мільйони 834 тисячі 700 гривень.

ВИБОРИ ДЕПУТАТІВ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, МІСЦЕВИХ РАД, СІЛЬСЬКИХ, СЕЛИЩНИХ ТА МІСЬКИХ ГОЛІВ 31 жовтня 2010 року

ОСНОВНІ СТАТИСТИЧНІ ВІДОМОСТІ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ (станом на 31.10.2010)

Загальна кількість місцевих рад, до складу яких обираються депутати:	12 086
<i>у тому числі:</i>	
Верховна Рада Автономної Республіки Крим	1
обласних рад (крім Тернопільської обласної ради)	23
районних рад	488
міських рад (міст обласного, республіканського в АРК значення, м. Севастополя)	178
міських рад (міст районного значення)	278
районних у містах рад	57
сільських рад	10 278
селищних рад	783

Загальна кількість депутатів в місцевих радах, які обираються:	225 293
<i>у тому числі в:</i>	
обласних радах, Верховній Раді АРК	2 714
районних радах	23 118
міських радах (міст обласного, республіканського в АРК значення, м. Севастополя)	8 562
міських радах (міст районного значення)	8 772
районних у містах радах	2 620
сільських радах	160 134
селищних радах	19 373

Загальна кількість сільських, селищних, міських голів, які обираються:	11 516
<i>у тому числі:</i>	
міських голів	455
сільських голів	10 278
селищних голів	783

Загальна кількість виборчих дільниць	32 193
<i>у тому числі:</i>	
звичайних виборчих дільниць	31 085
спеціальних виборчих дільниць, утворених у стаціонарних лікувальних закладах	1 108

Загальна кількість територіальних виборчих комісій	12 088
<i>у тому числі склад яких сформовано:</i>	
Центральною виборчою комісією	670
виборчою комісією Автономної Республіки Крим	25

Кількість членів територіальних виборчих комісій, склад яких сформовано Центральною виборчою комісією	
станом на день утворення ТВК – 15 вересня 2010 року	11 373
станом на день голосування – 31 жовтня 2010 року	11 145

Кількість виборців, включених до уточнених списків виборців на звичайних виборчих дільницях	понад 33 млн 643 тис.
--	------------------------------

Загальна кількість офіційних спостерігачів від всеукраїнських громадських організацій, іноземних держав та міжнародних організацій, зареєстрованих Центральною виборчою комісією для участі у спостереженні за місцевими виборами	2 403
<i>у тому числі від:</i>	
всеукраїнських громадських організацій	1 913
міжнародних організацій	356
іноземних держав	134

**ВІДОМОСТІ
щодо представництва політичних партій
у керівному складі територіальних виборчих комісій ***

Назва політичної партії	Кількість голів ТВК	Відсоток	Кількість заступників голови ТВК	Відсоток	Кількість секретарів ТВК	Відсоток	Кількість представників у керівному складі	Відсоток
Партія регіонів	253	37,76	124	18,51	134	20,00	511	25,42
Народна Партія	102	15,22	98	14,63	118	17,61	318	15,82
Політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	108	16,12	102	15,22	85	12,69	295	14,68
Комуністична партія України	66	9,85	104	15,52	89	13,28	259	12,89
Політична партія «Наша Україна»	45	6,72	57	8,51	60	8,96	162	8,06
Українська соціал-демократична партія	28	4,18	31	4,63	42	6,27	101	5,02
Партія Християнсько-Демократичний Союз	19	2,84	21	3,13	17	2,54	57	2,84
Партія «Реформи і порядок»	7	1,04	17	2,54	20	2,99	44	2,19
Українська Народна Партія	8	1,19	15	2,24	17	2,54	40	1,99
Партія захисників Вітчизни	7	1,04	15	2,24	16	2,39	38	1,89

* Повний перелік політичних партій, представлених у керівному складі ТВК, розміщено на офіційному сайті Центральної виборчої комісії.

Територіальні виборчі комісії по регіонах України

Назва регіону	АРК, обласні ТВК	Міські ТВК (МОЗ, МРеспЗ, м. Київ та м. Севастополь)	Районні ТВК	Районні у містах ТВК	Міські ТВК (міст районного значення)	Селищні ТВК	Сільські ТВК	РАЗОМ
Автономна Республіка Крим	1	11	14	3	5	38	243	315
Вінницька область	1	6	27		12	28	661	735
Волинська область	1	4	16		7	22	379	429
Дніпропетровська область	1	13	22	18	7	40	288	389
Донецька область	1	28	17	9	24	81	253	413
Житомирська область	1	5	23	2	6	40	579	656
Закарпатська область	1	5	13		6	19	307	351
Запорізька область	1	5	20		9	22	263	320
Івано-Франківська область	1	5	14		10	24	477	531
Київська область	1	12	25		12	30	605	685
Кіровоградська область	1	4	21	2	8	27	376	439
Луганська область	1	14	17	4	23	89	206	354
Львівська область	1	9	20		35	34	632	731
Миколаївська область	1	5	19		4	17	287	333
Одеська область	1	7	26		12	32	439	517
Полтавська область	1	5	25	5	10	21	467	534
Рівненська область	1	4	16		7	16	338	382
Сумська область	1	7	18		8	20	384	438
Тернопільська область	1	1	17		17	17	580	633
Харківська область	1	7	27		10	60	381	486
Херсонська область	1	3	18	3	6	30	259	320
Хмельницька область	1	6	20		7	24	568	626
Черкаська область	1	6	20	2	10	15	525	579
Чернівецька область	1	2	11	3	9	8	252	286
Чернігівська область	1	3	22	2	13	28	525	594
м. Київ		1						1
м. Севастополь		1		4	1	1	4	11
Разом	25	179	488	57	278	783	10278	12088

Відомості про офіційних спостерігачів від всеукраїнських громадських організацій

Назва міжнародної організації	Кількість
Всеукраїнська громадська організація «Громадянська мережа «ОПОРА»	1151
Всеукраїнська громадська організація «Комітет виборців України»	645
Всеукраїнська громадська організація «ФРОНТ ЗМІН»	117
Загальна кількість	1913

Відомості про офіційних спостерігачів від іноземних держав

Назва країни	Кількість
Республіка Польща	36
Російська Федерація	29
Сполучені Штати Америки	28
Угорська Республіка	19
Федеративна Республіка Німеччина	5
Французька Республіка	5
Канада	4
Королівство Нідерланди	3
Турецька Республіка	3
Республіка Казахстан	1
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	1
Загальна кількість	134

Відомості про офіційних спостерігачів від міжнародних організацій

Назва міжнародної організації	Кількість
Комітет «За відкриту демократію»	96
Автономна некомерційна організація «Міжнародна організація зі спостереження за виборами «CIS-ЕМО»	65
Міжнародна громадська організація сприяння розвитку виборчих технологій «За справедливі вибори»	65
Міжнародна громадська організація «Український Конгресовий Комітет Америки»	29
Міжнародна громадська організація «SILBA»	24
Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи	23
Міжнародна Асоціація зі спостереження за виборами «Вибори та демократія»	23
Міжпарламентська Асамблея держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав	10
Національний Демократичний Інститут Міжнародних Відносин	8
Європейський Парламент	4
Організація з безпеки та співробітництва в Європі	4
Міжнародна громадська організація «Європейський Комітет прав людини»	3
Міжнародний Республіканський Інститут	1
Фонд Конрада Аденауера	1
Загальна кількість	356

ПЕРЕЛІК ПОСТАНОВ

Центральної виборчої комісії з питань організації підготовки та проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 315 від 20.08.2010

Про подання щодо обсягів фінансування видатків на реалізацію першочергових заходів, необхідних для реалізації Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»

Постанова № 316 від 20.08.2010

Про визначення Центральною виборчою комісією обсягу видатків для включення до бюджетного запиту за бюджетною програмою 6741020 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» до проекту Державного бюджету України на 2011 рік

Постанова № 318 від 20.08.2010

Про форми списків виборців на виборчих дільницях та інших виборчих документів для підготовки та проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 319 від 20.08.2010

Про форми посвідчень суб'єктів та інших учасників виборчого процесу з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 320 від 20.08.2010

Про доручення щодо зміни виборчих адрес виборців за зверненнями органів ведення Державного реєстру виборців

Постанова № 323 від 26.08.2010

Про форми іменних запрошень на вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 324 від 26.08.2010

Про нормативні вимоги до приміщень територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів і приміщень для голосування, перелік та норми забезпечення цих виборчих комісій транспортними засобами, засобами зв'язку, обладнанням, інвентарем, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями, перелік видів послуг та робіт, що можуть надаватися територіальним і дільничним виборчим комісіям за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України на підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 325 від 26.08.2010

Про затвердження форми та кольору виборчих бюлетенів для голосування з виборів депутатів Верховної Ради

Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 326 від 26.08.2010

Про зразки вивісок територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 327 від 26.08.2010

Про порядок реєстрації офіційних спостерігачів від всеукраїнських громадських організацій, іноземних держав, міжнародних організацій на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 328 від 26.08.2010

Про форму виборчого списку кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради, висунутих місцевими організаціями політичних партій у багатомандатному виборчому окрузі

Постанова № 331 від 02.09.2010

Про погодження порядку відкриття і закриття рахунків виборчих фондів

Постанова № 334 від 02.09.2010

Про форми подань щодо кандидатур до складу територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 335 від 03.09.2010

Про Календарний план основних організаційних заходів з підготовки та проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 336 від 03.09.2010

Про Порядок проведення жеребкування щодо включення кандидатур республіканських в Автономній Республіці Крим організацій політичних партій до складу виборчої комісії Автономної Республіки Крим

Постанова № 337 від 03.09.2010

Про форми подань з відомостями про виборців (осіб) для складання та уточнення попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць під час підготовки виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 338 від 03.09.2010

Про форму фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду місцевої організації полі-

тичної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, кандидата у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови та порядок його складання

Постанова № 339 від 03.09.2010

Про попереднє схвалення проекту Рекомендацій щодо порядку контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови

Постанова № 340 від 09.09.2010

Про Порядок складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 343 від 10.09.2010

Про Роз'яснення щодо формування складу територіальних виборчих комісій під час проведення чергових виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 344 від 10.09.2010

Про зразки та описи печаток територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів і штампа з написом «ВИБУВ»

Постанова № 345 від 11.09.2010

Про Порядок проведення Центральною виборчою комісією жеребкування щодо включення кандидатур до складу територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 346 від 11.09.2010

Про Порядок проведення виборчою комісією Автономної Республіки Крим, районною, міською (у містах, де утворені районні у місті ради (крім міста Севастополя), та (або) міст, до складу яких входить інше місто, селище, село) виборчою комісією жеребкування щодо включення кандидатур до складу територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 347 від 13.09.2010

Про затвердження середніх норм видатків територіальних та дільничних виборчих комісій на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 348 від 13.09.2010

Про затвердження Розподілу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 349 від 15.09.2010

Про Порядок надання Центральної виборчої комісії інформації щодо підготовки та проведення чергових виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 350 від 15.09.2010

Про Порядок ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів

Постанова № 351 від 15.09.2010

Про Порядок організації роботи територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 352 від 15.09.2010

Про Порядок розгляду скарг виборчими комісіями з виборів депутатів Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 355 від 15.09.2010

Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 356 від 20.09.2010

Про Рекомендації щодо порядку контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови

Постанова № 357 від 20.09.2010

Про Порядок залучення фахівців та технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень виборчих комісій під час підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 358 від 20.09.2010

Про деякі питання діяльності територіальних виборчих комісій як юридичних осіб під час підготовки та проведення чергових місцевих виборів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 359 від 21.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 360 від 21.09.2010

Про форми подань щодо кандидатур до складу дільничних виборчих комісій, які утворюються для підготовки та проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 361 від 22.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 362 від 22.09.2010

Про Роз'яснення щодо утворення дільничних виборчих комісій під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 363 від 23.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 364 від 23.09.2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 355 «Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів»

Постанова № 365 від 23.09.2010

Про Роз'яснення щодо порядку виготовлення виборчих бюлетенів для голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, їх передачі відповідним територіальним і дільничним виборчим комісіям та форми виборчих документів для передачі та приймання виборчих бюлетенів

Постанова № 366 від 23.09.2010

Про Роз'яснення щодо встановлення єдиної нумерації виборчих дільниць з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 368 від 24.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 369 від 24.09.2010

Про Роз'яснення щодо порядку внесення змін до складу територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 370 від 27.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 371 від 28.09.2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 355 «Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів»

Постанова № 372 від 28.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 373 від 28.09.2010

Про Порядок надання послуг із транспортного обслуговування територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 374 від 29.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 375 від 29.09.2010

Про форми виборчих документів дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 376 від 29.09.2010

Про дострокове припинення повноважень всього складу Слов'яносербської районної виборчої комісії Луганської області

Постанова № 377 від 29.09.2010

Про скаргу Макіївської міської організації Політичної партії «За Україну!», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 27 вересня 2010 року за № 21-34-48603

Постанова № 380 від 30.09.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 381 від 30.09.2010

Про використання державних і комунальних засобів масової інформації для здійснення передвиборної агітації під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 382 від 30.09.2010

Про форми бланків протоколів дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, протоколів територіальної виборчої комісії про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та актів про видачу копій протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 383 від 30.09.2010

Про новий склад Слов'яносербської районної виборчої комісії Луганської області

Постанова № 384 від 01.10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 385 від 04.10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 386 від 04.10.2010

Про Роз'яснення щодо можливості включення осіб, засуджених до обмеження волі, до списків виборців на звичайних виборчих дільницях для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 387 від 04.10.2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 13 вересня 2010 року № 347 «Про затвердження середніх норм видатків територіальних та дільничних виборчих комісій на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року»

Постанова № 388 від 04. 10. 2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 13 вересня 2010 року № 348 «Про затвердження Розподілу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року»

Постанова № 389 від 06. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 390 від 06. 10. 2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 355 «Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів»

Постанова № 391 від 06. 10. 2010

Про скаргу Дергачівської районної організації політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 4 жовтня 2010 року за № 21-34-49484

Постанова № 392 від 07. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 393 від 07. 10. 2010

Про внесення зміни до постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 355 «Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів»

Постанова № 396 від 08. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 397 від 08. 10. 2010

Про затвердження Порядку нарахування і виплати за робітної плати та одноразової грошової винагороди членам територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 398 від 08. 10. 2010

Про Роз'яснення щодо уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 399 від 08. 10. 2010

Про скаргу Бучанської міської організації Всеукраїнського об'єднання «Свобода», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 7 жовтня 2010 року за № 21-34-50302

Постанова № 400 від 08. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України»

Постанова № 401 від 11. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 402 від 12. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 403 від 12. 10. 2010

Про Роз'яснення щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 404 від 13. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 405 від 13. 10. 2010

Про форми протоколів територіальних виборчих комісій про підсумки голосування та результати виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 406 від 13. 10. 2010

Про скаргу кандидата на посаду Харківського міського голови Швайки І.О., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 11 жовтня 2010 року за № 21-34-51141

Постанова № 407 від 13. 10. 2010

Про скаргу Яковлева В.В., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 11 жовтня 2010 року за № 21-30/1-51197

Постанова № 408 від 13. 10. 2010

Про скаргу Тюленєва К.Г., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 11 жовтня 2010 року за № 21-30/1-51238

Постанова № 409 від 13. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Федеративної Республіки Німеччина на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 410 від 13. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Міжнародної громадської організації сприяння розвитку виборчих технологій «За справедливий вибори» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 411 від 14. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 412 від 14. 10. 2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 12 жовтня 2010 року № 403 «Про Роз'яснення щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»

Постанова № 413 від 14. 10. 2010

Про скаргу Запорожець М.К., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 13 жовтня 2010 року за № 21-30/1-53095

Постанова № 414 від 15.10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 415 від 15.10.2010

Про форми заяв осіб щодо включення до Державного реєстру виборців та повідомлення про включення виборця до Державного реєстру виборців

Постанова № 416 від 15.10.2010

Про визнання такими, що втратили чинність, постанов Центральної виборчої комісії від 17 вересня 2009 року № 131 та від 16 грудня 2009 року № 501

Постанова № 417 від 15.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України»

Постанова № 418 від 16.10.2010

Про стан організації роботи Гаспринської селищної виборчої комісії міста Ялта Автономної Республіки Крим

Постанова № 419 від 16.10.2010

Про скаргу Кулика Ю.В., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 14 жовтня 2010 року за № 21-36/1-53559

Постанова № 420 від 16.10.2010

Про скаргу Новокольського С.Р., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 14 жовтня 2010 року за № 21-30/1-53447

Постанова № 424 від 19.10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 425 від 19.10.2010

Про Роз'яснення щодо складення протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 426 від 19.10.2010

Про скаргу Кременчуцької міської партійної організації Всеукраїнської партії «Нова Сила», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 18 жовтня 2010 року за № 21-34-53926

Постанова № 427 від 19.10.2010

Про скаргу кандидата на посаду Білоцерківського міського голови Київської області Щериці І.В., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 18 жовтня 2010 року за № 21-36/1-54037

Постанова № 428 від 19.10.2010

Про скаргу Боярського Ф.М., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 14 жовтня 2010 року за № 21-30-53245

Постанова № 429 від 19.10.2010

Про заяву Холопова О.В., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 14 жовтня 2010 року за № 21-40-53342

Постанова № 430 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Республіки Польща на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 431 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційного спостерігача від Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 432 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційного спостерігача від Республіки Казахстан на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 433 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 434 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Міжнародної асоціації зі спостереження за виборами «Вибори і демократія» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 435 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від міжнародної громадської організації «Український Конгресовий Комітет Америки» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 436 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від міжнародної громадської організації «Європейський Комітет прав людини» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 437 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Комітету «За відкриту демократію» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 438 від 19.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Громадянська мережа «ОПОРА» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 439 від 20.10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 440 від 20.10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Бюро демократичних інститутів і прав людини Організації з безпеки і співробітництва в Європі на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 441 від 20.10.2010

Про реєстрацію офіційного спостерігача від Фонду

Конрада Аденауера на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 442 від 20. 10. 2010

Про реєстрацію офіційного спостерігача від Міжнародного Республіканського Інституту на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 443 від 20. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Національного Демократичного Інституту Міжнародних Відносин на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 444 від 21. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 445 від 21. 10. 2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 355 «Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів»

Постанова № 446 від 21. 10. 2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 29 травня 2008 року № 39

Постанова № 447 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Російської Федерації на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 448 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Королівства Нідерланди на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 449 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Французької Республіки на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 450 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Республіки Польща на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 451 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Канади на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 452 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Євро-

пейського Парламенту на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 453 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 454 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 455 від 21. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Громадянська мережа «ОПОРА» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 456 від 21. 10. 2010

Про окремі питання організації роботи Рожищенської районної виборчої комісії Волинської області

Постанова № 459 від 21. 10. 2010

Про скаргу Крицевої Г.С., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 20 жовтня 2010 року за № 21-30/1-55024

Постанова № 460 від 21. 10. 2010

Про скаргу Васильківської районної організації Соціалістичної партії України, зареєстровану в Центральній виборчій комісії 19 жовтня 2010 року за № 21-34-54848

Постанова № 461 від 21. 10. 2010

Про скаргу довіреної особи кандидата на посаду Золотоніського міського голови Черкаської області Овдієнка В.Ф. – Цимбала В.П., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 19 жовтня 2010 року за № 21-36/1-54845

Постанова № 462 від 22. 10. 2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 463 від 22. 10. 2010

Про скаргу Львівської міської організації Республіканської Християнської партії, зареєстровану в Центральній виборчій комісії 20 жовтня 2010 року за № 21-34-54919

Постанова № 464 від 22. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Турецької Республіки на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 465 від 22. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Сполучених Штатів Америки на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 466 від 22. 10. 2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Угорської Республіки на виборах депутатів Верховної Ради Автоном-

ної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 467 від 22. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від міжнародної громадської організації «Український Конгресовий Комітет Америки» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 468 від 22. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Міжнародної громадської організації сприяння розвитку виборчих технологій «За справедливі вибори» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 469 від 22. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Комітету «За відкриту демократію» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 470 від 22. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «ФРОНТ ЗМІН» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 471 від 22. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Громадянська мережа «ОПОРА» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 472 від 22. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 473 від 22. 10.2010

Про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Спілка офіцерів України» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 474 від 22. 10.2010

Про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Сила і Честь» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 475 від 22. 10.2010

Про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Конгрес сприяння захисту українських земель» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 476 від 22. 10.2010

Про окремі питання діяльності Васильківської районної виборчої комісії Київської області

Постанова № 477 від 23. 10.2010

Про Роз'яснення щодо порядку транспортування виборчих документів до територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 478 від 23. 10.2010

Про колективну скаргу Ялтинської міської організації Партії «Союз», Беляєва В.А., Богана С.В., Брісової Т.В., Волян Т.Т., Галиченка К.В., Гошкова І.В., Димарецького С.Г., Ланковського Є.М., Максимова А.Ю., Макухи С.П., Меметова Е.Б., Мергасова Р.С., Ошибкіна О.В., Сиворотки Л.С., Стеценка В.В., Труфонової І.В., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 22 жовтня 2010 року за № 21-34-55515

Постанова № 479 від 23. 10.2010

Про звернення Херсонської міської організації Української морської партії, зареєстроване в Центральній виборчій комісії 21 жовтня 2010 року за № 21-34-55220

Постанова № 480 від 23. 10.2010

Про скасування рішення Новоградівської міської виборчої комісії Донецької області від 21 жовтня 2010 року № 10/4

Постанова № 481 від 23. 10.2010

Про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнський Комітет оборони прав людини» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 482 від 23. 10.2010

Про відмову в реєстрації офіційних спостерігачів від всеукраїнської громадської організації «Всеукраїнський центр захисту прав і свобод громадян» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 483 від 23. 10.2010

Про Роз'яснення щодо встановлення результатів виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради у багатомандатному виборчому окрузі

Постанова № 484 від 23. 10.2010

Про окремі питання діяльності Канівської міської виборчої комісії Черкаської області

Постанова № 485 від 23. 10.2010

Про окремі питання діяльності Васильківської міської виборчої комісії Київської області

Постанова № 486 від 25. 10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 487 від 25. 10.2010

Про Порядок передачі виборчої та іншої документації територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів на зберігання до державних архівних установ

Постанова № 488 від 25. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Сполучених Штатів Америки на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 489 від 25. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від Автономної некомерційної організації «Міжнародна організація зі спостереження за виборами «CIS-EMO» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 490 від 25. 10.2010

Про реєстрацію офіційних спостерігачів від міжнародної громадської організації «SILBA» на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 492 від 26. 10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 493 від 26. 10.2010

Про внесення зміни до постанови Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 355 «Про формування складу обласних, районних (крім районів в Автономній Республіці Крим), міських (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя), районних у місті Севастополі виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів»

Постанова № 494 від 26. 10.2010

Про Роз'яснення щодо забезпечення достовірності відомостей Державного реєстру виборців з урахуванням змін, внесених до уточнених списків виборців для проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 495 від 26. 10.2010

Про звернення Олександрійської міської організації політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», зареєстроване в Центральній виборчій комісії 25 жовтня 2010 року № 21-34-55834

Постанова № 496 від 27. 10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 497 від 27. 10.2010

Про дотримання Васильківською міською виборчою комісією Київської області вимог Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» при реєстрації кандидатів у депутати та кандидатів на посаду міського голови

Постанова № 498 від 28. 10.2010

Про затвердження Розподілу додаткових коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 499 від 28. 10.2010

Про окремі питання діяльності Ясинуватської міської виборчої комісії Донецької області

Постанова № 500 від 28. 10.2010

Про скаргу Когути К.І., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 26 жовтня 2010 року за № 21-30/1-56577

Постанова № 501 від 28. 10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 502 від 28. 10.2010

Про затвердження Розподілу додаткових коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 503 від 29. 10.2010

Про зміни в складі територіальних виборчих комісій, що здійснюють підготовку та проведення місцевих виборів

Постанова № 504 від 29. 10.2010

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 27 жовтня 2010 року № 496

Постанова № 505 від 29. 10.2010

Про заяву Запорізької районної організації Партії регіонів, зареєстровану в Центральній виборчій комісії 28 жовтня 2010 року за № 21-34-56996

Постанова № 506 від 29. 10.2010

Про скаргу Львівської міської організації Всеукраїнського об'єднання «Свобода», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 27 жовтня 2010 року за № 21-34-56771

Постанова № 507 від 30. 10.2010

Про скаргу Уварова С.І., зареєстровану в Центральній виборчій комісії 29 жовтня 2010 року за № 21-36/1-57021

Постанова № 508 від 30. 10.2010

Про затвердження Розподілу додаткових коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на підготовку і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року

Постанова № 509 від 30. 10.2010

Про скаргу Київської обласної організації політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», зареєстровану в Центральній виборчій комісії 30 жовтня 2010 року за № 21-34-57240

Постанова № 510 від 31. 10.2010

Про Роз'яснення щодо порядку реєстрації обраних депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Постанова № 511 від 31. 10.2010

Про звернення Луганської міської організації Комуністичної партії України, зареєстроване в Центральній виборчій комісії 31 жовтня 2010 року за № ф 2381

ПОРЯДОК**складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів**

1. Цей Порядок встановлює процедуру складання попередніх списків виборців для звичайних виборчих дільниць для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – місцеві вибори), їх передачі виборчим комісіям.

2. Для підготовки та проведення голосування з місцевих виборів орган ведення Державного реєстру виборців (далі – орган ведення Реєстру) для кожної звичайної виборчої дільниці, утвореної на території адміністративно-територіальної одиниці, на яку поширюються його повноваження, складає попередні списки виборців (далі – списки виборців).

3. Рішення відповідної територіальної виборчої комісії про утворення виборчих дільниць із зазначенням їх меж, місцезнаходження відповідних дільничних виборчих комісій та повідомленням про нумерацію виборчих дільниць передається до відповідних органів ведення Реєстру не пізніше як за 27 днів до дня виборів.

4. Органи ведення Реєстру вносять до бази даних Державного реєстру виборців (далі – Реєстр) відомості про межі виборчих дільниць відповідно до рішень територіальних виборчих комісій шляхом віднесення виборчих адрес виборців до відповідних виборчих дільниць.

5. Для складання списків виборців для звичайних виборчих дільниць керівники органів, закладів, установ, зазначених у статті 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців», за 26 днів до дня місцевих виборів подають відповідному органу ведення Реєстру передбачені вказаною статтею відомості за формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 3 вересня 2010 року № 337.

Відомості подаються за період з дня останнього подання відомостей в порядку періодичного поновлення персональних даних Реєстру до дня подання цих відомостей.

6. Керівник відповідного районного (міського, районного у місті) органу Міністерства внутрішніх справ України за 26 днів до дня місцевих виборів подає відповідному органу ведення Реєстру відомості про громадян України, яким у період з дня попереднього подання відомостей до дня місцевих виборів включно виповниться вісімнадцять років, за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 3 вересня 2010 року № 337.

7. Командир військової частини (формування) за 50 днів до дня місцевих виборів подає відповідному органу ведення Реєстру, повноваження якого поширюються на

територію адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої дислокована військова частина (формування), відомості про громадян України, які проходять строкову військову службу у військовій частині (формуванні), за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 3 вересня 2010 року № 337.

8. У разі проведення окремих місцевих виборів відомості, зазначені в пунктах 5–7 цього Порядку, подаються лише органами, закладами, установами, повноваження яких поширюються на територію відповідної адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої проводяться місцеві вибори.

9. Відомості, передбачені пунктами 5–7 цього Порядку, подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізну нумерацію записів та наскрізну нумерацію аркушів. Достовірність відомостей засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи, який скріплюється печаткою.

10. Орган ведення Реєстру опрацьовує подані керівниками органів, закладів, установ відомості відповідно до Закону України «Про Державний реєстр виборців» до формування списків виборців для звичайних виборчих дільниць в електронному вигляді, яке здійснюється за допомогою програмних засобів автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи Реєстру (далі – АІТС Реєстру).

11. Списки виборців складаються за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 318.

12. У списку виборців для звичайної виборчої дільниці зазначаються прізвище, власне ім'я (всі власні імена), по батькові (за наявності) виборця, дата народження, місце проживання виборця відповідно до відомостей Реєстру.

Відомості про дату народження виборця вносяться до списку виборців арабськими цифрами: число та місяць – двозначними числами, рік – чотиризначним числом (наприклад, 01.01. 1970). За відсутності відомостей про день та місяць народження виборця вважається, що він народився 1 січня відповідного року.

13. До списку виборців включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років та які відносяться за місцем проживання до цієї виборчої дільниці відповідно до відомостей Реєстру.

Згідно з частиною першою статті 3 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) право голосу на виборах депутатів районних у містах рад мають громадяни України, які належать до територіальних громад відповідних міст, місце проживання яких зареєстровано в межах відповідного району в місті та яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

Право голосу на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим мають громадяни України, місце проживання яких зареєстровано в межах Автономної Республіки Крим та яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

Відповідно до частини третьої зазначеної статті Закону належність громадянина до відповідної територіальної громади визначається його місцем проживання на її території згідно із Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Таким чином, місцем проживання виборця, за яким він відноситься до виборчої дільниці, відповідно до відомостей Реєстру є його виборча адреса, визначена зареєстрованим місцем проживання та адресою житла згідно із Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Виборці, виборча адреса яких є іншою, аніж зареєстроване місце їх проживання, включаються до списку виборців на тій звичайній виборчій дільниці, до якої вони відносяться за місцем проживання відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», згідно з відомостями Реєстру (за наявності таких відомостей, як службові персональні дані Реєстру).

14. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

15. До списку виборців не включаються особи, записи стосовно яких містяться в базі даних Реєстру, однак які відповідно до персональних даних Реєстру не мають права голосу, померли або вибули (у тому числі тимчасово на день голосування) зі своєї виборчої адреси.

16. Крім осіб, зазначених у пункті 15 цього Порядку, до списку виборців не включаються:

- військовослужбовці строкової служби;
- громадяни України, які проживають за кордоном;
- особи, визнані судом недієздатними;
- громадяни України, які за вироком суду перебувають у місцях позбавлення волі.

17. У списку виборців напроти прізвищ виборців, постійно не здатних пересуватися самостійно, у графі «Примітки» вноситься відповідна відмітка – «НСП».

18. Виборці включаються до списку виборців так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч.

19. При проведенні чергових місцевих виборів формування електронних файлів для виготовлення списків виборців здійснюється централізовано Службою розпорядника Реєстру, під час якого АІТС Реєстру функціонує в режимі першочергового виконання завдань у межах підсистеми складання та уточнення списків виборців для виборчих дільниць. Виконання дій щодо ведення Реєстру органами ведення Реєстру забезпечується АІТС Реєстру після завершення формування електронних файлів списків виборців.

20. Список виборців має наскрізну нумерацію записів про виборців та нумерацію аркушів.

21. Список виборців виготовляється на паперовому носії формату А3 у двох примірниках.

22. Кожен примірник списку виборців на кожному аркуші засвідчується підписом керівника органу ведення Реєстру, який скріплюється печаткою цього органу.

23. Орган ведення Реєстру не пізніше як за 19 днів до дня місцевих виборів передає списки виборців у двох примірниках на паперових носіях сільській, селищній, міській (у містах, де не утворені районні у містах ради), районній у місті територіальній виборчій комісії.

24. Орган ведення Реєстру передає списки виборців для звичайних виборчих дільниць у відповідних приміщеннях місцевої державної адміністрації або виконавчого органу ради, де знаходиться цей орган.

25. Від імені територіальної виборчої комісії списки виборців отримують не менше трьох членів цієї комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості – заступник голови або секретар комісії.

26. Про передачу списків виборців складається акт за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 318, у двох примірниках. Один примірник акта зберігається в органі ведення Реєстру, інший – в територіальній виборчій комісії.

27. Якщо територіальна виборча комісія у строк, передбачений пунктом 23 цього Порядку, не отримала список виборців для звичайної виборчої дільниці, вона оскаржує до місцевого суду бездіяльність органу ведення Реєстру в установленому законом порядку.

28. Територіальна виборча комісія не пізніше як за 13 днів до дня місцевих виборів передає один примірник списку виборців відповідній дільничній виборчій комісії. Другий примірник зберігається у відповідній територіальній виборчій комісії.

29. Про передачу дільничній виборчій комісії списку виборців складається акт за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 318, у двох примірниках. Один примірник акта зберігається в територіальній виборчій комісії, інший – в дільничній виборчій комісії.

ПОРЯДОК

організації роботи територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок відповідно до Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) регламентує питання організації роботи територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – місцеві вибори).

1.2. Територіальна виборча комісія є постійно діючим спеціальним колегіальним органом, що в межах своїх повноважень забезпечує організацію підготовки та проведення відповідних місцевих виборів. Члени територіальної виборчої комісії здійснюють свої повноваження до сформування на чергових місцевих виборах у порядку, передбаченому Законом, нового складу відповідної територіальної виборчої комісії.

1.3. Сільська, селищна, районна в місті, міська, районна виборча комісія підпорядковується відповідній міській, районній, обласній виборчій комісії, яка встановлює результати відповідних місцевих виборів.

1.4. Повноваження дільничної виборчої комісії починаються з дня прийняття рішення про її утворення і закінчуються через чотирнадцять днів після дня голосування, крім випадків, передбачених Законом. Дільничні виборчі комісії підпорядковуються територіальним виборчим комісіям з відповідних місцевих виборів.

1.5. Діяльність територіальних виборчих комісій та дільничних виборчих комісій (далі – виборча комісія) здійснюється відкрито і публічно.

1.6. Ніхто не має права втручатися в діяльність виборчої комісії, крім випадків, передбачених Законом.

1.7. Для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення повноважень, передбачених Законом, територіальні виборчі комісії можуть залучати відповідних фахівців, технічних працівників, робота яких оплачується в порядку, встановленому частиною тринадцятою статті 28 Закону.

1.8. Виборча комісія Автономної Республіки Крим для забезпечення здійснення своїх повноважень має апарат виборчої комісії.

1.9. Виборча комісія має печатку затвердженого Центральною виборчою комісією зразка.

2. Порядок скликання та ведення засідань виборчої комісії

2.1. Виборчі комісії організують свою роботу відповідно до вимог Закону та цього Порядку у формі відкритих засідань, які, як правило, плануються виходячи із встановлених виборчим законодавством календарних строків підготовки та проведення виборів, здійснення окремих виборчих процедур та організаційних заходів.

2.2. Засідання виборчої комісії скликається головою виборчої комісії, а в разі його відсутності – заступником голови. У разі необхідності засідання виборчої комісії може бути скликане за рішенням виборчої комісії вищого рівня.

2.3. Перше засідання виборчої комісії скликається не пізніше як на другий день з дня сформування нового складу територіальної виборчої комісії та утворення дільничної виборчої комісії, а наступні – у разі необхідності.

На першому засіданні виборчої комісії за пропозицією головуючого на засіданні, як правило, розглядаються такі першочергові питання:

– розподіл обов'язків між головою, заступником голови, секретарем та членами виборчої комісії з прийняттям відповідного рішення комісії;

– виконання головою, заступником голови, секретарем або в разі їх відмови іншим членом територіальної виборчої комісії (загальною кількістю не більше трьох осіб) (крім виборчої комісії Автономної Республіки Крим, у якій голова, заступник голови, секретар виконують свої повноваження на постійній основі), дільничної виборчої комісії (загальною кількістю не більше двох осіб) протягом виборчого процесу своїх повноважень у виборчій комісії на платній основі;

– забезпечення комісії необхідним приміщенням (дільничної виборчої комісії також приміщенням для голосування), транспортними засобами, засобами зв'язку, обладнанням, інвентарем, оргтехнікою, іншими матеріальними цінностями відповідно до нормативних вимог, встановлених Законом та Центральною виборчою комісією;

– режим роботи виборчої комісії та графік чергувань членів комісії у приміщенні комісії;

– залучення територіальною виборчою комісією відповідних фахівців, технічних працівників для організаційного, правового, технічного забезпечення здійснення

повноважень комісії, передбачених Законом (крім виборчої комісії Автономної Республіки Крим, яка для забезпечення здійснення своїх повноважень має апарат виборчої комісії).

За необхідності на першому засіданні виборчої комісії можуть бути розглянуті також інші питання.

2.4. Засідання виборчої комісії скликається з обов'язковим повідомленням усіх членів комісії про час, місце проведення засідання та його порядок денний.

2.5. Виборча комісія повідомляє відповідне підприємство, установу чи організацію за основним місцем роботи члена виборчої комісії про необхідність звільнення відповідного працівника від виконання виробничих або службових обов'язків на час засідань виборчої комісії та виконання доручень виборчої комісії (для члена виборчої комісії, який виконує повноваження не на платній основі, – зі збереженням заробітної плати).

2.6. Відповідно до Закону член виборчої комісії зобов'язаний брати участь у засіданнях виборчої комісії, додержуватися Конституції України та законів України, зокрема з питань підготовки і проведення місцевих виборів, виконувати рішення відповідної виборчої комісії та обов'язки, покладені на нього згідно з їх розподілом у комісії, а також виконувати рішення виборчої комісії вищого рівня.

При цьому частиною першою статті 119 Кодексу законів про працю України встановлено, що на час виконання державних або громадських обов'язків, якщо за чинним законодавством України ці обов'язки можуть здійснюватися у робочий час, працівникам гарантується збереження місця роботи (посади) і середнього заробітку.

Член виборчої комісії до закінчення строку своїх повноважень у комісії не може бути звільнений з роботи, переведений на нижчу посаду з підстав, пов'язаних із виконанням ним обов'язків у виборчій комісії.

2.7. Членам виборчої комісії надаються проекти рішень комісії та необхідні матеріали, як правило, в день проведення засідання комісії.

2.8. Засідання виборчої комісії є повноважним за умови присутності на ньому більше половини членів комісії від складу цієї комісії.

2.9. Засідання виборчої комісії веде голова комісії або його заступник. У разі їх відсутності на засіданні комісії або невиконання ними цієї функції комісія визначає зі свого складу головуючого на засіданні.

2.10. Перед засіданням виборчої комісії проводиться реєстрація запрошених та прибулих на засідання, про присутність яких головуючий оголошує перед відкриттям засідання.

2.11. Порядок денний засідання виборчої комісії обговорюється та затверджується виборчою комісією за пропозицією голови комісії або головуючого на початку засідання.

2.12. У разі необхідності внесення змін до порядку денного під час засідання виборчої комісії голова виборчої комісії або головуючий на засіданні вносить відповідну пропозицію. Пропозиція про внесення змін до порядку денного засідання виборчої комісії обговорюється та затверджується рішенням цієї комісії.

2.13. Виборча комісія на вимогу трьох її членів або за рішенням виборчої комісії вищого рівня з відповідних місцевих виборів зобов'язана розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень, протягом трьох днів, але не пізніше дня місцевих виборів, крім випадків, передбачених Законом.

2.14. Територіальна виборча комісія в день голосування на вимогу трьох її членів або за рішенням виборчої комісії вищого рівня з відповідних місцевих виборів зобов'язана невідкладно розглянути на своєму засіданні питання, що належать до її повноважень.

2.15. На засіданнях виборчої комісії, у приміщенні виборчої дільниці, де проводиться голосування, мають право бути присутніми з додержанням вимог Закону та цього Порядку:

1) члени Центральної виборчої комісії, працівники Секретаріату Центральної виборчої комісії та Служби розпорядника Державного реєстру виборців;

2) члени виборчої комісії вищого рівня з відповідних місцевих виборів;

3) кандидати в депутати, їх довірені особи, представники, уповноважені особи місцевих організацій партій, офіційні спостерігачі від місцевих організацій партій, які висунули кандидатів у депутати у багатомандатному виборчому окрузі, від кандидатів у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі (разом не більше двох осіб від відповідної місцевої організації партії або кандидата в депутати);

4) кандидати на посаду сільського, селищного, міського голови, їх довірені особи, офіційні спостерігачі (не більше однієї особи від одного кандидата);

5) офіційні спостерігачі від всеукраїнських громадських організацій, іноземних держав і міжнародних організацій (не більше двох осіб від відповідної організації);

6) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

Інші особи можуть бути присутніми на засіданні виборчої комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії відповідно до прийнятого нею рішення. Перебування інших осіб на виборчій дільниці під час проведення голосування, а також на засіданні комісії під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування не дозволяється.

2.16. Виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення права участі в засіданні осіб, передбачених пунктом 2.15 цього Порядку, якщо вони перешкоджають його проведенню.

2.17. Головуючий на засіданні виборчої комісії:

- веде засідання виборчої комісії;
- організовує обговорення питань порядку денного;
- надає слово для виступу спочатку членам виборчої комісії, а потім запрошеним та іншим особам відповідно до законодавства в порядку черговості заявок;
- ставить на голосування пропозиції членів виборчої комісії в порядку їх надходження;
- організовує голосування для прийняття комісією рішення та здійснює підрахунок голосів, оголошує результати цього голосування;
- забезпечує рівні можливості членам виборчої комісії для участі в обговоренні питань;
- забезпечує дотримання цього Порядку членами виборчої комісії, запрошеними та іншими особами;
- здійснює інші повноваження, передбачені Законом та цим Порядком.

2.18. Головуючий на засіданні виборчої комісії має право ставити на голосування свої пропозиції позачергово, вносити в першочерговому порядку пропозиції щодо подальшого ходу засідання виборчої комісії, ставити виступаючим запитання.

2.19. Головуючий на засіданні виборчої комісії під час виступів членів виборчої комісії не має права коментувати їх виступи. У разі виступу члена виборчої комісії не по суті питання порядку денного, що обговорюється, головуєчий має право перервати його із зауваженням щодо необхідності дотримання предмета обговорення.

2.20. При прийнятті рішення головуєчий на засіданні виборчої комісії голосує останнім.

2.21. Головуючий на засіданні виборчої комісії забезпечує дотримання встановленого порядку розгляду питань, їх повне і всебічне вивчення, фіксацію перебігу засідання.

2.22. На засіданні виборчої комісії ніхто не має права на виступ без дозволу головуєчого. Головуючий обов'язково надає слово члену виборчої комісії, який наполягає на цьому.

2.23. На засіданні виборчої комісії ведеться протокол, який підписується головуєчим на засіданні та секретарем комісії. У разі відсутності на засіданні виборчої комісії секретаря комісії на початку засідання з числа членів виборчої комісії відкритим голосуванням за пропозицією голови комісії обирається секретар засідання виборчої комісії, який веде протокол цього засідання.

3. Розгляд питань на засіданні виборчої комісії та прийняття рішень

3.1. Питання для розгляду на засіданні виборчої комісії готують члени виборчої комісії із залученням у разі необхідності відповідних фахівців.

3.2. Матеріали до засідання виборчої комісії та її рішення викладаються державною мовою.

3.3. Розгляд питання на засіданні виборчої комісії, як правило, включає такі етапи:

- доповідь, запитання доповідачу, відповіді на них;
- співдоповіді (за необхідності), запитання співдоповідачу, відповіді на них;
- виступи членів виборчої комісії та інших осіб з питання, що розглядається;
- оголошення головуєчим на засіданні виборчої комісії про припинення обговорення питання;
- заключне слово співдоповідача (за його бажанням);
- заключне слово доповідача;
- внесення пропозицій, їх обговорення та прийняття щодо них рішення;
- голосування.

3.4. Для доповіді надається до 10 хвилин, співдоповіді та виступів – до 5 хвилин, довідок – до 3 хвилин, заключного слова – до 3 хвилин, якщо інше не встановлено виборчою комісією.

Головуючий на засіданні виборчої комісії на прохання виступаючого може за згодою більшості присутніх на засіданні членів виборчої комісії продовжити йому час для виступу.

3.5. Учасники засідання виборчої комісії та присутні на засіданні особи не мають права використовувати свої виступи для політичних заяв, декларацій тощо.

За порушення цієї вимоги головуєчий має право позбавляти слова таких осіб.

Особи, запрошені на засідання виборчої комісії, як правило, беруть у ньому участь лише під час розгляду питань, з яких вони запрошені. За рішенням виборчої комісії такі особи можуть бути присутніми і під час розгляду інших питань.

3.6. На голосування в цілому ставляться проекти рішень, прийняті за основу, з урахуванням пропозицій та зауважень членів виборчої комісії, осіб, які брали участь в обговоренні питань порядку денного засідання з правом дорадчого голосу.

3.7. Член виборчої комісії, який бере участь у її засіданні та не згоден з рішенням, прийнятим виборчою комісією, має право у письмовій формі висловити окрему думку, що додається до відповідного протоколу засідання виборчої комісії.

3.8. За результатами розгляду на засіданні виборчої комісії питань порядку денного виборча комісія ухвалює рішення у формі постанови.

З питань поточної внутрішньої діяльності виборча комісія може ухвалювати протокольні рішення.

3.9. Кожний член виборчої комісії, який бере участь у засіданні виборчої комісії, має право подати до проекту рішення, прийнятого за основу, пропозиції та зауваження.

Пропозиції та зауваження до проекту рішення вносяться в усній чи письмовій формі, голосування по кожному з них проводиться окремо.

Член виборчої комісії може на будь-якому етапі обговорення проекту рішення зняти свою пропозицію чи зауваження.

3.10. Рішення виборчої комісії приймається відкритим голосуванням більшістю голосів від присутніх членів комісії.

Рішення виборчої комісії набирає чинності з моменту його прийняття.

У разі невиконання виборчою комісією вимог Закону (бездіяльність виборчої комісії) виборча комісія вищого рівня з відповідних місцевих виборів може прийняти рішення по суті питань, віднесених до компетенції комісії нижчого рівня. У день голосування такі питання розглядаються невідкладно.

3.11. У день голосування при підрахунку голосів, устанавленні підсумків голосування та результатів місцевих виборів рішення виборчої комісії приймається більшістю голосів від присутніх на засіданні членів комісії, незалежно від кількості присутніх на засіданні виборчої комісії членів комісії, але не менше трьох членів комісії.

3.12. Протоколи виборчих комісій про підрахунок голосів, про встановлення підсумків голосування та про результати місцевих виборів складаються без прийняття рішень відповідними виборчими комісіями.

3.13. Рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для всіх суб'єктів та інших учасників виборчого процесу.

3.14. Рішення дільничної виборчої комісії, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване в установленому законом порядку відповідною територіальною виборчою комісією або судом. У такому випадку відповідна територіальна виборча комісія має право прийняти рішення по суті питання.

3.15. Рішення територіальної виборчої комісії, що суперечить законодавству України або прийняте з перевищенням її повноважень, може бути скасоване в установленому законом порядку територіальною виборчою комісією вищого рівня з відповідних місцевих виборів, Центральною виборчою комісією або судом. Територіальна виборча комісія вищого рівня,

Центральна виборча комісія у такому випадку має право прийняти рішення по суті питання.

3.16. Виборча комісія не може прийняти рішення про дострокове припинення своїх повноважень.

3.17. У разі виявлення у процесі розгляду питання на засіданні виборчої комісії ознак вчинення злочину виборча комісія приймає рішення про звернення до відповідних правоохоронних органів та передає їм відповідні матеріали.

3.18. Виборча комісія складає акти та протоколи. Акт комісії засвідчує певний факт або певну подію, виявлені і визнані виборчою комісією. Протокол виборчої комісії встановлює підсумки певних дій, виконаних виборчою комісією. Акти і протоколи виборчої комісії складаються у випадках, передбачених Законом, за формами, встановленими Центральною виборчою комісією, та у кількості примірників, визначеній Законом.

Акт або протокол виборчої комісії підписується всіма присутніми на засіданні членами виборчої комісії, підписи яких скріплюються печаткою виборчої комісії. Перший примірник акта чи протоколу мають право підписати присутні на засіданні кандидати, зареєстровані для участі у відповідних виборах, їх довірені особи, офіційні спостерігачі, а у випадках, передбачених Законом, інші учасники виборчого процесу.

3.19. Рішення виборчої комісії з розглянутого питання повинно містити: найменування комісії, найменування рішення, дату та місце його прийняття і порядковий номер, мотивувальну частину з посиланням на обставини, що зумовили розгляд питання на засіданні комісії, посилання на положення нормативно-правових актів або рішення (положення рішень) Центральної виборчої комісії чи територіальної виборчої комісії або судові рішення, якими керувалася комісія при прийнятті рішення, резолютивну частину.

Рішення виборчої комісії підписується головуючим на засіданні.

Оформлення рішень, протоколів та інших документів виборчої комісії здійснюється згідно із Законом та Порядком ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів, затвердженим Центральною виборчою комісією.

3.20. Рішення виборчих комісій доводяться до відома громадян через друковані засоби масової інформації або оприлюднюються в інший спосіб у триденний строк з дня їх прийняття, якщо інше не передбачено законом.

4. Розгляд документів та звернень виборчою комісією

4.1. Документи та звернення, що надходять до виборчої комісії, мають право приймати голова комісії, заступник голови комісії, секретар або інший визначений рішенням комісії член цієї комісії.

Документування діяльності виборчої комісії Автономної Республіки Крим забезпечується апаратом виборчої комісії.

4.2. Прийняті документи та звернення в день реєстрації подаються голові виборчої комісії (в разі відсутності голови комісії – заступнику голови), який дає відповідні доручення членам виборчої комісії та залученим фахівцям щодо їх попереднього розгляду та надання відповіді.

4.3. Член виборчої комісії вивчає порушені у зверненні питання та готує пропозиції щодо його розгляду на засіданні виборчої комісії.

4.4. За підсумками розгляду звернення член виборчої комісії доповідає голові виборчої комісії (в разі відсутності голови комісії – заступнику голови) щодо доцільності внесення питання на розгляд виборчої комісії. У разі визнання такої доцільності цей член виборчої комісії готує відповідний проект постанови, до якого долучає всі необхідні документи та матеріали, а також перелік осіб, які повинні бути викликані (запрошені) на засідання виборчої комісії.

4.5. Якщо звернення не потребує прийняття рішення виборчої комісії, суб'єкту звернення може бути надана відповідь головою, заступником голови або секретарем виборчої комісії.

4.6. Скарги з питань, що стосуються відповідних місцевих виборів, подані до виборчої комісії, розглядаються згідно з установленим Центральною виборчою комісією з урахуванням вимог Закону порядком розгляду скарг виборчими комісіями.

5. Заключні положення

5.1. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи зобов'язані сприяти виборчим комісіям у реалізації їх повноважень, зокрема:

1) надавати необхідні приміщення для виборчих комісій та повідомляти про їх місцезнаходження (адреси) виборчу комісію, що формує (утворює) відповідні виборчі комісії, не пізніше як за один день до їх формування (утворення), забезпечувати охорону цих приміщень;

2) забезпечувати охорону виборчих бюлетенів та іншої виборчої документації;

3) надавати згідно з установленими Центральною виборчою комісією нормами та переліком транспортні засоби і засоби зв'язку (з оплатою послуг щодо їх підключення), обладнання, інвентар, оргтехніку, що підлягають поверненню після припинення повноважень виборчих комісій.

Порядок оплати або відшкодування зазначених послуг встановлюється Кабінетом Міністрів України.

5.2. Забезпечення діяльності виборчої комісії щодо виконання її повноважень під час виборчого процесу чергових, позачергових та перших місцевих виборів здійснюється за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України на підготовку і проведення чергових, позачергових та перших місцевих виборів, а у разі організації підготовки та проведення інших видів виборів, а також в період після закінчення виборчого процесу – за рахунок коштів місцевого бюджету.

5.3. На будівлі, в якій розміщується виборча комісія, встановлюється вивіска, виготовлена за зразком, затвердженим Центральною виборчою комісією.

5.4. Виборчі комісії інформують громадян України про свій склад, місцезнаходження та режим роботи, про утворення територіальних виборчих округів і виборчих дільниць, про основні права виборців (у тому числі про право оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, посадових та службових осіб цих органів, які обмежують або порушують виборчі права), про порядок заповнення виборчих бюлетенів, забезпечують можливість для ознайомлення виборців зі списками виборців, відомостями про кандидатів у депутати та (або) кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, оприлюднюють підсумки голосування та результати місцевих виборів, надають іншу інформацію у випадках, передбачених Законом.

5.5. Виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласні, районні, районні у місті, міські, селищні, сільські виборчі комісії інформують Верховну Раду України, відповідні місцеві ради, Центральну виборчу комісію про хід виборчого процесу та результати виборів.

5.6. Інші питання організації роботи виборчої комісії регулюються Законом, іншими актами законодавства та рішеннями Центральної виборчої комісії.

ЗАТВЕРДЖЕНО
 постановою Центральної виборчої комісії
 від 15 вересня 2010 року № 352

ПОРЯДОК

розгляду скарг виборчими комісіями з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок застосовується виборчими комісіями при розгляді передбачених Законом України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) скарг, що стосуються виборчого процесу з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – місцеві вибори).

1.2. Згідно зі статтею 85 Закону скарги, що стосуються виборчого процесу, розглядаються у передбачених законом випадках відповідними виборчими комісіями.

1.3. Під скаргою, що стосуються виборчого процесу, слід розуміти звернення, в якому містяться інформація щодо порушення законодавства України про місцеві вибори та вимога забезпечити реалізацію і захист виборчих прав, законних інтересів суб'єктів виборчого процесу з місцевих виборів, поновити порушені виборчі права.

1.4. Скарги розглядаються виборчими комісіями в порядку, встановленому Законами України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про Центральну виборчу комісію», цим Порядком та іншими актами Центральної виборчої комісії.

2. Суб'єкти звернення зі скаргою. Суб'єкти оскарження

2.1. Відповідно до частини першої статті 85 Закону суб'єктом звернення зі скаргою до виборчої комісії у передбачених Законом випадках можуть бути:

1) кандидат у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, селищної, сільської ради (далі – кандидат у депутати);

2) довірена особа кандидата у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах – від імені кандидата у депутати;

3) кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови;

4) довірена особа кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови – від імені кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови;

5) місцева організація політичної партії, кандидати від якої зареєстровані на відповідних місцевих виборах;

6) представник місцевої організації політичної партії у територіальній виборчій комісії з правом дорадчого го-

лосу – від імені місцевої організації політичної партії;

7) уповноважена особа місцевої організації політичної партії, кандидати в депутати від якої зареєстровані у багатомандатному виборчому окрузі, – від імені місцевої організації політичної партії. При цьому згідно з пунктом 2 частини шістнадцятої статті 54 Закону уповноважена особа представляє місцеву організацію політичної партії у відносинах з виборчими комісіями, крім Центральної виборчої комісії;

8) виборець – громадянин України, який згідно з частиною першою статті 3 Закону має право голосу на відповідних місцевих виборах. При цьому виборець має право звернутися зі скаргою в разі, якщо рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження порушено його виборчі права або охоронювані законом інтереси щодо участі у виборчому процесі.

2.2. Суб'єкт виборчого процесу може звернутися до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

2.3. Відповідно до частини другої статті 85 Закону суб'єкти звернення зі скаргою можуть з урахуванням вимог Закону та цього Порядку оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого процесу, таких суб'єктів оскарження:

– виборчої комісії, члена виборчої комісії;

– місцевої організації політичної партії, кандидати від якої зареєстровані на відповідних місцевих виборах, крім рішення чи дій, які відповідно до закону, її статуту (положення) належать до внутрішньої організаційної діяльності місцевої організації політичної партії;

– кандидата у депутати;

– кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови;

– уповноважених осіб, довірених осіб, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу – лише щодо порушень, які мали місце під час голосування.

2.4. Виборча комісія може оскаржити до суду рішення, дії чи бездіяльність, що стосуються виборчого процесу, таких суб'єктів оскарження:

– органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, закладу, підприємства, установи, організації, їх посадових чи службових осіб;

– засобу масової інформації, його посадовою чи службовою особою або творчого працівника;

– кандидата у депутати, кандидата на посаду сіль-

ського, селищного, міського голови;

– місцевої організації політичної партії, крім рішення чи дій, які відповідно до закону, її статуту (положення) належать до внутрішньої організаційної діяльності відповідної місцевої організації політичної партії.

3. Суб'єкти розгляду скарг

3.1. Суб'єктом розгляду скарг, що стосуються призначення, підготовки і проведення місцевих виборів, є виборча комісія у випадках, визначених Законом, або суд.

3.2. Виключно до суду оскаржуються:

– рішення, дії чи бездіяльність Центральної виборчої комісії, члена Центральної виборчої комісії;

– рішення чи дії територіальної виборчої комісії, яка встановлює результати відповідних місцевих виборів;

– рішення, дії чи бездіяльність члена територіальної виборчої комісії, яка встановлює результати відповідних місцевих виборів;

– рішення, дії чи бездіяльність органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, закладів та організацій, їх посадових та службових осіб;

– дії чи бездіяльність засобів масової інформації, їх власників, посадових і службових осіб, творчих працівників.

3.3. До Центральної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржується бездіяльність територіальної виборчої комісії, яка встановлює результати відповідних місцевих виборів (частини шоста, сьома статті 85 Закону).

3.4. До відповідної територіальної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) оскаржуються рішення, дії чи бездіяльність:

– дільничної виборчої комісії, її члена – до територіальної виборчої комісії, яка утворила відповідну дільничну виборчу комісію (частина четверта статті 85 Закону);

– територіальної виборчої комісії, її члена – до територіальної виборчої комісії, яка встановлює результати відповідних місцевих виборів (частина п'ята статті 85 Закону);

– місцевої організації політичної партії, кандидати від якої зареєстровані на відповідних місцевих виборах, – до територіальної виборчої комісії, яка зареєструвала відповідного кандидата;

– кандидата у депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови – до територіальної виборчої комісії, яка зареєструвала відповідного кандидата.

3.5. До дільничної виборчої комісії або до суду (шляхом подання позовної заяви) може бути оскаржено такі, що мали місце під час голосування, рішення, дії чи бездіяльність щодо порушень:

– уповноважених осіб місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатних виборчих округах;

– довірених осіб кандидатів у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови;

– офіційних спостерігачів від місцевих організацій партій, кандидати в депутати від яких зареєстровані в багатомандатних виборчих округах, кандидатів у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови.

3.6. Суд, до якого подано позовну заяву, невідкладно повідомляє відповідну виборчу комісію та комісію вищого рівня про її надходження, а також про ухвалене судом рішення.

3.7. У разі отримання повідомлення суду про відкриття провадження в адміністративній справі за позовною заявою виборча комісія, до якої подано аналогічну скаргу (скаргу аналогічного змісту), повертає таку скаргу суб'єкту звернення зі скаргою без розгляду не пізніше наступного дня з дня отримання повідомлення суду із зазначенням підстав її повернення (частина дванадцята статті 85 Закону).

3.8. Скарга, подана до Центральної виборчої комісії, яка відповідно до частини дванадцятої статті 85 Закону підлягає поверненню суб'єкту звернення без розгляду, згідно з частинами п'ятою, сьомаю статті 15 Закону України «Про Центральну виборчу комісію» може бути повернута без винесення рішення Центральною виборчою комісією Головою Центральної виборчої комісії або за його дорученням іншим членом Центральної виборчої комісії, який попередньо розглядав цю скаргу, із відповідним супровідним листом.

Скарга, подана до територіальної чи дільничної виборчої комісії, яка відповідно до частини дванадцятої статті 85 Закону підлягає поверненню суб'єкту звернення без розгляду, може бути повернута без винесення рішення виборчою комісією із супровідним листом за підписом голови цієї виборчої комісії або заступника голови комісії.

4. Строки подання скарги до виборчої комісії

4.1. Загальний строк оскарження встановлено частиною першою статті 86 Закону, згідно з якою скарга до виборчої комісії може бути подана відповідним суб'єктом звернення зі скаргою у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності суб'єктом оскарження.

4.2. Законом також встановлено спеціальні строки оскарження.

4.2.1. Відповідно до частини другої статті 86 Закону скарга, що стосується порушення, яке мало місце до дня голосування, може бути подана у строк, установлений частиною першою цієї статті, але не пізніше 22 години дня, що передуює дню голосування.

4.2.2. Згідно з частиною третьою статті 86 Закону

скарга, що стосується порушення, яке мало місце під час голосування, може бути подана до відповідної дільничної виборчої комісії не пізніше закінчення голосування.

4.2.3. Скарга на рішення, дії чи бездіяльність виборчої комісії, члена цієї комісії, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення підсумків голосування, може бути подана до виборчої комісії вищого рівня у дводенний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.

4.3. При розгляді виборчою комісією питання щодо дотримання суб'єктом звернення зі скаргою строків оскарження, встановлених Законом, виборча комісія повинна також враховувати такі положення Закону:

1) першим днем строку, який відповідно до Закону має початися у зв'язку з настанням певної події, є день, наступний за днем настання такої події; останнім днем строку, який згідно із Законом має закінчитися у зв'язку з настанням певної події, є день, що передуює дню такої події (частини десята та одинадцята статті 15 Закону);

2) днем вчинення бездіяльності вважається останній день строку, в який мала бути вчинена дія, передбачена цим чи іншими законами України (частина дванадцята статті 15 Закону);

3) обчислення строку оскарження починається з наступного дня після дня прийняття рішення, вчинення дії чи бездіяльності, які оскаржуються (статті 15, 86 Закону);

4) строк подання скарги продовженню або поновленню не підлягає, крім випадку повторного подання скарги після усунення її недоліків не пізніше наступного дня після дня її повернення суб'єктом розгляду скарги без розгляду відповідно до частини третьої статті 88 Закону (частина шоста статті 86 Закону);

5) зміна або уточнення вимог суб'єкта звернення зі скаргою під час розгляду скарги відповідною виборчою комісією, викликані виявленням обставин, не відомих раніше суб'єкту звернення зі скаргою, не вважається новою скаргою і не підлягає встановленим обмеженням строків (частина шоста статті 86 Закону). При цьому скаржник повинен довести, що обставини, які зумовили зміну або уточнення його вимог, не були відомі йому на момент звернення зі скаргою;

6) днем подання скарги вважається день фактичного отримання скарги відповідною виборчою комісією (частина п'ята статті 86 Закону).

5. Приймання та реєстрація скарг

Скарги, подані до територіальних та дільничних виборчих комісій, приймаються та реєструються відповідно до Порядку ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 350.

6. Вимоги до змісту і форми скарги. Наслідки подання неналежно оформленої скарги

6.1. Невідкладно після надходження скарги виборча комісія перевіряє дотримання суб'єктом звернення зі скаргою вимог Закону щодо форми та змісту скарги, передбачених статтею 87 Закону.

6.2. Згідно з частиною першою статті 87 Закону скарга подається до виборчої комісії в письмовій формі. Скарга має містити:

1) назву виборчої комісії, до якої подається скарга;

2) прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) або найменування суб'єкта звернення зі скаргою, адресу місця його проживання, місцезнаходження (поштова адреса), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

3) прізвище, власне ім'я (усі власні імена), по батькові (за наявності) або найменування суб'єкта оскарження, адресу місця його проживання, місцезнаходження (поштова адреса), а також номер засобу зв'язку, адресу електронної пошти, якщо такі є;

4) суть порушеного питання;

5) виклад обставин і зазначення доказів, якими суб'єкт звернення зі скаргою обґрунтовує свої вимоги;

6) чітко сформульовані вимоги із зазначенням суті рішення, ухвалення якого вимагається від суб'єкта розгляду скарги;

7) перелік документів і матеріалів, що додаються;

8) зазначення заінтересованих осіб, яких суб'єкт звернення зі скаргою вважає за потрібне залучити до розгляду скарги;

9) підпис суб'єкта звернення зі скаргою або його представника із зазначенням дати підписання.

6.3. Якщо скарга від імені кандидата в депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови подається його довіреною особою, то:

1) у скарзі зазначаються також прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання або місцезнаходження (поштова адреса), вид та номер засобів зв'язку кандидата, в інтересах якого подається скарга;

2) до скарги додається засвідчена відповідно до вимог законодавства копія посвідчення довіреної особи, виданого в порядку, встановленому Законом.

6.4. Скарга, що подається від імені місцевої організації політичної партії, підписується її головою (керівником) чи іншою уповноваженою на те особою із засвідченням підпису печаткою місцевої організації політичної партії. До скарги додається оригінал або засвідчена відповідно до вимог законодавства копія документа, що підтверджує повноваження особи, яка її подає.

Голова (керівник) місцевої організації політичної партії діє як представник відповідної місцевої організації політичної партії без додаткового уповноваження.

6.5. Згідно з частиною другою статті 87 Закону до

скарги додаються її копії, докази, зазначені у скарзі, та копії усіх документів, що додаються до неї, у кількості, яка дорівнює кількості суб'єктів оскарження та заінтересованих осіб, зазначених у скарзі.

6.6. Відповідно до частини другої статті 88 Закону скарга, оформлена без дотримання передбачених Законом вимог, підлягає поверненню суб'єкту звернення зі скаргою (його представнику) без розгляду не пізніше наступного дня з дня надходження скарги, а скарга, подана напередодні дня голосування, в день голосування чи наступного дня після дня голосування, – невідкладно.

6.7. Скарга, оформлена без дотримання вимог Закону, повертається відповідно Головою Центральної виборчої комісії або за його дорученням іншим членом Центральної виборчої комісії чи головою або заступником голови територіальної чи дільничної виборчої комісії із супровідним листом, у якому зазначається вичерпний перелік недоліків, що перешкоджають розгляду скарги, і вказується на можливість повторного звернення зі скаргою, оформленою відповідно до вимог статті 87 Закону, в установлені Законом строки.

6.8. У разі повторного подання скарги з невиправленими недоліками або з допущенням нових недоліків виборча комісія приймає рішення про залишення її без розгляду по суті (частина третя статті 88 Закону).

7. Розгляд скарг виборчими комісіями

7.1. Скарги, що надійшли до виборчих комісій та оформлені з додержанням вимог статті 87 Закону, розглядаються на засіданнях цих комісій.

7.2. Порядок скликання і проведення засідань територіальних, дільничних виборчих комісій встановлено статтею 27 Закону, іншими положеннями Закону, а також Порядком ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів та Порядком організації роботи територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, та сільських, селищних, міських голів, затверджених постановами Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року відповідно № 350 та № 351.

7.3. Без дозволу або запрошення на засіданні територіальної та дільничної виборчих комісій мають право бути присутніми з додержанням вимог Закону:

1) члени Центральної виборчої комісії, працівники Секретаріату Центральної виборчої комісії та Служби розпорядника Державного реєстру виборців;

2) члени виборчої комісії вищого рівня з відповідних місцевих виборів;

3) кандидати в депутати, їх довірені особи, представники, уповноважені особи місцевих організацій політичних партій, офіційні спостерігачі від місцевих організацій політичних партій, які висунули кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі, від кан-

дидатів у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі (разом не більше двох осіб від відповідної місцевої організації політичної партії або кандидата в депутати);

4) кандидати на посаду сільського, селищного, міського голови, їх довірені особи, офіційні спостерігачі (не більше однієї особи від одного кандидата);

5) офіційні спостерігачі від всеукраїнських громадських організацій, іноземних держав і міжнародних організацій (не більше двох осіб від відповідної організації);

6) представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

7.4. Інші особи можуть бути присутніми на засіданні територіальної, дільничної виборчої комісії тільки з дозволу або на запрошення цієї комісії відповідно до прийнятого нею рішення.

7.5. На засідання виборчих комісій з розгляду скарги обов'язково запрошуються суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження та інші заінтересовані особи. Неприбуття на засідання суб'єкта розгляду скарги, осіб, які були належним чином повідомлені про нього, не перешкоджає розгляду скарги.

7.6. Згідно з частиною дев'ятою статті 88 Закону виборча комісія може повідомляти суб'єкта звернення зі скаргою, суб'єкта оскарження та інших заінтересованих осіб про час і місце розгляду скарги:

– рекомендованими телеграмами;

– факсимільними повідомленнями;

– засобами електронної пошти;

– по телефону з обов'язковим фіксуванням такої дії відповідною службовою особою виборчої комісії окремою письмовою довідкою, яка долучається до протоколу відповідного засідання виборчої комісії.

7.7. Відповідно до частини десятої статті 27 Закону виборча комісія може прийняти мотивоване рішення про позбавлення зазначених у пунктах 7.3–7.5 цього Порядку осіб права участі в засіданні виборчої комісії, якщо вони перешкоджають його проведенню.

7.8. Копії скарги та доданих до неї документів надаються суб'єкту оскарження та заінтересованим особам заздалегідь, а у разі неможливості – не пізніше початку розгляду скарги. Суб'єкт оскарження має право подати письмові пояснення по суті скарги, які беруться до розгляду виборчою комісією.

8. Строки розгляду скарг

8.1. Загальний строк розгляду скарг встановлено в частині четвертій статті 88 Закону, згідно з якою скарга розглядається відповідною виборчою комісією на засіданні протягом двох днів з дня її отримання.

8.2. У частинах п'ятій – сьомій статті 88 Закону встановлено також і спеціальні строки розгляду скарги.

8.2.1. Скарга, що стосується порушення, яке мало місце до дня голосування, розглядається виборчою комісією у строк, передбачений частиною четвертою статті 88

Закону, але не пізніше двадцять четвертої години дня, що передує дню голосування.

8.2.2. Скарга, що стосується порушення, яке мало місце під час голосування, подана до дільничної виборчої комісії, розглядається нею відразу після закінчення голосування.

8.2.3. Скарга, що стосується порушення, яке мало місце в день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення підсумків голосування на виборчій дільниці, подана до територіальної виборчої комісії, розглядається відповідною територіальною виборчою комісією у дводенний строк з дня її подання.

9. Докази

9.1. Відповідно до частини першої статті 89 Закону доказами, на підставі яких виборча комісія встановлює наявність чи відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення скажника, суб'єкта оскарження чи заінтересованих осіб, та інші обставини, які мають значення для правильного розгляду скарги, можуть бути:

1) письмові документи і матеріали (в тому числі електронні), що містять відомості про обставини, які мають значення для правильного розгляду скарги;

2) письмові пояснення суб'єктів виборчого процесу, посадових і службових осіб органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, закладів, підприємств, установ, організацій, відповідних правоохоронних органів, отримані на вимогу суб'єкта розгляду скарги, в тому числі членів виборчої комісії, на виконання повноважень виборчої комісії;

3) речові докази;

4) висновки експертів, надані письмово на запит виборчої комісії – суб'єкта розгляду скарги, суб'єкта звернення зі скаргою або суб'єкта оскарження.

9.2. Відповідно до частини шостої статті 89 Закону письмові докази подаються в оригіналі або в засвідченій в установленому порядку копії. Якщо подано копію письмового доказу, виборча комісія має право вимагати подання оригіналу або самостійно витребувати оригінал письмового доказу. Після розгляду скарги виборча комісія на вимогу власника документа повертає оригінал документа, а в справі скарги залишається засвідчена в установленому порядку його копія.

9.3. Докази виборчій комісії надають суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження, заінтересовані особи. Виборча комісія – суб'єкт розгляду скарги може у межах установлених Законом строків розгляду скарг витребувати додаткові докази за власною ініціативою.

Якщо суб'єкт звернення зі скаргою, суб'єкт оскарження чи заінтересована особа не нададуть доказів для підтвердження обставин, на які вони посилаються, виборча комісія вирішує справу на основі наявних доказів.

9.4. Відповідно до частини четвертої статті 89 Закону виборча комісія приймає до розгляду лише ті докази, які мають значення для розгляду скарги, тобто лише ті докази, які свідчать про наявність чи відсутність обставин, на яких ґрунтуються вимоги суб'єкта звернення і заперечення зацікавлених осіб, або конкретизують, уточнюють ці обставини тощо. Докази, одержані з порушенням закону, при розгляді скарги до уваги не беруться. Про відхилення доказів зазначається у рішенні виборчої комісії – суб'єкта розгляду скарги.

9.5. Виборча комісія повинна враховувати положення частини п'ятої статті 89 Закону, згідно з якими обставини (факти), для доведення яких законом установлені певні засоби доказування, не можуть доводитися іншими засобами доказування.

9.6. Відповідно до частини сьомої статті 89 Закону виборча комісія оцінює належність, достовірність кожного доказу, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності, керуючись законом. Ніякі докази не мають наперед установлені сили, за винятком обставин, фактів, установлених судовим рішенням, що набрали законної сили.

10. Рішення виборчих комісій за результатами розгляду скарг

10.1. За результатами розгляду скарги виборча комісія на своєму засіданні ухвалює рішення у формі постанови.

10.2. Під час вивчення скарги виборча комісія встановлює:

1) чи подано скаргу належним суб'єктом звернення зі скаргою, визначеним Законом;

2) чи віднесено Законом розгляд цієї скарги до повноважень виборчої комісії (належний суб'єкт розгляду скарги);

3) чи дотримано суб'єктом звернення зі скаргою строки оскарження, встановлені Законом.

10.3. Виборча комісія приймає рішення про залишення скарги без розгляду по суті, якщо вона подана неналежним суб'єктом звернення зі скаргою чи до неналежного суб'єкта розгляду скарги або з порушенням строків оскарження, встановлених Законом.

10.4. Під час розгляду по суті скарги щодо рішення суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

1) чи мало місце прийняття оскаржуваного рішення суб'єктом оскарження;

2) чи було оскаржуване рішення прийнято суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) чи було оскаржуване рішення прийнято в межах повноважень та відповідно до визначеної законом процедури;

4) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин;

5) чи належить задовольнити кожному з вимог суб'єкта звернення або відмовити в їх задоволенні;

6) чи належить поновити порушені права або законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;

7) які рішення слід зобов'язати прийняти або які дії, що впливають з факту скасування рішення, вчинити.

10.5. Під час розгляду по суті скарги щодо дії (бездіяльності) суб'єкта оскарження виборча комісія вирішує:

1) чи мала місце оскаржувана дія (бездіяльність) суб'єкта оскарження;

2) чи оскаржувана дія (бездіяльність) здійснювалась (вчинялась) суб'єктом оскарження на законних підставах;

3) які правові норми належить застосувати до цих правовідносин;

4) чи належить задовольнити кожну з вимог суб'єкта звернення або відмовити в їх задоволенні;

5) чи належить поновити порушені права або законні інтереси суб'єкта звернення іншим способом;

6) які рішення слід зобов'язати прийняти або які дії, що впливають з факту визнання оскаржуваних дій чи бездіяльності протиправними, вчинити.

10.6. Розглянувши скаргу по суті, виборча комісія може прийняти одне з таких рішень:

– про задоволення скарги повністю або частково;

– про відмову в задоволенні скарги.

10.7. Якщо у скарзі заявлено дві або більше вимог, виборча комісія повинна дати правову оцінку кожній з вимог.

10.8. Рішення про задоволення скарги виборча комісія приймає у разі встановлення, що рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта оскарження не відповідають законодавству про місцеві вибори.

У такому разі виборча комісія може прийняти рішення, яким:

1) визнати рішення суб'єкта оскарження чи окремих його положень, дії чи бездіяльність такими, що не відповідають вимогам законодавства, порушують виборчі права громадян, права та законні інтереси суб'єкта виборчого процесу;

2) скасувати рішення суб'єкта оскарження;

3) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити дії, передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів;

4) зобов'язати суб'єкта оскарження утриматися від вчинення певних дій;

5) поновити іншим способом порушені права та законні інтереси суб'єкта звернення зі скаргою;

6) зобов'язати суб'єкта оскарження здійснити передбачені законодавством, що регулює організацію та порядок проведення виборів, дії, які впливають із факту скасування рішення, визнання оскаржуваних дій або бездіяльності протиправними.

10.9. Виборча комісія вищого рівня на підставі скарги або рішення суду або з власної ініціативи може:

– скасувати рішення виборчої комісії нижчого рівня та прийняти рішення по суті питання;

– зобов'язати виборчу комісію нижчого рівня повторно розглянути порушене питання.

10.10. Виборча комісія відмовляє в задоволенні скарги, якщо встановить, що рішення, дії або бездіяльність суб'єкта оскарження вчинені відповідно до закону, в межах повноважень, передбачених законом, і не порушують виборчі права суб'єкта звернення зі скаргою (частина шоста статті 90 Закону).

10.11. Якщо виборча комісія при розгляді скарги визнає необхідним проведення перевірки зазначених у скарзі обставин правоохоронними органами, відповідні правоохоронні органи за зверненням виборчої комісії перевіряють ці обставини та вживають відповідних заходів щодо припинення порушення законодавства у дводенний строк з дня отримання звернення виборчої комісії, а якщо таке звернення отримано ними менш як за три дні до дня голосування, у день голосування чи наступного за ним дня, – невідкладно. Про результати перевірки та вжиті заходи відповідні органи у дводенний строк повідомляють виборчу комісію, яка до них звернулася.

10.12. Зміст та вимоги до оформлення рішення територіальної чи дільничної виборчих комісій визначені частиною п'ятнадцятою статті 27 Закону та Порядком ведення діловодства у виборчих комісіях та комісіях з референдумів, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 15 вересня 2010 року № 350.

10.13. Відповідно до частини сьомої статті 90 Закону копія рішення виборчої комісії видається чи надсилається суб'єкту звернення, суб'єкту оскарження, заінтересованим особам, відповідній виборчій комісії не пізніше наступного дня з дня прийняття рішення, а у разі прийняття рішення напередодні, в день голосування або наступного дня – невідкладно.

10.14. Згідно з частиною сімнадцятою статті 27 Закону рішення виборчої комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для всіх суб'єктів та інших учасників виборчого процесу. Ніхто не має права втручатися в діяльність виборчої комісії, крім випадків, передбачених Законом.

11. Заключні положення

Відповідно до частини дванадцятої статті 88 Закону виборчі комісії організують свою роботу під час виборчого процесу, в тому числі у вихідні дні та в день голосування, таким чином, щоб забезпечити прийом та розгляд скарг у строки та спосіб, установлені Законом та цим Порядком.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 20 вересня 2010 року № 356

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо порядку контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, кандидатів у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови

1. Ці Рекомендації, розроблені відповідно до вимог частини дев'ятої статті 64 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон), визначають порядок здійснення контролю за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі (далі – місцеві організації партій), кандидатів у депутати в одномандатних, одномандатних мажоритарних виборчих округах (далі – кандидати в депутати), кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови (далі – виборчі фонди).

Згідно з частиною другою статті 60 Закону зазначені суб'єкти виборчого процесу можуть утворювати власний виборчий фонд для фінансування своєї передвиборної агітації.

2. Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів здійснюється вибірково відповідною територіальною виборчою комісією та установою банку, в якій відкрито рахунок виборчого фонду.

Для проведення відповідних перевірок територіальна виборча комісія у разі необхідності може звертатися до органів регіональної податкової адміністрації.

3. Контроль за надходженням, обліком і використанням коштів виборчих фондів відповідною територіальною виборчою комісією здійснюється вибірково шляхом:

– перевірки дотримання місцевими організаціями партій, кандидатами в депутати, кандидатами на посаду сільського, селищного, міського голови порядку відкриття рахунків їх виборчих фондів щодо термінів та місця їх відкриття, а також вимог частини першої статті 63 Закону стосовно призначення розпорядників виборчих фондів;

– перевірки дотримання порядку формування виборчих фондів та використання коштів цих фондів, у тому числі в разі надходження звернень від суб'єктів виборчого процесу. Відповідна територіальна виборча комісія на підставі запиту має право отримувати від установи банку, в якій відкрито рахунки виборчих фондів, необхідну для здійснення таких перевірок інформацію, яка

надається установою банку протягом двох банківських днів;

– перевірки законності надходжень коштів до виборчих фондів щодо виявлення добровільних внесків фізичних осіб із перевищенням установленого частиною другою статті 64 Закону розміру таких надходжень та перерахування суми перевищення встановленого розміру внеску відповідно до частини сьомої статті 64 Закону;

– перевірки законності надходження коштів з метою виявлення внесків, отриманих від осіб, які відповідно до частини третьої статті 64 Закону не мають права їх робити, та перерахування таких внесків до бюджету Автономної Республіки Крим чи відповідного місцевого бюджету згідно з частиною восьмою статті 64 Закону;

– перевірки наявності договорів на придбання в установленому порядку товарів, виконання робіт, надання послуг, а також факту та часу надходження коштів з рахунку виборчого фонду на рахунок контрагента за договором;

– перевірки застосування розцінок вартості одиниці друкованої площі та одиниці ефірного часу для проведення передвиборної агітації, встановлених відповідними засобами масової інформації у порядку, визначеному частиною четвертою статті 50 Закону;

– перевірки законності публікацій агітаційних матеріалів у друкованих засобах масової інформації з метою виявлення засобів масової інформації, в яких згідно з частиною першою статті 51 Закону заборонені відповідні публікації;

– аналізу фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів щодо відповідності отриманій від установ банків інформації, дотримання порядку формування виборчого фонду, законності надходження коштів на рахунок виборчого фонду, використання коштів виборчих фондів, своєчасності повернення безпідставно отриманих коштів.

4. Установа банку, в якій відкрито рахунки виборчих фондів, здійснює контроль за надходженням і використанням коштів виборчих фондів шляхом:

– перевірки під час відкриття рахунків виборчих

фондів наявності документів, що є підставою для їх відкриття;

– перевірки під час приймання від фізичних осіб добровільних внесків до виборчого фонду наявності у них документів, передбачених частиною другою статті 3 Закону;

– своєчасного припинення здійснення розрахункових операцій на рахунках виборчих фондів відповідно до частини восьмої статті 62 Закону;

– своєчасного здійснення операцій стосовно перерахування до бюджету Автономної Республіки Крим чи відповідного місцевого бюджету добровільних внесків, що надійшли до виборчого фонду після строку, встановленого частиною восьмою статті 62 Закону;

– своєчасного здійснення операцій щодо повернення невикористаних коштів з рахунку виборчого фонду на поточний банківський рахунок місцевої організації партії або до бюджету Автономної Республіки Крим чи відповідного місцевого бюджету згідно з вимогами частини десятої статті 64 Закону;

– закриття рахунків виборчих фондів у строк, визначений частиною дев'ятою статті 62 Закону.

5. Установи банків, які здійснюють переказ до виборчих фондів добровільних внесків фізичних осіб, перевіряють правильність оформлення документів на переказ з урахуванням вимог частин другої та четвертої статті 64 Закону.

Відділення зв'язку, через які фізичні особи переказують на поточні рахунки виборчих фондів добровільні внески, оформляють бланк поштового переказу з урахуванням вимог частин другої та четвертої статті 64 Закону і на підставі такого бланка заповнюють документи на переказ окремо на кожну особу та подають їх до установ банків, що обслуговують ці відділення. Установи банків на підставі цих документів формують міжбанківські розрахункові документи на кожну особу для подальшого зарахування коштів на поточні рахунки виборчих фондів.

6. Добровільний внесок перераховується установою банку або переказується відділенням зв'язку на рахунок виборчого фонду не пізніше наступного робочого дня після отримання відповідного документа на переказ.

Строк безготівкового перерахування внеску не повинен перевищувати одного банківського дня.

7. З метою забезпечення контролю за надходженням і використанням коштів виборчих фондів установа банку не пізніше наступного робочого дня з дня відкриття рахунку виборчого фонду письмово повідомляє територіальну виборчу комісію про відкриття рахунку та його реквізити за формою згідно з додатком 2.

8. Голова територіальної виборчої комісії призначає осіб, відповідальних за отримання від установ банків інформації, про що письмово повідомляє установу банку.

9. У разі виявлення порушень, допущених під час надходження, обліку та використання коштів виборчих фондів, територіальна виборча комісія письмово інформує про це місцеву організацію партії, кандидата в депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови для вжиття необхідних заходів щодо їх усунення.

10. У разі скасування рішення про реєстрацію кандидатів, вибуття кандидатів з балотування територіальна виборча комісія приймає рішення щодо перерахування залишків коштів їх виборчих фондів до бюджету Автономної Республіки Крим чи відповідного місцевого бюджету.

11. Територіальна виборча комісія письмово повідомляє установу банку, в якій відкрито рахунки виборчих фондів, про дату офіційного оприлюднення результатів відповідних місцевих виборів.

12. Територіальна виборча комісія не пізніше ніж на п'ятий день після дня проведення місцевих виборів приймає у розпорядників виборчих фондів фінансовий звіт про надходження та використання коштів виборчих фондів, форма якого встановлюється Центральною виборчою комісією відповідно до частини четвертої статті 63 Закону.

13. Територіальна виборча комісія у п'ятиденний строк з дня отримання фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчого фонду місцевої організації партії, кандидата в депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови публікує такі звіти в місцевих друкованих засобах масової інформації.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 22 вересня 2010 року № 362

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо утворення дільничних виборчих комісій під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) під час утворення дільничних виборчих комісій, що здійснюють організацію підготовки та проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – дільнична виборча комісія).

1. Дільнична виборча комісія утворюється у складі голови, заступника голови, секретаря та інших членів комісії у кількості:

для малих дільниць (з кількістю виборців до 500 осіб) – 10–16 осіб;

для середніх дільниць (з кількістю виборців від 500 до 1500 осіб) – 14–20 осіб;

для великих дільниць (з кількістю виборців від 1500 до 2500 осіб) – 18–24 особи.

На виборчих дільницях, де кількість виборців не перевищує п'ятдесяти осіб, дільнична виборча комісія може утворюватися у складі голови, секретаря та двох–чотирьох членів комісії.

2. Дільничні виборчі комісії утворюються не пізніше як за 15 днів до дня виборів районною, міською (міста обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районною в місті Севастополі виборчою комісією (далі – територіальна виборча комісія).

3. Право внесення подання щодо кандидатур до складу дільничних виборчих комісій (далі – подання) мають відповідні місцеві організації політичних партій, кандидати в депутати від яких зареєстровані у багатомандатному або одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради, кандидати у депутати в одномандатних виборчих округах з виборів депутатів сільських, селищних рад, кандидати на посаду сільського, селищного, міського голови.

4. Кожна республіканська в Автономній Республіці Крим, обласна, районна, міська, районна у місті організація політичної партії, кандидати в депутати від якої зареєстровані у багатомандатному виборчому окрузі з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки

Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради, може внести не більше однієї особи до складу кожної дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, що утворюється у межах відповідно Автономної Республіки Крим, області, району, міста, району в місті.

5. Кожна республіканська в Автономній Республіці Крим, обласна, районна, міська, районна у місті організація політичної партії, кандидати в депутати від якої зареєстровані в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради, може внести не більше однієї особи до складу кожної дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, що утворюється у межах відповідного одномандатного мажоритарного виборчого округу, лише у разі, якщо не зареєстровано кандидатів у депутати від відповідної місцевої організації партії у багатомандатному виборчому окрузі.

6. Кандидат у депутати в одномандатному виборчому окрузі з виборів депутатів сільської, селищної ради може внести не більше однієї особи до складу кожної дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, що утворюється у межах відповідного одномандатного виборчого округу для організації підготовки та проведення виборів депутата сільської, селищної ради у цьому виборчому окрузі.

7. Кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови може внести не більше однієї особи до складу кожної дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, що утворюється у межах відповідного села (кількох сіл, жителі яких добровільно об'єдналися в сільську громаду), селища, міста.

8. Подання вноситься не пізніше як за 20 днів до дня виборів за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 21 вересня 2010 року № 360.

9. До подання додаються заяви осіб, запропонованих для включення до складу дільничних виборчих комісій, про їх згоду на участь у роботі відповідних виборчих комісій (із зазначенням згоди відповідних осіб виконувати повноваження голови, заступника голови чи секретаря виборчої комісії) разом із ксерокопіями першої та другої сторінок, а також сторінки паспорта громадянина України із зареєстрованим місцем проживання таких осіб.

10. Подання місцевої організації партії підписується керівником місцевої організації партії та засвідчується

печаткою відповідної місцевої організації партії або печаткою місцевої організації цієї політичної партії вищого рівня.

Кандидат у депутати сільської, селищної ради, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови власноручно підписує подання.

11. Подання до відповідних територіальних виборчих комісій вноситься керівником республіканської в Автономній Республіці Крим, обласної, районної, міської, районної в місті організації партії, кандидатом у депутати в одномандатному виборчому окрузі з виборів депутатів сільської, селищної ради, кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови особисто або уповноваженою особою місцевої організації партії, кандидати в депутати від якої зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі чи довіреною особою кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі з виборів депутатів сільської, селищної ради, довіреною особою кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови.

Зазначені подання можуть вноситися також іншими особами за довіреністю.

Довіреність від місцевої організації політичної партії підписується керівником відповідної місцевої організації партії, підпис якого засвідчується печаткою цієї місцевої організації партії або в порядку, встановленому Законом України «Про нотаріат».

Довіреність кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови посвідчується в порядку, встановленому Законом України «Про нотаріат».

12. Керівник республіканської в Автономній Республіці Крим, обласної, районної, міської, районної в місті організації партії, кандидат у депутати в одномандатному виборчому окрузі з виборів депутатів сільської, селищної ради, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови або особа, що вносить подання за їх довіреністю, при внесенні подання пред'являє паспорт громадянина України або тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України).

Уповноважена особа місцевої організації партії, кандидати в депутати від якої зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, чи довірена особа кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі з виборів депутатів сільської, селищної ради, довірена особа кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови при внесенні подання пред'являє відповідне посвідчення за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 319, та документ, що посвідчує особу.

13. Керівник відповідної місцевої організації політичної партії, уповноважена особа місцевої організації пар-

тії, кандидати в депутати від якої зареєстровані в багатомандатному виборчому окрузі, або особа, що вносить подання за довіреністю місцевої організації політичної партії, надає також копію рішення про реєстрацію кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі або копію рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради.

Копія такого рішення не надається у разі внесення подання до територіальної виборчої комісії, яка прийняла рішення про реєстрацію кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі або про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі від місцевої організації політичної партії, яка вносить відповідне подання.

14. Кандидат у депутати в одномандатному виборчому окрузі з виборів депутатів сільської, селищної ради, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови, довірена особа кандидата у депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови або особа, що вносить подання за довіреністю відповідного кандидата, надає також копію рішення про реєстрацію відповідно кандидата в депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови. Замість надання такої копії кандидат у депутати, кандидат на посаду сільського, селищного, міського голови може пред'явити посвідчення кандидата за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 319.

Особа, яка вносить подання за довіреністю, разом з пред'явленням оригіналу довіреності надає також копію відповідної довіреності.

15. До складу дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, утвореної у межах села, селища, міста, можуть входити громадяни України, які відповідно до частини першої статті 3 Закону мають право голосу на виборах депутатів відповідних сільських, селищних, міських рад та на виборах сільського, селищного, міського голови.

До складу дільничної виборчої комісії виборчої дільниці у місті, де утворена районна у місті рада, можуть входити громадяни України, які мають право голосу на виборах депутатів відповідної районної у місті ради.

У разі невідповідності внесеного подання та доданих до нього документів вимогам статті 23 Закону або встановленій Центральною виборчою комісією формі таке подання підлягає відхиленню.

Кандидатури, які не відповідають вимогам статей 3 та 21 Закону, до складу дільничної виборчої комісії не включаються.

Рішення щодо відхилення відповідних подань і окремих кандидатур не приймається.

16. Технічні описки та неточності, допущені у подан-

ні, не є підставою для відхилення внесених кандидатур. Відповідна територіальна виборча комісія невідкладно повідомляє суб'єкта подання про виявлені описки або (та) неточності.

Такі описки та неточності можуть бути виправлені шляхом внесення уточненого подання стосовно відповідних кандидатур не пізніше наступного дня з дня отримання суб'єктом подання відповідного повідомлення.

У разі ненадходження в установлений строк уточненого подання відповідна територіальна виборча комісія не враховує відповідні подання при утворенні складу дільничної виборчої комісії.

17. У разі якщо подання не надійшли в установлені строки або до складу дільничної виборчої комісії запропоновано менше осіб, ніж встановлено пунктом 1 цього Роз'яснення, дільнична виборча комісія утворюється не пізніше як за 15 днів до дня виборів відповідною територіальною виборчою комісією за поданням її голови у мінімальній кількості (для малих дільниць – 10 осіб, для середніх дільниць – 14 осіб, для великих дільниць – 18 осіб), а в разі відсутності такого подання – за пропозиціями членів територіальної виборчої комісії, з обов'язковим включенням до складу дільничної виборчої комісії кандидатур від місцевих організацій партій, кандидати в депутати від яких зареєстровані у багатомандатному або одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, від кандидатів у депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, подання щодо яких внесені в установленому Законом порядку.

18. При утворенні дільничної виборчої комісії відпо-

відна територіальна виборча комісія своїм рішенням визначає осіб, які підлягають включенню до складу відповідної дільничної виборчої комісії, з числа кандидатур, поданих суб'єктами подання.

Особи включаються до складу дільничної виборчої комісії з урахуванням досвіду їх роботи у виборчих комісіях, комісіях референдуму.

19. Територіальні виборчі комісії одночасно з утворенням відповідної дільничної виборчої комісії призначають голову, заступника голови, секретаря такої дільничної виборчої комісії з урахуванням досвіду роботи осіб у виборчих комісіях, комісіях референдуму за пропозиціями голови територіальної виборчої комісії, що утворює дільничну виборчу комісію відповідно до внесених подань.

20. Особі, включеній до складу дільничної виборчої комісії, видається посвідчення за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 319.

21. Територіальна виборча комісія, що утворила відповідну дільничну виборчу комісію, невідкладно повідомляє суб'єкта подання про включення поданої ним кандидатури до складу відповідної дільничної виборчої комісії.

22. Рішення про утворення дільничної виборчої комісії оприлюднюється територіальною виборчою комісією, що утворила дільничну виборчу комісію, з відомостями про її склад у місцевих засобах масової інформації або в інший спосіб, визначений цією територіальною виборчою комісією, не пізніше наступного дня з дня утворення дільничної виборчої комісії.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 30 вересня 2010 року № 381

ПОРЯДОК

користування державними і комунальними засобами масової інформації для проведення передвиборної агітації за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Цей Порядок розроблено на виконання вимог частини другої статті 50 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон), а також з метою забезпечення проведення передвиборної агітації на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та

сільських, селищних, міських голів (далі – місцеві вибори) за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України.

1. Загальні положення

1.1. Місцевим організаціям політичних партій, канди-

дати в депутати від яких зареєстровані у багатомандатних виборчих округах (далі – місцеві організації партій), кандидатам у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови надається право користуватися державними і комунальними засобами масової інформації за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України.

1.2. Ефірний час для проведення передвиборної агітації за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України (далі – ефірний час), надається кандидатам у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі (крім кандидатів у депутати міських (міст районного значення та міст, що входять до складу інших міст) рад), кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови або їх довіреним особам, місцевим організаціям партій через уповноважених осіб цих партій виключно в державних та комунальних телерадіоорганізаціях.

Ефірний час кандидатам у депутати сільських, селищних, міських (міст районного значення та міст, що входять до складу інших міст) рад не надається.

1.3. Публікація агітаційних матеріалів, у тому числі передвиборних програм, у друкованих засобах масової інформації усіх форм власності, за винятком зарубіжних засобів масової інформації, що діють на території України, здійснюється місцевими організаціями партій, кандидатами у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидатами на посаду сільського, селищного, міського голови за рахунок коштів власних виборчих фондів.

2. Порядок надання ефірного часу для проведення передвиборної агітації

2.1. Ефірний час надається державними та комунальними телерадіоорганізаціями між дев'ятнадцятою і двадцять третьою годинами за київським часом відповідно до розкладу, складеного за підсумком жеребкування щодо визначення черговості надання ефірного часу кандидатам у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі (крім кандидатів у депутати міських (міст районного значення та міст, що входять до складу інших міст) рад), кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови (далі – кандидати), місцевим організаціям партій.

Кандидат, місцева організація партії має право відмовитися від використання ефірного часу для проведення передвиборної агітації шляхом подання письмової заяви за підписом відповідно кандидата або його довіреної особи, керівника або уповноваженої особи місцевої організації партії до відповідної виборчої комісії не пізніше як за один день до дня проведення жеребкування щодо

визначення черговості надання ефірного часу.

2.2. Тривалість ефірного часу, що може бути наданий кандидатам та місцевим організаціям партій, визначається відповідною територіальною виборчою комісією після закінчення реєстрації кандидатів у депутати місцевих рад, кандидатів на посаду сільських, селищних, міських голів, але не пізніше як за 21 день до дня місцевих виборів.

При визначенні тривалості ефірного часу територіальна виборча комісія повинна враховувати таке:

- передвиборна агітація з використанням державних і комунальних телерадіоорганізацій проводиться з дотриманням принципу рівних умов та можливостей для суб'єктів виборчого процесу з відповідних виборів;

- ефірний час надається в межах, визначених розділом 3 цього Порядку;

- оплата наданого ефірного часу здійснюється територіальною виборчою комісією лише за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, згідно із затвердженим кошторисом.

2.3. Оплата за наданий ефірний час проводиться територіальними виборчими комісіями за фактично наданий кандидату, місцевій організації партії ефірний час відповідно до угод, що укладаються між територіальними виборчими комісіями і регіональними державними чи комунальними телерадіоорганізаціями.

У разі скасування рішення про реєстрацію кандидата або всіх кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі, включених до виборчого списку від місцевої організації партії, територіальна виборча комісія негайно доводить відповідне рішення до відома телерадіоорганізації, з якою укладено угоду про надання ефірного часу для проведення передвиборної агітації.

2.4. Ефірний час може використовуватися як для виступу кандидата або його довіреної особи, уповноваженої особи місцевої організації партії в прямому ефірі, так і для трансляції попередньо записаної передвиборної агітаційної теле-, радіопередачі.

Кандидати, місцеві організації партій попередньо погоджують із відповідною телерадіоорганізацією режим передачі, що містить передвиборну агітацію (прямий ефір або трансляція аудіо-, відеозапису).

2.5. Запис передвиборної агітаційної теле-, радіопередачі кандидата, місцевої організації партії подається до регіональних телерадіоорганізацій на носіях інформації, з якими працює відповідна телерадіоорганізація (за домовленістю).

Носії із записом оригіналу та копії запису передвиборної агітаційної теле-, радіопередачі кандидата, місцевої організації партії не пізніше ніж до 18 години дня, що передує дню виходу передачі в ефір, подаються до

регіональних державних чи комунальних телерадіоорганізацій кандидатом або його довіреною особою, однією з уповноважених осіб місцевої організації партії.

У разі неподання кандидатом або його довіреною особою, уповноваженою особою місцевої організації партії носіїв із записом передвибірної агітаційної теле-, радіопередачі в строк, визначений у цьому пункті Порядку, кандидат, місцева організація партії вважаються такими, що бажають використати ефірний час у прямому ефірі.

2.6. Працівники регіональних телерадіоорганізацій у присутності кандидата або його довіреної особи, уповноваженої особи місцевої організації партії невідкладно переглядають чи прослуховують запис передвибірної агітаційної теле-, радіопередачі кандидата, місцевої організації партії на відповідність якості запису технічним вимогам.

2.7. У разі невідповідності якості запису технічним вимогам складається акт у двох примірниках, кожен з яких підписується представником відповідно регіональної телерадіоорганізації та кандидатом або його довіреною особою, уповноваженою особою місцевої організації партії. У цьому разі кандидат, місцева організація партії може використати ефірний час у прямому ефірі або усунути недоліки запису та не пізніше ніж за 24 години до запланованого виходу передачі в ефір подати носії із записом, що відповідає технічним вимогам.

Якщо кандидат, місцева організація партії не усунула недоліки та не подала за 24 години до запланованого виходу передачі в ефір носіїв із записом, що відповідає технічним вимогам, відповідна телерадіоорганізація вважає кандидата, місцеву організацію партії такими, що бажають використати цей ефірний час у прямому ефірі.

2.8. Після перегляду чи прослуховування запису передвибірної агітаційної теле-, радіопередачі кандидата, місцевої організації партії оригінал та копія цього запису на носіях інформації пломбуються і підписуються особами, зазначеними в абзаці другого пункту 2.5 цього Порядку.

Оригінал запису передвибірної агітаційної теле-, радіопередачі кандидата, місцевої організації партії, що відповідає технічним вимогам, в опломбованому вигляді зберігається відповідною телерадіоорганізацією до часу виходу передачі в ефір. На вимогу кандидата або його довіреної особи, місцевої організації партії, відповідної територіальної виборчої комісії копії цього запису передаються їм невідкладно.

2.9. У разі якщо кандидат або його довірена особа, уповноважена особою місцевої організації партії, що бажали використати ефірний час у прямому ефірі, не з'явилися у визначений жеребкуванням день до відповідної телерадіоорганізації для виступу, така телерадіоорганізація може використовувати цей ефірний час на власний розсуд, однак зобов'язана безкоштовно по-

інформувати телеглядачів (радіослухачів) про те, що кандидат, представник місцевої організації партії не з'явилися у студію для виступу перед виборцями.

Таке інформування здійснюється телерадіоорганізацією протягом часу, що відводиться на передвибірну агітацію кандидата, місцевої організації партії, представники яких не з'явилися для виступу, тричі (через рівні проміжки часу) шляхом:

– розміщення у нижній частині екрану текстового повідомлення такого змісту: «Вибачте, кандидат (прізвище, ім'я, по батькові) не з'явився або представники місцевої організації партії (повна назва) не з'явилися у студію для виступу перед виборцями», яке повинно займати не менше 15 відсотків площі екрану і бути виконане контрастним до фону кольором у сприйнятній для глядача формі (на телеканалі);

– розповсюдження повідомлення такого змісту: «Вибачте, кандидат (прізвище, ім'я, по батькові) не з'явився або представники місцевої організації партії (повна назва) не з'явилися у студію для виступу перед виборцями» (на радіоканалі).

2.10. Аудіо-, відеозаписи всіх передач, що містять передвибірну агітацію, зберігаються телерадіоорганізаціями протягом 30 днів з дня офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів.

Телерадіоорганізації всіх форм власності за письмовими запитами Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Центральної виборчої комісії, територіальних виборчих комісій чи суду зобов'язані надавати інформацію про виділення ефірного часу, а в разі необхідності – копії відповідних угод, платіжних документів і передач у запису на плівці або інших носіях інформації.

2.11. Розповсюдження у будь-якій формі агітаційних матеріалів, що містять заклики до ліквідації незалежності України, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підриву її безпеки, незаконного захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства та розпалювання міжетнічної, расової, національної, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, не допускається.

2.12. Забороняється розповсюдження завідомо недостовірних відомостей про кандидата, політичну партію або її місцеву організацію – суб'єкта виборчого процесу.

3. Межі користування державними та комунальними засобами масової інформації

3.1. Виборча комісія Автономної Республіки Крим, а також обласна, міська (міст Києва та Севастополя) виборча комісія забезпечує надання:

1) кожній із місцевих організацій партій, кандидати

в депутати від яких зареєстровані у відповідному багатомандатному виборчому окрузі, – не більше 30 хвилин телевізійного ефіру та не більше 60 хвилин радіоефіру;

2) кожному зареєстрованому цією виборчою комісією кандидату в депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі – не більше 3 хвилин телевізійного ефіру та не більше 5 хвилин радіоефіру (лише у разі, коли такою виборчою комісією не зареєстровано кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі від відповідної місцевої організації партії).

3.2. Районна, міська (міста обласного значення), районна у місті виборча комісія забезпечує надання:

1) кожній із місцевих організації партій, кандидати в депутати від яких зареєстровані у відповідному багатомандатному виборчому окрузі, – не більше 30 хвилин радіоефіру;

2) кожному зареєстрованому цією виборчою комісією кандидату в депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі – не більше 5 хвилин радіоефіру (лише у разі, коли такою виборчою комісією не зареєстровано кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі від відповідної місцевої організації партії).

3.3. Міська виборча комісія забезпечує надання кожному зареєстрованому кандидату на посаду міського голови не більше 15 хвилин радіоефіру.

3.4. Селищна виборча комісія забезпечує надання кожному зареєстрованому кандидату на посаду селищного голови не більше 10 хвилин радіоефіру.

3.5. Сільська виборча комісія забезпечує надання кожному зареєстрованому кандидату на посаду сільського голови не більше 5 хвилин радіоефіру.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 30 вересня 2010 року № 381

ПОРЯДОК

проведення жеребкування щодо черговості надання ефірного часу кандидатам у депутати, кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови, місцевим організаціям партій за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Цей Порядок розроблено на виконання вимог частини другої статті 52 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон), а також з метою забезпечення проведення жеребкування щодо черговості надання ефірного часу кандидатам у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі (крім кандидатів у депутати міських (міст районного значення та міст, що входять до складу інших міст) рад), кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови (далі – кандидати), місцевим організаціям партій, кандидати в депутати від яких зареєстровані у багатомандатних виборчих округах (далі – місцеві організації партій), за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – жеребкування).

1. Підготовка до проведення жеребкування

1.1. Перед проведенням жеребкування територіальна виборча комісія зобов'язана виконати такі дії:

1) укласти угоди про надання ефірного часу для проведення передвиборної агітації за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України (далі – ефірний час), кандидатами, місцевими організаціями партій на регіональних теле-, радіоканалах з:

– регіональною державною чи комунальною телеорганізацією у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

– регіональною державною чи комунальною радіоорганізацією у відповідній адміністративно-територіальній одиниці.

При визначенні територіальною виборчою комісією регіональної телерадіоорганізації для укладення вищевказаної угоди про надання ефірного часу перевага надається телерадіоорганізаціям, що мають найбільшу сферу розповсюдження своїх програм на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

У разі якщо на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці державні та комунальні телерадіоорганізації мають однаково сферу розповсюдження своїх програм, перевага надається регіональній телера-

діоорганізації, розцінки якої на розповсюдження матеріалів передвиборної агітації є нижчими;

2) отримати від телерадіоорганізацій, з якими територіальною виборчою комісією укладено угоди про надання ефірного часу, попередній розклад ефірного часу трансляції агітаційних теле-, радіопередач із зазначенням дати і часу виходу їх в ефір.

При цьому трансляція передвиборної агітації кандидатів, місцевих організацій партій на регіональних телеканалах не повинна збігатися в часі з трансляцією такої самої передвиборної агітації на регіональних радіоканалах, якщо ефірний час в обох випадках надається за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України.

Передвиборна агітація закінчується о 24 годині останньої п'ятниці перед днем виборів;

3) прийняти рішення про проведення жеребкування (не пізніше як за два дні до дати проведення жеребкування із зазначенням дати та часу його проведення).

Жеребкування територіальними виборчими комісіями проводиться не пізніше як за 16 днів до дня виборів.

1.2. Після визначення дати проведення жеребкування територіальна виборча комісія не пізніше ніж за день до дня проведення жеребкування телефоном чи телеграммами повідомляє про час і місце проведення жеребкування його учасників (розділ 2 цього Порядку), а також представників Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у відповідних регіонах.

1.3. Для проведення жеребкування виготовляються однакові за розміром та кольором аркуші паперу, картки, кульки тощо (далі – жеребки) з нанесенням на кожному жеребку одного з порядкових номерів кандидатів, місцевих організацій партій, що беруть участь у жеребкуванні.

1.4. Результати жеребкування фіксуються у відповідних таблицях:

– таблиця 1 – для фіксації результатів технічного жеребкування щодо визначення черговості участі кандидатів, місцевих організацій партій в основних жеребкуваннях;

– таблиця 2 – для фіксації результатів жеребкування щодо черговості надання ефірного часу регіональною телерадіоорганізацією кандидатам, місцевим організаціям партій для проведення передвиборної агітації за рахунок та в межах коштів місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України (складається із врахуванням наданого регіональною телерадіоорганізацією, з якою укладено угоду про надання ефірного часу, попереднього розкладу ефірного часу трансляції агітаційних телепередач із зазначенням дати і часу виходу їх в ефір);

– таблиця 3 – для фіксації результатів жеребкування щодо черговості надання ефірного часу регіональною

радіоорганізацією кандидатам, місцевим організаціям партій (складається з урахуванням наданого регіональною радіоорганізацією, з якою укладено угоду про надання ефірного часу, попереднього розкладу ефірного часу трансляції агітаційних радіопередач із зазначенням дати і часу виходу їх в ефір).

1.5. Черговість внесення прізвищ, імен та по батькові кандидатів до таблиці 1 визначається в алфавітному порядку за прізвищами зареєстрованих кандидатів.

Черговість внесення назв місцевих організацій партій до таблиці 1 визначається за хронологічним порядком реєстрації кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі, включених до виборчих списків цих місцевих організацій партій (за датами та номерами постанов територіальної виборчої комісії про їх реєстрацію).

1.6. Черговість внесення прізвищ, імен та по батькові кандидатів, назв місцевих організацій партій до таблиць 2 і 3 визначається за результатами жеребкування щодо черговості надання ефірного часу регіональною телерадіоорганізацією.

2. Учасники жеребкування

2.1. Жеребкування щодо черговості надання ефірного часу регіональними телерадіоорганізаціями кандидатам, місцевим організаціям партій проводиться за участю кандидатів або їх довірених осіб, уповноважених осіб місцевих організацій партій.

2.2. Територіальна виборча комісія до початку жеребкування перевіряє наявність в учасників жеребкування відповідних посвідчень, виданих цією комісією, що підтверджують їх статус.

2.3. У жеребкуванні не беруть участі кандидати, місцеві організації партій, які подали до територіальної виборчої комісії заяву про свою відмову від використання ефірного часу на регіональних теле-, радіоканалах.

2.4. У разі відсутності під час проведення жеребкування кандидата або його довіреної особи, уповноваженої особи місцевої організації партії в інтересах такого кандидата, місцевої організації партії у жеребкуваннях бере участь один з членів територіальної виборчої комісії, визначений цією комісією.

2.5. Під час проведення жеребкування щодо черговості надання ефірного часу регіональними телерадіоорганізаціями можуть бути присутні представники Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у відповідних регіонах. Про присутність відповідних осіб на засіданні територіальної виборчої комісії зазначається у протоколі цього засідання.

3. Проведення жеребкування

3.1. Жеребкування проводиться на засіданні територіальної виборчої комісії за попередньо складеним сценарним планом.

3.2. Спочатку територіальна виборча комісія проводить технічне жеребкування для визначення черговості участі кандидатів, місцевих організацій партій в основних жеребкуваннях.

Черговість участі кандидатів, місцевих організацій партій у технічному жеребкуванні визначається за порядком внесення відомостей щодо таких кандидатів, місцевих організацій партій до таблиці 1 (пункт 1.5 цього Порядку).

Технічне жеребкування проводиться за допомогою барабана, скриньки або іншого пристрою, що дозволяє провести жеребкування (далі – пристрій), з використанням жеребків, за якими визначатиметься черговість участі кандидата, місцевої організації партії в основних жеребкуваннях.

Пристрій виготовляється з прозорого матеріалу – у разі якщо жеребки виготовляються чи запаковуються у спосіб, що унеможливує ознайомлення зі змістом жеребків до моменту їх діставання з пристрою.

Пристрій виготовляється з непрозорого матеріалу – у разі якщо жеребки виготовляються у спосіб, що забезпечує можливість ознайомитися зі змістом жеребків до моменту їх діставання з пристрою.

Матеріал, з якого виготовлятиметься пристрій (прозорий чи непрозорий), та вид жеребків, які використовуватимуться для проведення жеребкування, визначаються територіальною виборчою комісією до початку проведення жеребкування.

3.3. Технічне жеребкування проводиться у такій послідовності:

1) жеребки вкидаються одним із членів комісії у пристрій та перемішуються;

2) після перемішування жеребків кандидат або його довірена особа, уповноважена особа місцевої організації партії, а в разі їх відсутності – один із членів територіальної виборчої комісії, визначений цією комісією, за встановленою черговістю дістає з пристрою жеребок, розпа-

ковує його (якщо жеребки запаковані), демонструючи та оголошуючи нанесений на ньому номер.

Номер вноситься до таблиці 1, у якій учасник жеребкування ставить свій підпис у відповідній графі;

3) після діставання з пристрою останнього жеребка головоючим на засіданні територіальної виборчої комісії або за його дорученням іншим членом комісії оголошуються номери, що визначатимуть черговість участі кандидатів, місцевих організацій партій в основних жеребкуваннях;

4) після завершення технічного жеребкування для підготовки основного жеребкування у засіданні територіальної виборчої комісії оголошується перерва.

3.4. В основному жеребкуванні кандидати, місцеві організації партій беруть участь у черговості, визначеній за результатами технічного жеребкування.

Основне жеребкування проводиться за тією ж процедурою, що й технічне.

Жеребкування щодо надання ефірного часу регіональними телерадіоорганізаціями кандидатам, місцевим організаціям партій проводяться окремо для телебачення та радіо.

Результати основного жеребкування вносяться секретарем територіальної виборчої комісії до таблиць 2 та 3.

3.5. За результатами проведеного жеребкування територіальна виборча комісія приймає відповідну постанову.

3.6. Результати жеребкування щодо надання ефірного часу регіональними телерадіоорганізаціями та складений за його підсумком розклад ефірного часу із зазначенням передвиборних агітаційних теле-, радіопрограм, дати і часу виходу їх в ефір за рахунок та в межах коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, оприлюднюються наступного дня після його проведення у місцевих засобах масової інформації, заснованих на державній чи комунальній формі власності.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 4 жовтня 2010 року № 386

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо можливості включення осіб, засуджених до обмеження волі, до списків виборців на звичайних виборчих дільницях для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Відповідно до частин другої та третьої статті 11 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – Кодекс) кримінально-виконавчі установи, які є установами виконання покарань, поділяються на кримінально-виконавчі установи відкритого типу (далі – виправні центри) і кримінально-виконавчі установи закритого типу (далі – виправні колонії).

Виправні колонії виконують покарання у виді позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі (стаття 18 Кодексу).

Згідно зі статтею 56 Кодексу особи, засуджені до обмеження волі, відбувають покарання у виправних центрах, як правило, у межах адміністративно-територіальної одиниці відповідно до їх місця проживання до засудження.

Частиною четвертою статті 59 Кодексу передбачено, що особи, засуджені до обмеження волі, зобов'язані, зокрема, постійно знаходитися в межах виправного центру під наглядом, залишати його межі лише за спеціальним дозволом адміністрації цього центру, проживати за особистим посвідченням, яке видається взамін паспорта.

Відповідно до частини четвертої статті 153 Кодексу паспорт особі, яка звільняється від відбування покарання у виді арешту, обмеження або позбавлення волі, видається при звільненні.

Разом з тим, згідно з частиною другою статті 3 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) документом, який посвідчує особу, підтверджує громадянство та засвідчує місце проживання виборця на місцевих виборах, є:

- 1) паспорт громадянина України;
- 2) тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України).

Частиною сьомою статті 22 Закону України «Про Державний реєстр виборців» встановлено, що відомості про виборців, які протягом останніх трьох календарних місяців прибули для відбування покарання до установ, розташованих у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці, подаються керівником місцевого органу Державного департаменту України з питань виконання покарань до відповідного органу ведення Державного реєстру виборців.

Таким чином, у Державному реєстрі виборців відомості щодо виборчої адреси громадян, які відбувають покарання у виді обмеження волі, містять дані лише про їх перебування у відповідних установах, а не про місце проживання відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Водночас до попереднього списку виборців для звичайної виборчої дільниці згідно з частиною другою статті 30 Закону включаються громадяни України, яким виповнилося або на день голосування виповниться вісімнадцять років та які відносяться за місцем проживання до цієї виборчої дільниці відповідно до відомостей Державного реєстру виборців.

Включення до попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці осіб, які згідно з відомостями Реєстру прибули для відбування покарання до установ виконання покарань, Законом не передбачено.

ПОРЯДОК

нарахування і виплати заробітної плати та одноразової грошової винагороди членам територіальних і дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

I. Загальні положення

1. Цим Порядком регулюються питання нарахування і виплати заробітної плати та одноразової грошової винагороди членам територіальних та дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – члени виборчих комісій).

2. За рішенням виборчої комісії голова, заступник голови, секретар, а в разі їх відмови інші члени територіальної виборчої комісії (не більше трьох осіб), дільничної виборчої комісії (не більше двох осіб) протягом виборчого процесу можуть виконувати свої повноваження у виборчій комісії на платній основі.

3. Голова, заступник голови, секретар виборчої комісії Автономної Республіки Крим виконують свої повноваження на постійній основі.

4. За рахунок фонду оплати праці, передбаченого єдиним кошторисом видатків на підготовку і проведення місцевих виборів територіальної виборчої комісії, здійснюються такі виплати:

заробітна плата голові, заступнику голови, секретарю або іншим членам виборчої комісії, які виконують свої повноваження на платній основі;

оплата праці членів виборчих комісій за роботу в день виборів і в дні встановлення підсумків голосування та результатів виборів;

одноразова грошова винагорода членам виборчих комісій у межах загальної економії фонду оплати праці.

II. Нарухування заробітної плати членам виборчих комісій

5. Розмір заробітної плати членів виборчої комісії визначається відповідно до частини десятої статті 28 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон), постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій».

6. Для членів виборчих комісій, увільнених від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи, розмір заробітної плати не може бути нижчим від середньої заробітної плати за основним місцем роботи та перевищувати розмір заробітної плати

відповідного сільського, селищного, міського голови або голови відповідної ради.

У цьому випадку відповідна рада на вимогу територіальної виборчої комісії надає довідку про розмір заробітної плати відповідно сільського, селищного, міського голови або голови відповідної ради за останній повністю відпрацьований місяць, який передую початку виборчого процесу.

Розмір заробітної плати члена виборчої комісії, який є пенсіонером або особою, яка тимчасово не працює, не може бути нижчим від розміру мінімальної заробітної плати, встановленого на момент її нарахування.

7. Оплата праці голови, заступника голови та секретаря виборчої комісії Автономної Республіки Крим здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 року № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів». Оплата їх праці здійснюється за рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим.

8. Підставою для нарахування та виплати заробітної плати члену виборчої комісії є прийнята відповідно до частини третьої статті 28 Закону постанова відповідної виборчої комісії про виконання ними своїх повноважень у комісії на платній основі згідно з частиною дев'ятою вказаної статті або на підставі цивільно-правового договору, укладеного між членом виборчої комісії і відповідною територіальною виборчою комісією про здійснення ним своїх повноважень у комісії на платній основі. Таке рішення дільничної виборчої комісії затверджується територіальною виборчою комісією, яка утворила дільничну виборчу комісію.

9. Цивільно-правовий договір може укладатися за встановленою формою (додаток 2) відповідною виборчою комісією з членом цієї комісії, який є фізичною особою – підприємцем, пенсіонером, студентом, особою, яка тимчасово не працює, та особою, визнаною в установленому законом порядку безробітною, і виконує згідно з рішенням виборчої комісії, прийнятим відповідно до цього Порядку, свої повноваження на платній основі.

Цивільно-правовий договір з головою територіальної виборчої комісії від імені комісії укладається заступником голови цієї виборчої комісії.

10. Нарахування заробітної плати членам виборчої комісії, які виконують свої повноваження на платній основі, здійснюється територіальною виборчою комісією пропорційно до відпрацьованого ними часу на підставі таблиця обліку робочого часу, який ведеться секретарем виборчої комісії або за дорученням голови комісії – іншим членом виборчої комісії. Оплата праці членам виборчої комісії, які виконують свої повноваження на підставі цивільно-правового договору, здійснюється територіальною виборчою комісією за актом надання послуг.

11. Розмір плати за надані послуги за цивільно-правовим договором не може перевищувати розміру місячної заробітної плати відповідно голови, заступника голови, секретаря або члена виборчої комісії, визначеного постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій».

12. Член виборчої комісії, увільнений від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи на період здійснення ним повноважень у комісії на платній основі, для нарахування та виплати йому заробітної плати подає до територіальної виборчої комісії:

копію паспорта;

копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або заяву та довідку про відсутність у нього ідентифікаційного номера, засвідчену відповідним податковим органом;

довідку про звільнення від виконання виробничих або службових обов'язків за основним місцем роботи;

довідку з основного місця роботи про середню заробітну плату за останні два місяці перед увільненням від виконання виробничих або службових обов'язків, що обчислюється відповідно до Порядку обчислення середньої заробітної плати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 лютого 1995 року № 100. Зазначена довідка надається до виборчої комісії впродовж 5 днів з дня прийняття рішення про виконання повноважень членів комісії на платній основі.

13. Член виборчої комісії, який є фізичною особою – підприємцем і у виборчій комісії виконує свої повноваження на платній основі, подає до відповідної територіальної виборчої комісії:

копію паспорта;

копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або заяву та довідку про відсутність у нього ідентифікаційного номера, засвідчену відповідним податковим органом;

копію довідки про реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності.

14. Член виборчої комісії – пенсіонер, студент або особа, яка тимчасово не працює, який у виборчій комісії

виконує свої повноваження на платній основі, подає до відповідної територіальної виборчої комісії:

копію паспорта;

копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або заяву та довідку про відсутність у нього ідентифікаційного номера, засвідчену відповідним податковим органом.

15. Член виборчої комісії, який має статус безробітного, а у виборчій комісії виконує свої повноваження на платній основі, подає до відповідної територіальної виборчої комісії:

копію паспорта;

довідку державної служби зайнятості про надання йому статусу безробітного;

копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера або заяву та довідку про відсутність у нього ідентифікаційного номера, засвідчену відповідним податковим органом.

16. Виконання членом виборчої комісії, який має статус безробітного, своїх повноважень на платній основі не є підставою для зняття цієї особи з обліку в державній службі зайнятості як такої, що шукає роботу, або для припинення виплати їй допомоги з безробіття та інших видів допомоги.

17. Робота членів виборчих комісій (у тому числі тих, які виконують свої повноваження не на платній основі) у день голосування та в дні підрахунку голосів виборців, встановлення підсумків голосування, результатів виборів оплачується в межах видатків, передбачених на цю мету в кошторисах відповідних виборчих комісій, у розмірі не більше ніж 14 відсотків мінімальної заробітної плати за кожний відпрацьований день, але не більш як за два дні.

Терміном закінчення підрахунку голосів виборців для дільничної виборчої комісії є дата передачі протоколів про підрахунок голосів виборців (уточнених), підписаних членами дільничної виборчої комісії, відповідній територіальній виборчій комісії на її засіданні.

Терміном закінчення встановлення підсумків голосування для територіальних виборчих комісій є дата передачі протоколів про встановлення підсумків голосування відповідній територіальній виборчій комісії.

Терміном встановлення результатів виборів для відповідних територіальних виборчих комісій є дата складення відповідними територіальними виборчими комісіями протоколу про результати виборів.

Підставою для оплати роботи членів виборчих комісій у день голосування та в дні підрахунку голосів виборців, встановлення підсумків голосування, результатів виборів є таблиця обліку робочого часу, в якому проставляється відмітка «Р» напроти прізвища кожного члена комісії, який брав участь у роботі комісії в ці дні.

18. Оплата праці членів виборчої комісії, в тому числі у день голосування та у дні встановлення підсумків голосування і результатів виборів, не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

III. Нарахування одноразової грошової винагороди

19. Одноразова грошова винагорода не є обов'язковою виплатою.

Одноразова грошова винагорода членам виборчих комісій може бути нарахована за наявності загальної економії фонду оплати праці, передбаченого кошторисом видатків відповідної виборчої комісії і виплачена тим членам комісії, які брали активну участь у її роботі, незалежно від того, на платній чи не на платній основі вони працюють у відповідній комісії.

Виплата одноразової винагороди не може бути підставою для скасування, обмеження або зменшення будь-яких видів соціальних виплат, субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг тощо.

20. Одноразова грошова винагорода членам виборчих комісій нараховується лише один раз після встановлення підсумків голосування.

21. Розмір одноразової грошової винагороди членам виборчої комісії визначається на засіданні відповідної виборчої комісії за поданням її голови і залежить від особистого внеску кожного члена комісії у діяльність цієї комісії.

Рішення дільничної виборчої комісії повинно бути розглянуто та затверджено територіальною виборчою комісією, яка утворила дільничну виборчу комісію.

22. Розмір одноразової грошової винагороди членам виборчих комісій визначається залежно від його особистого внеску і не може перевищувати розміру місячної

заробітної плати, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 966 «Про умови оплати праці членів виборчих комісій», за посадами, які вони займають у відповідних виборчих комісіях.

IV. Виплата заробітної плати та одноразової грошової винагороди

23. Виплата заробітної плати та одноразової грошової винагороди голові, заступнику голови, секретарю та іншим членам виборчих комісій здійснюється за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з Державного бюджету України, що виділені на підготовку і проведення чергових, позачергових та перших місцевих виборів, згідно із затвердженим відповідною територіальною виборчою комісією кошторисом видатків на підготовку і проведення відповідних місцевих виборів.

У разі проведення всіх інших видів місцевих виборів виплата заробітної плати та одноразової грошової винагороди голові, заступнику голови, секретарю та іншим членам виборчих комісій здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

24. Виплата заробітної плати здійснюється в установленому законодавством України порядку не рідше ніж два рази на місяць, у тому числі шляхом перерахування через установу банку на особистий картковий або інший рахунок за заявою члена відповідної виборчої комісії.

25. Усі інші питання нарахування і виплати заробітної плати та одноразової грошової винагороди членам виборчих комісій, не визначені цим Порядком, регулюються відповідно до законодавства України.

26. Нарахування і виплата заробітної плати та одноразової грошової винагороди членам виборчих комісій повинні здійснюватися з неухильним дотриманням Закону та цього Порядку.

27. Особи, винні у порушенні цього Порядку, несуть відповідальність згідно із законодавством України.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 8 жовтня 2010 року № 398

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці для підготовки і проведення голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування законодавства України про вибори на всій території України під час підготовки і проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

1. Загальні положення

1.1. Уточнення попереднього списку виборців здійснюється відповідно до статей 31, 32 Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», Закону України «Про Державний реєстр

виборців» та цього Роз'яснення.

1.2. Право голосу на виборах депутатів сільських, селищних, міських рад, виборах сільського, селищного, міського голови мають дієздатні громадяни України, які належать до відповідних територіальних громад та яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

Право голосу на виборах депутатів районних, обласних рад мають громадяни України, які належать до відповідних територіальних громад у межах району, області та яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

Належність громадянина до відповідної територіальної громади визначається його місцем проживання на її території згідно із Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Право голосу на виборах депутатів районних у містах рад мають громадяни України, які належать до територіальних громад відповідних міст, місце проживання яких зареєстровано в межах відповідного району в місті та яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

Право голосу на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим мають громадяни України, місце проживання яких зареєстровано в межах Автономної Республіки Крим та яким на день виборів виповнилося вісімнадцять років.

1.3. Виборець може бути включений до списку виборців тільки на одній виборчій дільниці.

2. Ознайомлення виборців із попереднім списком виборців на звичайній виборчій дільниці та усунення неправильностей у попередньому списку виборців

2.1. Дільнична виборча комісія звичайної виборчої дільниці наступного дня після отримання попереднього списку виборців надає його для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії.

2.2. Кожний виборець може звернутися до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Державного реєстру виборців (далі – орган ведення Реєстру) із заявою про уточнення попереднього списку виборців, у тому числі про включення або виключення зі списку себе особисто або інших осіб, а також щодо наявності або відсутності відміток про постійну нездатність виборця самостійно пересуватися.

Кожний виборець має право звернутися до суду з адміністративним позовом із цих питань у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

2.3. Виборець особисто подає заяву до дільничної виборчої комісії або безпосередньо до органу ведення Реєстру щодо обставин, зазначених у пункті 2.2 цього Роз'яснення.

До заяви додаються документи (копії документів), які

встановлюють (підтверджують) відомості про виборця.

У разі якщо виборець за станом здоров'я не може особисто подати заяву, відповідна виборча комісія за зверненням такого виборця зобов'язана забезпечити прийняття заяви у такого виборця в інший спосіб.

2.4. Заява про уточнення попереднього списку виборців може бути подана до дільничної виборчої комісії або до органу ведення Реєстру не пізніше як за три дні до дня виборів.

Заява, подана пізніше як за три дні до дня виборів, залишається без розгляду.

2.5. Заява про уточнення попереднього списку виборців розглядається дільничною виборчою комісією протягом одного дня.

2.6. За результатом розгляду заяви дільнична виборча комісія приймає рішення про звернення до органу ведення Реєстру щодо внесення змін до списку виборців або про відмову в задоволенні заяви, яке не пізніше наступного дня після дня його прийняття видається особі, яка подала заяву.

2.7. Рішення дільничної виборчої комісії про звернення до органу ведення Реєстру щодо внесення змін до списку виборців невідкладно після його прийняття разом із заявою виборця та доданими до неї документами (копіями документів) направляється до відповідного органу ведення Реєстру.

На підставі отриманих рішень дільничних виборчих комісій та заяв виборців орган ведення Реєстру вносить відповідні зміни до персональних даних у Державному реєстрі виборців (далі – Реєстр) у порядку, визначеному статтями 19 та 20 Закону України «Про Державний реєстр виборців».

У разі прийняття рішення про задоволення заяви виборця та внесення змін до списку виборців пізніше як за три дні до дня виборів відповідні зміни вносяться до уточненого списку виборців головою або заступником голови та секретарем дільничної виборчої комісії. У цьому випадку дільнична виборча комісія невідкладно повідомляє відповідний орган ведення Реєстру про включення виборця до уточненого списку виборців або виключення особи зі списку виборців.

2.8. Орган ведення Реєстру забезпечує розгляд поданих до нього заяв виборців у порядку, встановленому Законом України «Про Державний реєстр виборців», до формування уточнених списків виборців для звичайних виборчих дільниць в електронному вигляді, яке здійснюється за допомогою програмних засобів автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи Реєстру (далі – АІТС Реєстру).

2.9. Рішення суду про внесення змін до попереднього списку виборців подається виборцем до відповідного органу ведення Реєстру або до відповідної дільничної виборчої комісії для направлення до такого органу.

3. Уточнення попереднього списку виборців на звичайній виборчій дільниці

3.1. Керівники районних (міських, районних у містах) органів Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, опіки та піклування, місцевих органів Державного департаменту України з питань виконання покарань, спеціалізованих закладів, які відповідно до закону здійснюють облік бездомних громадян, керівники консульських установ України, командири військових частин (формувань) за одинадцять днів до дня виборів подають до органу ведення Реєстру відомості за формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 3 вересня 2010 року № 337.

Такі відомості подаються за період з дня останнього подання відомостей органу ведення Реєстру до дня подання цих відомостей.

Відомості подаються в електронному вигляді та на паперовому носії у вигляді списку, який має наскрізні нумерацію записів та нумерацію аркушів. Достовірність відомостей засвідчується на кожному аркуші підписом керівника відповідного органу, закладу, установи, командира військової частини (формування), який скріплюється печаткою.

3.2. У разі проведення окремих місцевих виборів відомості, зазначені в пункті 3.1 цього Роз'яснення, подаються лише органами, закладами, установами, які розташовані на території адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої проводяться місцеві вибори.

3.3. Орган ведення Реєстру, до якого відповідними органами, закладами, установами подано відомості, забезпечує їх опрацювання до формування в електронному вигляді уточнених списків виборців для звичайних виборчих дільниць.

3.4. Дільнична виборча комісія спеціальної виборчої дільниці невідкладно після складання списку виборців на цій виборчій дільниці передає відомості про виборців, включених до списку виборців, відповідному органу ведення Реєстру. Такі відомості подаються за встановленою Центральною виборчою комісією формою.

У разі внесення змін до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці дільнична виборча комісія невідкладно повідомляє відповідний орган ведення Реєстру про включення виборця до списку виборців або виключення особи зі списку виборців.

Члени дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці включаються до списку виборців на цій виборчій дільниці на підставі рішення відповідної територіальної виборчої комісії щодо утворення дільничної виборчої комісії цієї спеціальної виборчої дільниці.

3.5. Орган ведення Реєстру, який отримав відомості про виборців, включених до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці, вносить до бази даних Реєстру відповідні службові відмітки стосовно виборців, які не

будуть голосувати за своїми виборчими адресами у зв'язку з їх включенням до списків виборців на інших виборчих дільницях.

На підставі повідомлень дільничної виборчої комісії спеціальної виборчої дільниці про внесення змін до списку виборців орган ведення Реєстру забезпечує внесення чи вилучення відповідної службової відмітки.

3.6. Орган ведення Реєстру виготовляє уточнений список виборців на звичайній виборчій дільниці за наслідками розгляду заяв виборців про уточнення попереднього списку виборців, а також на підставі:

1) відомостей, зазначених у пункті 3.1 цього Роз'яснення;

2) рішень відповідних територіальних виборчих комісій щодо утворення дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць (у частині включення членів дільничних виборчих комісій до списків виборців на відповідній спеціальній виборчій дільниці);

3) повідомлень дільничних виборчих комісій спеціальних виборчих дільниць про включення виборців до списку виборців на спеціальній виборчій дільниці;

4) рішень дільничних виборчих комісій, прийнятих за результатами розгляду заяв про уточнення попереднього списку виборців;

5) рішень судів, отриманих не пізніше як за три дні до дня виборів.

4. Виготовлення уточнених списків виборців на звичайних виборчих дільницях та їх передача виборчим комісіям

4.1. При проведенні чергових місцевих виборів формування електронних файлів для виготовлення списків виборців здійснюється централізовано Службою розпорядника Реєстру, під час якого АІТС Реєстру функціонує в режимі першочергового виконання завдань у межах підсистеми складання та уточнення списків виборців для виборчих дільниць. Виконання дій щодо ведення Реєстру органами ведення Реєстру забезпечується АІТС Реєстру після завершення формування електронних файлів списків виборців.

4.2. Виборці включаються до уточненого списку виборців так, щоб відомості про виборців з однаковою адресою житла були розміщені поруч.

4.3. Орган ведення Реєстру виготовляє уточнені списки виборців для кожної звичайної виборчої дільниці, утвореної на території, на яку поширюються його повноваження, за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 318, у двох примірниках.

4.4. Уточнений список виборців має наскрізні нумерацію виборців та нумерацію аркушів.

4.5. В уточненому списку виборців напроти прізвищ

виборців, постійно не здатних пересуватися самостійно, до графи «Примітки» вноситься відповідна відмітка – «НСП».

4.6. Кожен примірник уточненого списку виборців на кожному аркуші засвідчується підписом керівника органу ведення Реєстру, який скріплюється печаткою цього органу.

4.7. Орган ведення Реєстру не пізніше як за два дні до дня виборів передає уточнені списки у двох примірниках на паперових носіях сільській, селищній, міській (у містах, де не утворені районні у містах ради), районній у місті територіальній виборчій комісії.

Уточнені списки виборців передаються органом ведення Реєстру в приміщенні місцевої державної адміністрації або виконавчого органу ради, де знаходиться цей орган ведення Реєстру.

Від імені територіальної виборчої комісії уточнені списки виборців отримують не менше трьох членів цієї

комісії, одним з яких повинен бути голова комісії, а у разі неможливості – заступник голови або секретар комісії.

4.8. Про передачу уточнених списків виборців складається акт за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 318, у двох примірниках. Один примірник акта зберігається в органі ведення Реєстру, інший – в територіальній виборчій комісії.

4.9. Територіальна виборча комісія невідкладно, але не пізніше дня, що передує дню виборів, передає один примірник уточненого списку виборців відповідній дільничній виборчій комісії. Другий примірник списку виборців зберігається в територіальній виборчій комісії.

4.10. Про передачу дільничній виборчій комісії уточненого списку виборців складається акт у двох примірниках за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 20 серпня 2010 року № 318. Один примірник акта зберігається в територіальній виборчій комісії, інший – в дільничній виборчій комісії.

ЗАТВЕРДЖЕНО

*постановою Центральної виборчої комісії
від 12 жовтня 2010 року № 403*

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

1. Виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласна, районна, міська, районні у місті, селищна, сільська виборча комісія (далі – територіальна виборча комісія), яка прийняла рішення про реєстрацію відповідно кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі, кандидата у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, може скасувати своє рішення у порядку та строки, встановлені Законом.

2. У разі прийняття відповідною територіальною виборчою комісією рішення про скасування реєстрації всіх кандидатів у депутати, включених до виборчого списку місцевої організації партії, кандидата у депутати в одно-

мандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови після виготовлення виборчих бюлетенів з відповідних місцевих виборів у порядку та строки, встановлені Законом та згідно з Роз'ясненням щодо порядку виготовлення виборчих бюлетенів для голосування з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, їх передачі відповідним територіальним і дільничним виборчим комісіям та форми виборчих документів для передачі та приймання виборчих бюлетенів, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 23 вересня 2010 року № 365, до виборчого бюлетеня вносяться зміни з використанням штампа з написом «ВИБУВ» у порядку, передбаченому Законом та цим Роз'ясненням.

3. Районна, міська (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районна у місті Севастополі виборча комісія не пізніше як за десять днів до дня проведення чергових виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року забезпечує виготовлення штампів з напи-

сом «ВИБУВ» за зразком, затвердженим постановою Центральної виборчої комісії від 10 вересня 2010 року № 344 (додаток 12), із розрахунку забезпечення одним таким штампом кожної дільничної виборчої комісії виборчої дільниці, що утворюється в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

4. Територіальна виборча комісія, яка прийняла рішення про скасування реєстрації кандидатів після виготовлення виборчих бюлетенів, одночасно приймає рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня та забезпечує його передачу разом зі штампом з написом «ВИБУВ» усім дільничним виборчим комісіям, які організують підготовку та проведення відповідних місцевих виборів, не пізніше наступного дня після дня його прийняття, а у разі прийняття такого рішення у день, що передує дню голосування, – невідкладно, але не пізніше як за годину до початку голосування.

Копія такого рішення невідкладно передається територіальною виборчою комісією до Центральної виборчої комісії.

5. У разі прийняття виборчою комісією Автономної Республіки Крим, обласною, Севастопольською міською виборчою комісією рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня таке рішення невідкладно з урахуванням строку, передбаченого пунктом 4 цього Роз'яснення, передається відповідним районним, міським (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районним у місті Севастополі виборчим комісіям, які одночасно зі штампом з написом «ВИБУВ» передають його відповідним дільничним виборчим комісіям.

6. Районна, міська (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення) виборча комісія у разі прийняття нею рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня передає таке рішення у строк, передбачений пунктом 4 цього Роз'яснення, одночасно зі штампом з написом «ВИБУВ» відповідним дільничним виборчим комісіям.

7. Міська (міст районного значення), селищна, сільська виборча комісія у разі прийняття нею рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня отримує у районній виборчій комісії штамп з написом «ВИБУВ» та одночасно з відповідним рішенням у строк, передбачений пунктом 4 цього Роз'яснення, передає його відповідним дільничним виборчим комісіям.

8. Міська, селищна, сільська (міст, селищ, сіл, що входять до складу іншого міста) виборча комісія у разі прийняття нею рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня отримує у міській (міста обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення, до складу якого входить відповідне місто, селище, село) виборчій комісії штамп з написом «ВИБУВ» та одночасно з відповідним рішенням у строк, передбачений

пунктом 4 цього Роз'яснення, передає його відповідним дільничним виборчим комісіям.

9. У разі якщо в дільничній виборчій комісії є в наявності штамп з написом «ВИБУВ», переданий їй у порядку та строки, передбачені цим Роз'ясненням, відповідній дільничній виборчій комісії передається лише рішення територіальної виборчої комісії про внесення змін до виборчого бюлетеня.

10. Дільнична виборча комісія після отримання рішення територіальної виборчої комісії про внесення змін до виборчого бюлетеня та штампа з написом «ВИБУВ» невідкладно вносить зміни до виборчого бюлетеня.

Визначений рішенням дільничної виборчої комісії член цієї комісії проставляє штамп з написом «ВИБУВ» на виборчому бюлетені у порожньому квадраті напроти назви відповідної місцевої організації партії, прізвища, імені та по батькові відповідного кандидата у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, рішення щодо реєстрації якої (якого) скасовано. Штамп ставиться горизонтально і не може заходити на текст виборчого бюлетеня з назвою відповідної місцевої організації партії, прізвищем, іменем та по батькові кандидата у депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови.

11. Використання дільничною виборчою комісією штампа з написом «ВИБУВ» без отримання рішення територіальної виборчої комісії про внесення змін до виборчого бюлетеня забороняється.

12. Про проставлення на виборчому бюлетені штампа з написом «ВИБУВ», що засвідчує внесення змін до виборчого бюлетеня, дільнична виборча комісія у той же день письмово повідомляє територіальну виборчу комісію, що прийняла рішення про внесення змін до виборчого бюлетеня, а відповідна територіальна виборча комісія невідкладно повідомляє про це Центральну виборчу комісію.

13. При проведенні голосування член дільничної виборчої комісії під час видачі виборчого бюлетеня повідомляє кожного виборця про зміни, внесені до виборчого бюлетеня.

14. Дільнична виборча комісія не пізніше як через чотирнадцять днів після дня голосування (дня повторного голосування) повертає отриманий нею штамп з написом «ВИБУВ» відповідній районній, міській (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районній у місті Севастополі виборчій комісії.

У разі проведення повторного голосування штамп з написом «ВИБУВ» залишається в дільничній виборчій комісії та використовується нею в порядку, передбаченому Законом та цим Роз'ясненням.

15. Районна, міська (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), ра-

йонна у місті Севастополі виборча комісія після офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів забезпечує зберігання штампів з написом «ВИБУВ» та їх використання в порядку, передбаченому Законом та цим Роз'ясненням, під час проведення чергових місцевих виборів.

У разі втрати, пошкодження тощо таких штампів нові штампи з написом «ВИБУВ» виготовляються в порядку, передбаченому Законом та цим Роз'ясненням.

16. У разі проведення на відповідній території окремих позачергових, повторних, проміжних або перших місцевих виборів районна, міська (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районна у місті Севастополі виборча комісія забезпечує можливість використання штампів з написом «ВИБУВ» у порядку, встановленому Законом та

цим Роз'ясненням, а у разі втрати, пошкодження тощо таких штампів – виготовляє або забезпечує їх виготовлення (у необхідній кількості) відповідними територіальними виборчими комісіями в межах кошторисів видатків на підготовку та проведення відповідних місцевих виборів.

Після офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів такі штампи підлягають поверненню (передачі) відповідній районній, міській (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення), районній у місті Севастополі виборчій комісії.

17. Штампи з написом «ВИБУВ», що були виготовлені раніше та залишилися на зберіганні у місцевих органах виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також територіальних виборчих комісій з місцевих виборів, підлягають знищенню.

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ ПОСТАНОВА

14 жовтня 2010 року

№ 412

Про внесення змін до постанови Центральної виборчої комісії від 12 жовтня 2010 року № 403 «Про Роз'яснення щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»

Керуючись статтями 11–13 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», Центральна виборча комісія постановляє:

1. Внести зміни до Роз'яснення щодо порядку виготовлення та використання штампа з написом «ВИБУВ» під час проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 12 жовтня 2010 року № 403, виклавши останнє речення пункту 10 у такій редакції:

«Штамп ставиться горизонтально і його відбиток не може заходити на текст виборчого бюлетеня з назвою іншої місцевої організації партії, прізвищем, іменем та по батькові іншого кандидата у депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови».

2. Цю постанову надіслати Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям для застосування в роботі та доведення до відома територіальних виборчих комісій.

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо складення протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Це Роз'яснення розроблено з метою однакового застосування відповідних положень Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) та постанов Центральної виборчої комісії під час складення на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

1. Загальні положення щодо складення протоколу

1.1. Після закінчення голосування виборців на виборчій дільниці дільнична виборча комісія у тому ж приміщенні, де відбувалося голосування, розпочинає підсумкове засідання, на якому здійснюється підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Засідання дільничної виборчої комісії проводиться без перерви і закінчується після складення та підписання відповідних протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з усіх місцевих виборів та по всіх виборчих округах, в яких проводилося голосування на виборчій дільниці.

У разі якщо до дільничної виборчої комісії надходили заяви, скарги стосовно порушень, що мали місце під час проведення голосування на виборчій дільниці, комісія розглядає їх на початку засідання, на якому здійснюється підрахунок голосів виборців на дільниці.

Підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці проводиться дільничною виборчою комісією окремо з кожних місцевих виборів у такій послідовності:

1) підрахунок голосів з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим у:

багатомандатному виборчому окрузі,
одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

2) підрахунок голосів з виборів депутатів обласної ради у:

багатомандатному виборчому окрузі,
одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

3) підрахунок голосів з виборів депутатів районної ради у:

багатомандатному виборчому окрузі,
одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

4) підрахунок голосів з виборів міського голови;
5) підрахунок голосів з виборів депутатів міської ради у:

багатомандатному виборчому окрузі,
одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

6) підрахунок голосів з виборів депутатів районної у місті ради у:

багатомандатному виборчому окрузі,
одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

7) підрахунок голосів з виборів сільського, селищного голови;

8) підрахунок голосів з виборів депутатів сільської, селищної ради.

Протокол дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці окремо з кожних місцевих виборів (далі – протокол) складається шляхом внесення відомостей до бланків відповідного протоколу, виготовленого територіальною виборчою комісією за формою, затвердженою постановою Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382 (додатки 1–6). При виготовленні відповідних бланків кількість рядків для внесення, зокрема, відомостей про кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від кожної місцевої організації партії, та кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата, повинна дорівнювати відповідно кількості місцевих організацій партій, кандидати у депутати від яких зареєстровані у багатомандатному виборчому окрузі з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті ради, та кількості зареєстрованих кандидатів у депутати, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови.

1.2. Відомості до протоколу вносяться секретарем дільничної виборчої комісії на підставі оголошення відповідних відомостей головуючим на засіданні комісії. У разі відсутності секретаря дільничної виборчої комісії внесення відомостей до протоколу доручається комісією іншому члену комісії. На час проведення засідання дільнична виборча комісія доручає ведення протоколу засідання заступнику голови або іншому члену комісії.

Протокол заповнюється від руки або за допомогою друкарської машинки. Забороняється заповнення про-

токолу олівцем, а також внесення до нього будь-яких виправлень без відповідного рішення дільничної виборчої комісії.

1.3. У протоколі зазначаються номер виборчої дільниці та відомості щодо місцезнаходження дільничної виборчої комісії із зазначенням села, селища, міста, району в місті, району, області, Автономної Республіки Крим.

У протоколі з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі та у протоколі з виборів депутатів сільської, селищної ради в одномандатному виборчому окрузі зазначається також номер відповідного виборчого округу.

1.4. Протокол складається дільничною виборчою комісією в кількості примірників, що на чотири більша, ніж кількість осіб, які входять до складу комісії. Примірники протоколу нумеруються. У протоколі зазначаються дата і час (година та хвилини) його підписання членами комісії. Усі примірники протоколу мають однакову юридичну силу.

1.5. Кожен примірник протоколу зобов'язані підписати голова, заступник голови, секретар та інші члени дільничної виборчої комісії, які присутні на її засіданні.

У разі відсутності підпису члена дільничної виборчої комісії у протоколі проти його прізвища зазначається причина відсутності підпису.

Непідписання або відмова від підписання протоколу окремими членами дільничної виборчої комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

У разі своєї незгоди із результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою». Окрема думка викладається в письмовій формі та обов'язково додається до протоколу.

Протокол підписується та засвідчується печаткою комісії лише після його остаточного заповнення.

1.6. Перший і другий примірники протоколу мають право також підписати кандидати в депутати, кандидати на посаду сільського, селищного, міського голови, довірені особи кандидатів, уповноважені особи місцевих організацій партій, офіційні спостерігачі, які були присутні на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців.

1.7. Якщо після підписання протоколу дільнична виборча комісія виявила в ньому неточності (описку чи помилку у цифрах), вона на своєму засіданні розглядає питання про внесення змін до нього шляхом складення нового протоколу, на якому робиться позначка «Уточнений».

Протокол з позначкою «Уточнений» складається та

підписується в такому ж порядку і кількості, що й попередній протокол, у якому виявлено неточності.

1.8. Кандидатам у депутати, кандидатам на посаду сільського, селищного, міського голови, довіреним особам кандидатів, представникам та уповноваженим особам місцевих організацій партій, офіційним спостерігачам, які були присутні на засіданні дільничної виборчої комісії при підрахунку голосів виборців, на їх прохання невідкладно видаються копії протоколу з відповідних місцевих виборів по відповідному виборчому округу, в тому числі з позначкою «Уточнений», засвідчені підписами голови і секретаря дільничної виборчої комісії та печаткою виборчої комісії, з розрахунку не більш як по одній копії кожного протоколу для кожної місцевої організації партії, яка висунула кандидатів у депутати в багатомандатному виборчому окрузі, кожного кандидата в депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови.

Про видачу копій протоколу з відповідних місцевих виборів по відповідному виборчому округу складається акт за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382 (додатки 13–18).

Перший і другий примірники протоколу транспортуються до відповідної територіальної виборчої комісії, яка встановлює підсумки голосування з відповідних місцевих виборів.

Третій примірник протоколу з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі (у тому числі з позначкою «Уточнений») зберігається у секретаря дільничної виборчої комісії, четвертий примірник протоколу (у тому числі з позначкою «Уточнений») невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії. Решта протоколів (у тому числі з позначкою «Уточнений») по одному примірнику видається членам дільничної виборчої комісії.

2. Відомості, що вносяться до протоколу

2.1. До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради у багатомандатному виборчому окрузі прописом та цифрами заносяться відомості, передбачені пунктами 1–8 частини четвертої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу (додатки 1, 3 до постанови Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382), а саме:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в багатомандатному виборчому окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;

- 3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;
- 4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;
- 5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;
- 6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від кожної місцевої організації партії;

8) кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від жодної місцевої організації партії.

До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі прописом та цифрами заносяться відомості, передбачені пунктами 1–8 частини третьої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу (додатки 2, 4 до постанови Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382), а саме:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;

6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата;

8) кількість виборців, які не підтримали жодного з кандидатів.

До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів сільського, селищного, міського голови прописом та цифрами заносяться відомості, передбачені пунктами 1–8 частини другої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу (додаток 6 до постанови Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382), а саме:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у виборчому окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;

6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата;

8) кількість виборців, які не підтримали жодного з кандидатів.

До протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів сільської, селищної ради в одномандатному виборчому окрузі прописом та цифрами заносяться відомості, передбачені пунктами 1–8 частини третьої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу (додаток 5 до постанови Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382), а саме:

1) кількість виборчих бюлетенів для голосування в одномандатному виборчому окрузі, одержаних дільничною виборчою комісією;

2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці;

3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів;

4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені;

5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні;

6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними;

7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата;

8) кількість виборців, які не підтримали жодного з кандидатів.

2.2. До пункту протоколу «1) кількість виборчих бюлетенів для голосування у виборчому окрузі (багатомандатному, одномандатному мажоритарному, одномандатному), одержаних дільничною виборчою комісією» вносяться відомості про кількість виборчих бюлетенів, одержаних дільничною виборчою комісією від відповідної територіальної виборчої комісії, що дорівнює кількості виборчих бюлетенів, зазначених у протоколі територіальної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів для голосування з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі дільничній виборчій комісії, складеному за формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 23 вересня 2010 року № 365 (додатки 17–20).

Якщо під час приймання виборчих бюлетенів дільничною виборчою комісією на її засіданні, що відбувалося невідкладно після прибуття членів комісії, які отримали виборчі бюлетені в територіальній виборчій комісії (частина десята статті 67 Закону), було виявлено, що фактична кількість виборчих бюлетенів не відповідає кількості бюлетенів, одержаних від територіальної виборчої комісії, зазначених у протоколі територіальної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів для голосування з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі дільничній виборчій комісії (частина одинадцята статті 67 Закону), складається акт про

невідповідність встановленої перерахуванням кількості виборчих бюлетенів для голосування з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі та кількості виборчих бюлетенів, переданих дільничній виборчій комісії (додатки 21–24 до постанови Центральної виборчої комісії від 23 вересня 2010 року № 365).

Якщо фактична кількість виборчих бюлетенів, встановлена під час їх перерахунку у разі пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металева шафа, кімнату), не відповідає кількості виборчих бюлетенів, одержаних від територіальної виборчої комісії і зазначеній у протоколі територіальної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів для голосування з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі дільничній виборчій комісії (частина п'ята статті 69 Закону), про що складено акт про перерахування виборчих бюлетенів у зв'язку з виявленням пошкодження стрічки, якою було опечатано сейф (металева шафа, кімнату), (додатки 1–4 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375).

У таких випадках до відповідного пункту протоколу вносяться відомості про фактичну кількість виборчих бюлетенів на підставі відповідних актів, а складені акти обов'язково додаються до першого примірника протоколу, який одночасно з другим примірником протоколу доставляється до територіальної виборчої комісії.

Якщо до виборчих бюлетенів для голосування з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі внесено зміни без рішення територіальної виборчої комісії або невідповідно до такого рішення і територіальна виборча комісія здійснила передрук виборчих бюлетенів, до пункту 1 протоколу заноситься сумарна кількість виборчих бюлетенів, одержаних дільничною виборчою комісією (до кількості виборчих бюлетенів, одержаних першого разу, додається кількість виборчих бюлетенів, отриманих додатково замість зіпсованих бюлетенів).

2.3. До пункту протоколу «2) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці» вносяться відомості про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці.

Згідно з частиною третьою статті 71 Закону дільнична виборча комісія на підставі списку виборців для місцевих виборів встановлює кількість виборців на виборчій дільниці.

Для цього кожен член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу зі списком виборців, підраховує по кожному аркушу списку відомості про кількість виборців, внесених до списку виборців, на момент закінчення голосування. Після чого член комісії повідомляє підсумкові відомості щодо кількості виборців.

На підставі додавання відповідних підсумкових відомостей про кількість виборців, оголошених усіма

членами дільничної виборчої комісії, відповідальними за роботу зі списком виборців, комісія встановлює кількість виборців на виборчій дільниці, які були включені до списку виборців на виборчій дільниці (на момент закінчення голосування). Ця кількість оголошується і заноситься до пункту 2 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів.

2.4. До пункту протоколу «3) кількість невикористаних виборчих бюлетенів» вносяться відомості про сумарну кількість залишку виборчих бюлетенів з відповідних місцевих виборів, переданих після закінчення голосування голові дільничної виборчої комісії членами комісії, які видавали виборчі бюлетені.

Відповідно до частини четвертої статті 71 Закону дільнична виборча комісія підраховує невикористані виборчі бюлетені, у тому числі бюлетені, зіпсовані виборцем і повернуті члену комісії для обміну на інший виборчий бюлетень (частина тринадцята статті 69 Закону), окремо з кожних місцевих виборів та у кожному виборчому окрузі, в яких проводилося голосування на виборчій дільниці.

При цьому кожен член дільничної виборчої комісії, який видавав виборчі бюлетені виборцям, почергово окремо з кожних місцевих виборів уголос перераховує виборчі бюлетені, що залишилися у нього, у тому числі бюлетені, зіпсовані виборцями і повернуті члену комісії для обміну на інші виборчі бюлетені зі складанням акта про погашення зіпсованого виборчого бюлетеня за відповідними формами, встановленими постановою Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375 (додатки 6–9), та передає їх голові комісії.

Після передачі голові комісії залишку виборчих бюлетенів окремо з кожних місцевих виборів усіма членами дільничної виборчої комісії голова комісії підсумовує кількість невикористаних виборчих бюлетенів та оголошує її. Кількість невикористаних бюлетенів з кожних місцевих виборів та у кожному з округів оголошується і заноситься до пункту 3 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів. Невикористані виборчі бюлетені з кожних місцевих виборів погашаються шляхом відокремлення правого нижнього кута бюлетеня.

У разі якщо дільнична виборча комісія внесла зміни до виборчих бюлетенів із використанням штампа з написом «ВИБУВ», зразок якого затверджено постановою Центральної виборчої комісії від 10 вересня 2010 року № 344 (додаток 12), без рішення відповідної територіальної виборчої комісії або невідповідно до такого рішення, кількість таких виборчих бюлетенів враховується у сумарній кількості невикористаних виборчих бюлетенів, що заноситься до пункту 3 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів.

2.5. До пункту протоколу «4) кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені» вносяться відомості про су-

марну кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені з відповідних місцевих виборів на виборчій дільниці, тобто у приміщенні для голосування та за місцем їх перебування, встановлену на підставі кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів у приміщенні дільничної виборчої комісії та за місцем перебування і за підписами виборців у списку виборців та у витягу зі списку виборців, якщо такі кількості співпадають.

Після підрахунку невикористаних виборчих бюлетенів дільнична виборча комісія згідно з частиною шостою статті 71 Закону підраховує кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі за підписами виборців у списку виборців та у витягу зі списку виборців, передбаченому частиною третьою статті 70 Закону, про що оголошує голова комісії.

Для цього кожен член дільничної виборчої комісії, відповідальний за роботу зі списком виборців (з витягом із списку виборців), підраховує по кожному аркушу списку за підписами виборців відомості про кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені з відповідних місцевих виборів у приміщенні для голосування та за місцем їх перебування. Після чого член комісії підсумовує відомості з усіх отриманих ним аркушів списку виборців (витягу зі списку виборців) і передає їх, а також сумарні відомості голові комісії.

Комісія на підставі списку виборців (за підписами виборців у списку виборців), а також порівняння списку виборців (записів у списку виборців «голосував за місцем перебування») та витягу зі списку виборців (за підписами виборців у витягу зі списку виборців) підраховує сумарну кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені з відповідних місцевих виборів у приміщенні для голосування та за місцем їх перебування, про що оголошується головою дільничної виборчої комісії.

Після цього відповідно до частини сьомої статті 71 Закону дільнична виборча комісія підраховує кількість контрольних талонів виборчих бюлетенів з підписами виборців та членів дільничної виборчої комісії, які їх видали, окремо з кожних місцевих виборів та по кожному виборчому округу, в яких проводилося голосування на виборчій дільниці. Кількість таких талонів по кожному виборчому округу оголошується.

Кожен член дільничної виборчої комісії, який видавав виборчі бюлетені у приміщенні для голосування та за місцем перебування виборців, почергово публічно перераховує контрольні талони виборчих бюлетенів окремо з усіх місцевих виборів, що залишилися у нього, та передає їх голові комісії. Сумарна кількість таких талонів оголошується.

У разі відповідності кількості контрольних талонів виданих виборчих бюлетенів у приміщенні для голосування та за місцем перебування виборців, підрахованої

членами дільничної виборчої комісії, які видавали виборчі бюлетені, та оголошеної головою комісії, кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені у приміщенні для голосування та за місцем перебування, підрахованої відповідно до частини шостої статті 71 Закону за підписами виборців у списку виборців та у витягу зі списку виборців, така кількість оголошується і заноситься до пункту 4 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів.

У разі невідповідності кількості контрольних талонів кількості підписів виборців у списку виборців (витягу зі списку виборців), які отримали виборчі бюлетені, дільнична виборча комісія складає акт про невідповідність кількості контрольних талонів виборчих бюлетенів з підписами виборців та членів дільничної виборчої комісії, які їх видали, кількості підписів виборців у списку виборців, які отримали виборчі бюлетені (додатки 11–14 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375), із зазначенням установленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такої невідповідності.

Після цього дільнична виборча комісія приймає рішення про встановлення кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені для голосування у відповідному виборчому окрузі. Така кількість оголошується і заноситься до пункту 4 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів.

Відповідно до частини тринадцятої статті 71 Закону перед відкриттям виборчих скриньок дільнична виборча комісія повинна перевірити, чи дорівнює окремо з кожних місцевих виборів та по кожному виборчому округу, в якому проводилося голосування на виборчій дільниці, сума кількості невикористаних виборчих бюлетенів у цьому виборчому окрузі (пункт 3 протоколу) і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені (пункт 4 протоколу), кількості виборчих бюлетенів у цьому виборчому окрузі, отриманих дільничною виборчою комісією (пункт 1 протоколу). В разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт про невідповідність суми кількості невикористаних виборчих бюлетенів і кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені, кількості виборчих бюлетенів, отриманих дільничною виборчою комісією, за формами згідно з додатками 15–18 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375 із зазначенням установленої рішенням дільничної виборчої комісії причини такої невідповідності.

2.6. До пункту протоколу «5) кількість виборців, які взяли участь у голосуванні» вносяться відомості про сумарну кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці, тобто у приміщенні для голосування та за місцем їх перебування окремо з кожних місцевих виборів та по кожному виборчому округу. Така кількість дорівнює загальній кількості виборчих бюле-

тенів, що підлягають врахуванню, виявлених у всіх виборчих скриньках – переносних та стаціонарних окремо з кожних місцевих виборів та по кожному виборчому округу, за винятком виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню відповідно до положень частин вісімнадцятої, дев'ятнадцятої та двадцятої статті 71 Закону, та предметів (частина двадцять третя статті 71 Закону). У разі визнання всіх виборчих бюлетенів, виявлених у всіх виборчих скриньках, такими, що не підлягають врахуванню, у цьому пункті протоколу зазначається нуль.

До виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, відносяться:

1) усі виборчі бюлетені для голосування з усіх місцевих виборів, виявлені при відкритті стаціонарної виборчої скриньки, у разі відсутності у виборчій скриньці контрольного листа, про що складається акт за формою згідно з додатком 20 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375 (частина вісімнадцята статті 71 Закону);

2) усі виборчі бюлетені для голосування з усіх місцевих виборів, виявлені при відкритті переносної виборчої скриньки, у разі відсутності у виборчій скриньці двох контрольних листів, про що складається акт за формою згідно з додатком 21 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375 (частина вісімнадцята статті 71 Закону);

3) усі виборчі бюлетені для голосування з усіх місцевих виборів, визнані рішенням дільничної виборчої комісії такими, що не підлягають врахуванню, у разі виникнення сумнівів щодо достовірності контрольного листа, що знаходиться у виборчій скриньці (частина дев'ятнадцята статті 71 Закону);

4) виборчі бюлетені для голосування з відповідних місцевих виборів, на яких зазначені назва (номер) виборчого округу та (або) номер виборчої дільниці не відповідають назві (номеру) відповідного виборчого округу та (або) номеру виборчої дільниці, на якій проводиться підрахунок голосів, а також бюлетені, на яких наявний відтиск печатки іншої комісії чи будь-якої іншої печатки (частина двадцята статті 71 Закону).

Не допускається змішування виборчих бюлетенів, що не підлягають врахуванню, виявлених у виборчих скриньках, з невикористаними виборчими бюлетенями, які не отримували виборці і якими не проводилося голосування (відомості, внесені до пункту 3 протоколу).

До таких, що не враховуються при встановленні загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні, та при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, відносяться виявлені у виборчих скриньках предмети, що не є виборчими бюлетенями встановленої форми. До предметів відносяться також контрольні листи.

У разі виникнення сумнівів, чи є предмет виборчим бюлетенем, дільнична виборча комісія вирішує це питання шляхом голосування.

Отже, після підрахунку виборчих бюлетенів, що підлягають врахуванню у всіх виборчих скриньках, дільнична виборча комісія підраховує загальну кількість виборчих бюлетенів у виборчих скриньках окремо з кожних місцевих виборів та по кожному виборчому округу і у такий спосіб встановлює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні, по кожному виборчому округу, в якому проводилося голосування на виборчій дільниці. Кожна із цих кількостей оголошується і заноситься до пункту 5 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів.

2.7. До пункту протоколу «6) кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними» вносяться відомості про сумарну кількість вкинутих до виборчих скриньок виборчих бюлетенів з відповідних місцевих виборів, які вважаються недійсними, та виборчих бюлетенів, визнаних недійсними за рішенням дільничної виборчої комісії.

Недійсними вважаються виборчі бюлетені:

1) на яких відсутня печатка цієї дільничної виборчої комісії;

2) на яких не зазначено прізвище та відсутній підпис члена дільничної виборчої комісії, який його видав;

3) на яких зроблено більш як одну позначку;

4) на яких не поставлено жодної позначки;

5) в яких не відірвано контрольний талон;

6) з яких неможливо з інших причин установити зміст волевиявлення виборця;

7) до яких відповідно до рішення територіальної виборчої комісії про внесення змін до виборчого бюлетеня у разі скасування рішення про реєстрацію кандидата у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, усіх кандидатів у депутати, включених до виборчого списку місцевої організації партії для голосування в багатомандатному виборчому окрузі після виготовлення виборчих бюлетенів не внесено зміни з використанням штампа «ВИБУВ» або внесено зміни без відповідного рішення територіальної виборчої комісії чи внесено зміни невідповідно до такого рішення.

Згідно з частиною двадцять восьмою статті 71 Закону в разі виникнення сумнівів щодо дійсності виборчого бюлетеня питання вирішується дільничною виборчою комісією шляхом голосування. Таким чином, до недійсних відносяться також виборчі бюлетені, стосовно яких дільнична виборча комісія у разі виникнення сумнівів щодо їх дійсності прийняла відповідне рішення.

Отже, сумарна кількість виборчих бюлетенів, які вважаються недійсними та визнані недійсними за рішенням дільничної виборчої комісії, становитиме кіль-

кість недійсних виборчих бюлетенів, що оголошується і заноситься до пункту 6 відповідних протоколів з кожних місцевих виборів.

2.8. До пункту протоколу «7) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від кожної місцевої організації партії» вносяться відомості про кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати у багатомандатному виборчому окрузі, включених до виборчого списку кожної місцевої організації партії, яку встановлено за результатами підрахунку відповідних виборчих бюлетенів з позначкою «плюс» (+) або іншою, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти назви місцевої організації партії, за кандидатів у депутати від якої голосував виборець.

У разі якщо з такою позначкою за кандидатів у депутати від певної місцевої організації партії не виявлено жодного виборчого бюлетеня, а отже, за кандидатів у депутати від цієї місцевої організації партії не подано жодного голосу, в пункті 7 протоколу проти назви такої місцевої організації партії зазначається нуль.

До пункту протоколу «7) кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата» вносяться відомості про кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, яку встановлено за результатами підрахунку відповідних виборчих бюлетенів з позначкою «плюс» (+) або іншою, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти прізвища кандидата, за якого голосував виборець.

У разі якщо з такою позначкою за певного кандидата не виявлено жодного виборчого бюлетеня, тобто за нього не подано жодного голосу, в пункті 7 протоколу напроти прізвища такого кандидата зазначається нуль.

2.9. До пункту протоколу «8) кількість виборців, які не підтримали жодного з кандидатів» вносяться відомості про кількість виборців, які не підтримали жодного кандидата в депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, яку встановлено за результатами підрахунку кількості виборчих бюлетенів з позначкою «плюс» (+) або іншою, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти слів «Не підтримую жодного кандидата».

У разі якщо з такою позначкою не виявлено жодного виборчого бюлетеня, тобто всі виборці голосували за певних кандидатів, у пункті 8 протоколу зазначається нуль.

Після заповнення пункту 8 протоколу дільнична виборча комісія при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, поданих за кандидатів у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному

виборчому окрузі, за кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, зобов'язана перевірити, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні (пункт 5 протоколу), сумі кількості недійсних виборчих бюлетенів на виборчій дільниці в цьому виборчому окрузі (пункт 6 протоколу), виборчих бюлетенів, голоси в яких подані за кандидатів в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі (пункт 7 протоколу), виборчих бюлетенів, у яких виборці не підтримали жодного кандидата (пункт 8 протоколу).

У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт за формою згідно з додатками відповідно 23, 24, 25 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375 із зазначенням установленого рішенням дільничної виборчої комісії причини такої розбіжності.

2.10. До пункту протоколу «8) кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від жодної місцевої організації партії» вносяться відомості про кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати від жодної місцевої організації партії в багатомандатному виборчому окрузі, яку встановлено за результатами підрахунку кількості виборчих бюлетенів з позначкою «плюс» (+) або іншою, що засвідчує волевиявлення виборця, у квадраті проти слів «Не підтримую кандидатів у депутати від жодної місцевої організації політичної партії».

У разі якщо з такою позначкою не виявлено жодного виборчого бюлетеня, тобто всі виборці голосували за кандидатів у депутати у багатомандатному виборчому окрузі, включених до виборчих списків певних місцевих організацій партій, в пункті 8 протоколу зазначається нуль.

Після заповнення пункту 8 протоколу дільнична виборча комісія зобов'язана при підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у багатомандатному виборчому окрузі перевірити, чи дорівнює кількість виборців, які взяли участь у голосуванні на виборчій дільниці в цьому виборчому окрузі (пункт 5 протоколу), сумі кількостей недійсних виборчих бюлетенів на виборчій дільниці в цьому виборчому окрузі (пункт 6 протоколу) та виборчих бюлетенів, голоси в яких подані за кандидатів у депутати від кожної місцевої організації партії (пункт 7 протоколу), та кількості виборчих бюлетенів, у яких виборці не підтримали кандидатів у депутати від жодної місцевої організації партії (пункт 8 протоколу). У разі невідповідності цих даних дільнична виборча комісія складає акт за формою згідно з додатком 22 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375 із зазначенням установленого рішенням дільничної виборчої комісії причини такої розбіжності.

3. Особливості складення протоколу у випадку визнання голосування на виборчій дільниці недійсним

3.1. Відповідно до частини першої статті 73 Закону дільнична виборча комісія приймає рішення про визнання голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним у разі встановлення нею порушень вимог Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати волевиявлення виборців, лише за таких обставин:

1) виявлення фактів незаконного голосування (вкідання виборчого бюлетеня до виборчої скриньки за виборця іншою особою, крім випадків, передбачених Законом; голосування особами, які не мають права голосу; голосування особами, які не включені до списку виборців на виборчій дільниці або включені до нього безпідставно; голосування виборцем більше одного разу) у кількості, що перевищує десять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, про що складаються відповідні акти (додатки 26–29 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375);

2) знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможливує встановлення змісту виборчих бюлетенів, якщо кількість цих бюлетенів перевищує десять відсотків кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці, про що складаються відповідні акти (додатки 30–33 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375);

3) виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів у кількості, що перевищує більш як на десять відсотків кількість виборців, які отримали бюлетені на виборчій дільниці, про що складаються відповідні акти (додатки 34–37 до постанови Центральної виборчої комісії від 29 вересня 2010 року № 375).

3.2. У разі прийняття дільничною виборчою комісією рішення про визнання голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті ради у багатомандатному виборчому окрузі вносяться лише відомості, зазначені у пунктах 1–6 частини четвертої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу, а на місці відомостей, передбачених пунктами 7 та 8, ставиться прочерк.

ні у пунктах 1–6 частини четвертої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу, а на місці відомостей, передбачених пунктами 7 та 8, ставиться прочерк.

3.3. У разі прийняття дільничною виборчою комісією рішення про визнання голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі вносяться лише відомості, зазначені у пунктах 1–6 частини третьої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу, а на місці відомостей, передбачених пунктами 7 та 8, ставиться прочерк.

3.4. У разі прийняття дільничною виборчою комісією рішення про визнання голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів сільського, селищного, міського голови вносяться лише відомості, зазначені у пунктах 1–6 частини другої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу, а на місці відомостей, передбачених пунктами 7 та 8, ставиться прочерк.

3.5. У разі прийняття дільничною виборчою комісією рішення про визнання голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним до протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів сільської, селищної ради в одномандатному виборчому окрузі вносяться лише відомості, зазначені у пунктах 1–6 частини третьої статті 72 Закону, яким відповідають такі ж пункти протоколу, а на місці відомостей, передбачених пунктами 7 та 8, ставиться прочерк.

3.6. Рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним та акт (акти), на підставі якого (яких) прийнято це рішення, додаються до першого примірника протоколу.

3.7. Протокол складається комісією у порядку, встановленому статтею 72 Закону, із застосуванням положень розділів 1, 2 цього Роз'яснення.

4. Контроль за правильністю складення протоколу

Правильність складення протоколу перевіряється за наведеною нижче таблицею.

Послідовність перевірки	Відомості протоколу, що підлягають перевірці	Умовне позначення відомостей протоколу	Формула, за якою перевіряються відомості протоколу
1	1. Кількість виборчих бюлетенів, переданих дільничній виборчій комісії територіальною виборчою комісією (згідно з протоколом територіальної виборчої комісії про передачу виборчих бюлетенів для голосування з відповідних місцевих виборів)	K_1	$K_1 = K_2 + K_3$
	2. Кількість виборчих бюлетенів для голосування у виборчому окрузі (багатомандатному, одномандатному мажоритарному, одномандатному), одержаних дільничною виборчою комісією (пункт 1 протоколу)	K_2	
	3. Кількість виборчих бюлетенів, щодо якої складено акти розбіжності* (частина одинадцята статті 67, частина п'ята статті 69 Закону)	K_3	
2	1. Кількість виборчих бюлетенів для голосування у виборчому окрузі (багатомандатному, одномандатному мажоритарному, одномандатному), одержаних дільничною виборчою комісією (пункт 1 протоколу)	K_1	$K_1 = K_2 + K_3 + K_4$
	2. Кількість невикористаних виборчих бюлетенів (пункт 3 протоколу)	K_2	
	3. Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені (пункт 4 протоколу)	K_3	
	4. Кількість виборчих бюлетенів, щодо якої складено акти розбіжності* (частина тринадцята статті 71 Закону)	K_4	
3	1. Кількість виборців, які взяли участь у голосуванні (пункт 5 протоколу)	K_1	$K_1 = K_2 + K_3 + K_4 + K_5$
	2. Кількість виборчих бюлетенів, визнаних недійсними (пункт 6 протоколу)	K_2	
	3. Кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від кожної місцевої організації партії, або кількість голосів виборців, поданих за кожного кандидата (пункт 7 протоколу)	K_3	
	4. Кількість виборців, які не підтримали кандидатів у депутати по багатомандатному виборчому округу від жодної місцевої організації партії, або кількість виборців, які не підтримали жодного з кандидатів (пункт 8 протоколу)	K_4	
	5. Кількість голосів виборців, щодо якої складено акт розбіжності* (частини тридцять перша, тридцять четверта статті 71 Закону)	K_5	

* Така кількість повинна враховуватись як додатне або від'ємне число залежно від недостатньої чи надлишкової кількості виборчих бюлетенів або голосів виборців на виборчій дільниці.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 23 жовтня 2010 року № 477

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо порядку транспортування виборчих документів до територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) щодо порядку транспортування виборчих документів до територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

1. Порядок транспортування протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інших виборчих документів до територіальної виборчої комісії

1.1. Дільнична виборча комісія невідкладно після складення у порядку, визначеному статтею 72 Закону, та із застосуванням Роз'яснення щодо складення протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці після закінчення голосування на виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, затвердженого постановою Центральної виборчої комісії від 19 жовтня 2010 року № 425, протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з кожних місцевих виборів по кожному виборчому округу доставляє їх до територіальної виборчої комісії, яка встановлює підсумки голосування з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі.

1.2. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах села, селища, що входить до складу району, доставляє:

1) до районної виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

2) до сільської, селищної виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів районної ради у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів районної ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів відповідно сільського, селищного голови;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів відповідно сільської, селищної ради в одномандатному виборчому окрузі.

1.3. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах міста районного значення, що входить до складу району, доставляє:

1) до районної виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

2) до міської виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів районної ради у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів районної ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів міської ради у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів міської ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів міського голови.

1.4. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах міста республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення, де не утворюються районні у місті ради та (або) до складу якого не входить інше село, селище, місто, а також дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах такого

чій дільниці з виборів депутатів міської ради (міста, що входить до складу відповідного міста) у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів міської ради (міста, що входить до складу відповідного міста) в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів міського голови (міста, що входить до складу відповідного міста).

1.8. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах міста Києва, доставляє до Київської міської виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Київської міської ради в багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Київської міської ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів Київського міського голови.

1.9. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах району в місті Севастополі, доставляє до районної у місті Севастополі виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Севастопольської міської ради у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Севастопольської міської ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів районної у місті Севастополі ради в багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів районної у місті Севастополі ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі.

1.10. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах села, селища, що входить до складу міста Севастополя, доставляє до сільської, селищної виборчої комісії:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Севастопольської міської ради в багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Севастопольської міської ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на вибор-

чій дільниці з виборів відповідно сільського, селищного голови;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів відповідно сільської, селищної ради в одномандатному виборчому окрузі.

1.11. Дільнична виборча комісія виборчої дільниці, утвореної в межах міста, що входить до складу міста Севастополя, доставляє до міської виборчої комісії міста, що входить до складу міста Севастополя:

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Севастопольської міської ради в багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів Севастопольської міської ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів міської ради (міста, що входить до складу міста Севастополя) у багатомандатному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів депутатів міської ради (міста, що входить до складу міста Севастополя) в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі;

протокол про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з виборів міського голови (міста, що входить до складу міста Севастополя).

1.12. До відповідної територіальної виборчої комісії доставляються перший і другий примірники протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі.

Обидва примірники протоколу, а за наявності – і відповідні примірники протоколу з позначкою «Уточнений», акт про видачу копій протоколу, складений згідно з частиною восьмою статті 72 Закону за відповідною формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 30 вересня 2010 року № 382 (додатки 13–18), запаковуються. На пакеті робиться напис «Протокол про підрахунок голосів» та зазначаються назва відповідних виборів, позначення та/або номер виборчого округу, номер виборчої дільниці, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка дільничної виборчої комісії.

Третій примірник протоколу дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі (протоколу з позначкою «Уточнений») зберігається у секретаря дільничної виборчої комісії, четвертий примірник зазначеного протоколу (протоколу з позначкою «Уточнений») невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні дільничної

виборчої комісії, а решта по одному примірнику зазначеного протоколу (протоколу з позначкою «Уточнений») видається членам дільничної виборчої комісії.

У разі внесення до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі окремих відомостей на підставі передбачених Законом актів такі акти запаковуються з першим та другим примірниками протоколу.

За наявності окремих думок членів дільничної виборчої комісії, викладених у письмовій формі, в разі незгоди з результатами підрахунку голосів виборців, зафіксованими у протоколі про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі, такі окремі думки запаковуються також із першим та другим примірниками протоколу.

1.13. До відповідної територіальної виборчої комісії, крім виборчих документів, передбачених пунктом 1.12 цього Роз'яснення, доставляються також запаковані в окремі пакети відповідно до частин п'ятої, десятої, одинадцятої, двадцять першої, двадцять третьої, двадцять дев'ятої, тридцять другої, тридцять п'ятої статті 71 Закону:

1) виборчі бюлетені з написами на пакетах відповідно:

«Невикористані виборчі бюлетені» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера виборчого округу, номера виборчої дільниці, кількості запакованих виборчих бюлетенів по відповідному виборчому округу, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

«Виборчі бюлетені, що не підлягають врахуванню» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера виборчого округу, номера виборчої дільниці, кількості запакованих виборчих бюлетенів у відповідному виборчому окрузі, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

«Недійсні виборчі бюлетені багатомандатного виборчого округу по виборах депутатів», «Недійсні виборчі бюлетені одномандатного мажоритарного виборчого округу по виборах депутатів», «Недійсні виборчі бюлетені одномандатного виборчого округу по виборах депутатів», «Недійсні виборчі бюлетені по виборах сільського голови» або «Недійсні виборчі бюлетені по виборах селищного голови», або «Недійсні виборчі бюлетені по виборах міського голови» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера виборчого округу, номера виборчої дільниці, кількості запакованих недійсних виборчих бюлетенів у відповідному виборчому окрузі, дати і часу пакування, проставлянням підписів

присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

«Назва місцевої організації політичної партії» із зазначенням назви місцевих виборів, назви багатомандатного виборчого округу, номера виборчої дільниці, назви виборчих бюлетенів, кількості запакованих виборчих бюлетенів, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії. До відповідного пакета запаковуються виборчі бюлетені з голосами виборців у багатомандатному виборчому окрузі, поданими за кандидатів від місцевої організації партії;

«Прізвище та ініціали кандидата у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі», «Прізвище та ініціали кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі» та «Прізвище та ініціали кандидата на посаду сільського голови» або «Прізвище та ініціали кандидата на посаду селищного голови», або «Прізвище та ініціали кандидата на посаду міського голови» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера округу, номера виборчої дільниці, кількості запакованих виборчих бюлетенів, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії. До відповідного пакета запаковуються виборчі бюлетені з голосами виборців, поданими за кандидата у депутати в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчих округах, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови;

«Не підтримали кандидатів у депутати від жодної місцевої організації політичної партії» із зазначенням назви місцевих виборів, назви багатомандатного виборчого округу, номера виборчої дільниці, назви виборчих бюлетенів, кількості запакованих виборчих бюлетенів, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

«Не підтримали жодного кандидата у депутати в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі», «Не підтримали жодного кандидата у депутати в одномандатному виборчому окрузі» та «Не підтримали жодного кандидата на посаду сільського голови» або «Не підтримали жодного кандидата на посаду селищного голови», або «Не підтримали жодного кандидата на посаду міського голови» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера округу, номера виборчої дільниці, кількості запакованих виборчих бюлетенів, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

2) «Список виборців для місцевих виборів» із зазначенням назви територіальної громади, номера виборчої дільниці, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії. До відповідного пакета запаковуються список

виборців, доданий до нього витяг зі списку виборців, передбачений частиною третьою статті 70 Закону, заяви виборців про надання їм можливості проголосувати за межами приміщення для голосування, на підставі яких складався витяг зі списку виборців.

При цьому пакет зі списком виборців для місцевих виборів додається до виборчої документації з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міської ради;

3) «Контрольні талони виборчих бюлетенів» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера виборчого округу, номера виборчої дільниці, кількості запакованих контрольних талонів з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

4) «Предмети» із зазначенням назви територіальної громади, номера виборчої дільниці, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії;

5) «Акти, заяви, скарги та рішення дільничної виборчої комісії» із зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера виборчого округу, номера виборчої дільниці, дати і часу пакування, проставлянням підписів присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатки комісії.

У разі визнання дільничною виборчою комісією голосування на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі недійсним (стаття 73 Закону) усі виборчі бюлетені з таких виборів запаковуються в пакети, на яких робиться напис «Виборчі бюлетені», зазначаються назва місцевих виборів, позначення та/або номер виборчого округу, номер виборчої дільниці, кількість запакованих виборчих бюлетенів, дата і час пакування, ставляться підписи присутніх членів дільничної виборчої комісії та печатка комісії. У такому разі рішення дільничної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним та акт (акти), на підставі якого (яких) прийнято це рішення, запаковуються разом з першим та другим примірниками протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі.

1.14. Дільнична виборча комісія на засіданні, на якому здійснюється підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, приймає рішення щодо визначення трьох, а в разі неможливості – двох членів комісії, котрі будуть транспортувати виборчі документи з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі, передбачені пунктами 1.12, 1.13 цього Роз'яснення, до відповідної територіальної виборчої комісії.

За наявності достатньої кількості членів дільничної

виборчої комісії, комісія приймає рішення щодо визначення кількості членів комісії для одночасного транспортування протоколів з усіх місцевих виборів та по всіх виборчих округах, в яких проводилося голосування на виборчій дільниці, до територіальних виборчих комісій, які встановлюють підсумки голосування з відповідних виборів.

Члени дільничної виборчої комісії, визначені згідно з рішенням комісії для транспортування виборчих документів до територіальної виборчої комісії, повинні бути представниками різних суб'єктів подання кандидатур до складу дільничної виборчої комісії.

1.15. При транспортуванні виборчих документів членами дільничної виборчої комісії їх супроводжує працівник органів внутрішніх справ України, який повинен забезпечити охорону при транспортуванні.

1.16. За своїм бажанням та за наявності місць у відповідному транспортному засобі або іншому транспортному засобі інші члени дільничної виборчої комісії, не зайняті у транспортуванні виборчих документів, кандидати в депутати, кандидати на посади сільського, селищного, міського голови, довірені особи кандидатів, представники та уповноважені особи місцевих організацій партій, офіційні спостерігачі – суб'єкти відповідного виборчого процесу можуть супроводжувати транспортування документів.

Супроводження транспортування виборчих документів іншими особами забороняється.

1.17. Під час транспортування виборчих документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою виборчою документацією.

1.18. Протоколи про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці та інші виборчі документи дільничної виборчої комісії передаються відповідній територіальній виборчій комісії на її засіданні.

1.19. Члени дільничної виборчої комісії, не зайняті в транспортуванні виборчих документів, перебувають у приміщенні, де відбувалося голосування, до прийняття всіма територіальними виборчими комісіями протоколів з усіх місцевих виборів та по всіх виборчих округах, в яких проводилося голосування на виборчій дільниці.

2. Порядок транспортування протоколу про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів та інших виборчих документів до територіальної виборчої комісії, яка встановлює результати місцевих виборів

2.1. Територіальна виборча комісія невідкладно після складення у порядку, визначеному статтею 75 Закону, протоколу про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів доставляє такий протокол до територіальної виборчої комісії, яка

встановлює результати відповідних місцевих виборів.

У разі якщо результати місцевих виборів встановлює ця ж територіальна виборча комісія, її протокол про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів є підставою для встановлення нею результатів таких виборів.

2.2. Протоколи про підсумки голосування у відповідних виборчих округах з відповідних місцевих виборів доставляють:

1) сільська, селищна, міська виборча комісія сіл, селищ, міст, що входять до складу району – протоколи про підсумки голосування в багатомандатному та одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів районної ради – до відповідної районної виборчої комісії;

2) районна, міська (міста республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення) виборча комісія – протоколи про підсумки голосування в багатомандатному та одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради – відповідно до виборчої комісії Автономної Республіки Крим, обласної виборчої комісії;

3) районна у місті (міста республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення, де утворюються районні у місті ради) виборча комісія:

протоколи про підсумки голосування в багатомандатному та одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів міської ради – до міської виборчої комісії;

протокол про підсумки голосування з виборів міського голови – до міської виборчої комісії;

4) районна в місті Севастополі виборча комісія – протоколи про підсумки голосування в багатомандатному та одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів міської ради – до Севастопольської міської виборчої комісії;

5) сільська, селищна, міська виборча комісія сіл, селищ, міст, що входять до складу міста республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення:

протоколи про підсумки голосування в багатомандатному та одномандатному мажоритарному виборчому окрузі з виборів депутатів міської ради міста, до складу якого входить відповідне село, селище, місто, – до міської виборчої комісії;

протокол про підсумки голосування з виборів міського голови міста, до складу якого входить відповідне село, селище, місто, – до міської виборчої комісії;

6) сільська, селищна, міська виборча комісія сіл, селища, міста, що входять до складу міста Севастополя, – протоколи про підсумки голосування в багатомандатному та одномандатному мажоритарному виборчому

окрузі з виборів депутатів Севастопольської міської ради – до Севастопольської міської виборчої комісії.

Сільська, селищна виборча комісія сіл, селищ, що входять до складу району, міста республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення, міста Севастополя, встановлює підсумки голосування у відповідних одномандатних виборчих округах з виборів сільського, селищного голови, а також виборів депутатів сільської, селищної ради, про що складає протоколи про підсумки голосування з виборів сільського, селищного голови, підсумки голосування в одномандатних виборчих округах з виборів депутатів сільської, селищної ради, на підставі яких встановлює результати виборів, про що складає відповідні протоколи.

Міська (міст районного значення) виборча комісія міста, що входить до складу району, міста республіканського в Автономній Республіці Крим, обласного значення, міста Севастополя, встановлює підсумки голосування у відповідному одномандатному виборчому окрузі з виборів міського голови, а також підсумки голосування в багатомандатному та одномандатних мажоритарних виборчих округах з виборів депутатів міської ради, про що складає протоколи про підсумки голосування з виборів міського голови, підсумки голосування в багатомандатному та одномандатних мажоритарних виборчих округах з виборів депутатів міської ради, на підставі яких встановлює результати виборів, про що складає відповідні протоколи.

2.3. Протоколи про підсумки голосування у відповідних виборчих округах складаються територіальною виборчою комісією у кількості примірників, що на три більша, ніж кількість осіб, які входять до складу територіальної виборчої комісії. Примірники протоколів нумеруються і мають однакову юридичну силу.

До відповідної територіальної виборчої комісії доставляється перший примірник протоколу територіальної виборчої комісії про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів.

Перший примірник протоколу територіальної виборчої комісії про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів, а за наявності – і відповідний примірник протоколу з позначкою «Уточнений» запаковуються. На пакеті робиться напис «Протокол про підсумки голосування» та зазначаються назва відповідних виборів, позначення та/або номер виборчого округу, дата і час пакування, ставляться підписи усіх присутніх членів територіальної виборчої комісії та печатка територіальної виборчої комісії.

За наявності окремих думок членів територіальної виборчої комісії, викладених у письмовій формі, в разі незгоди з встановленими підсумками голосування, за-

фіксованими у протоколі про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів, такі окремі думки запаковуються разом з першим примірником протоколу.

У разі складення територіальною виборчою комісією протоколу про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів перший примірник такого протоколу разом із протоколом дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на цій дільниці, рішенням територіальної виборчої комісії про визнання голосування на виборчій дільниці недійсним (за наявності) з документами, на підставі яких приймалось таке рішення, запаковуються разом із першим примірником протоколу територіальної виборчої комісії про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів.

Другий примірник протоколу територіальної виборчої комісії про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів та протоколу з позначкою «Уточнений» зберігаються у секретаря територіальної виборчої комісії, третій примірник зазначеного протоколу (протоколу з позначкою «Уточнений») невідкладно вивіщується для загального ознайомлення у приміщенні територіальної виборчої комісії, а решта по одному примірнику зазначеного протоколу (протоколу з позначкою «Уточнений») видається членам територіальної виборчої комісії.

2.4. До територіальної виборчої комісії, крім виборчих документів, передбачених пунктом 2.3 цього Роз'яснення, також доставляються:

перший примірник протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі та інші виборчі документи, передбачені пунктом 1.12 цього Роз'яснення;

виборчі документи дільничної виборчої комісії, передбачені пунктом 1.13 цього Роз'яснення;

запаковані в окремих пакетах акти, заяви і скарги на рішення територіальної виборчої комісії з написом на пакеті «Акти, заяви, скарги та рішення територіальної виборчої комісії» та зазначенням назви місцевих виборів, позначення та/або номера виборчого округу, дати і часу пакування, проставленням підписів усіх присутніх членів територіальної виборчої комісії та печатки комісії;

у випадках проведення територіальною виборчою комісією повторного підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів – виборчі бюлетені, запако-

вані територіальною виборчою комісією у порядку та у спосіб, що передбачені частинами п'ятою, десятою, одинадцятою, двадцять першою, двадцять третьою, двадцять дев'ятою, тридцять другою, тридцять п'ятою статті 71 або частиною п'ятою статті 73 Закону, із проставленням на відповідних пакетах підписів присутніх членів територіальної виборчої комісії та печатки комісії.

2.5. Територіальна виборча комісія на засіданні, на якому встановлюються підсумки голосування у відповідних виборчих округах з відповідних місцевих виборів, приймає рішення щодо визначення трьох, а в разі неможливості – двох членів комісії, котрі будуть транспортувати виборчі документи з відповідних місцевих виборів у відповідному виборчому окрузі, передбачені пунктами 2.3, 2.4 цього Роз'яснення, до територіальної виборчої комісії, яка встановлює результати відповідних виборів.

Члени комісії, визначені згідно з рішенням комісії для транспортування виборчих документів до територіальної виборчої комісії, повинні бути представниками різних суб'єктів подання кандидатур до складу територіальної виборчої комісії.

2.6. При транспортуванні виборчих документів членами територіальної виборчої комісії їх супроводжує працівник органів внутрішніх справ України, який повинен забезпечити охорону при транспортуванні.

2.7. За своїм бажанням та за наявності місць у відповідному транспортному засобі або іншому транспортному засобі інші члени територіальної виборчої комісії, не зайняті у транспортуванні виборчих документів, кандидати в депутати, кандидати на посаду міського голови, довірені особи кандидатів, представники та уповноважені особи місцевих організацій партій, офіційні спостерігачі – суб'єкти відповідного виборчого процесу можуть супроводжувати транспортування документів.

Супроводження транспортування виборчих документів іншими особами забороняється.

2.8. Під час транспортування виборчих документів забороняється розпечатувати пакети з виборчими бюлетенями та іншою виборчою документацією.

2.9. Протоколи та інші виборчі документи, передбачені пунктами 2.3, 2.4 цього Роз'яснення, передаються відповідній територіальній виборчій комісії на її засіданні.

2.10. Члени комісії, не зайняті в транспортуванні виборчих документів, перебувають у приміщенні, де відбувалося встановлення підсумків голосування, до прийняття відповідною територіальною виборчою комісією протоколу про підсумки голосування у відповідному виборчому окрузі з відповідних місцевих виборів.

РОЗ'ЯСНЕННЯ
щодо встановлення результатів виборів депутатів Верховної Ради
Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в
місті ради у багатомандатному виборчому окрузі

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) щодо порядку встановлення результатів виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради у багатомандатному виборчому окрузі.

1. Виборча комісія Автономної Республіки Крим, обласна, районна, міська, районна у місті виборча комісія (далі – виборча комісія) на своєму засіданні на підставі протоколів про підсумки голосування в багатомандатному виборчому окрузі з виборів депутатів відповідно Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради не пізніше як на п'ятий день з дня виборів устанавлює результати виборів депутатів у багатомандатному виборчому окрузі, про що складає протокол про результати виборів за відповідною формою, встановленою постановою Центральної виборчої комісії від 13 жовтня 2010 року № 405 (додатки 7, 9).

Після внесення відомостей, передбачених пунктами 1–9 протоколу про результати виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради у багатомандатному виборчому окрузі (далі – протокол), виборча комісія визначає місцеві організації партій, що отримали три і більше відсотків голосів виборців, які взяли участь у голосуванні у відповідному багатомандатному виборчому окрузі.

Визначення у відсотках кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати від відповідних місцевих організацій партій (Т), здійснюється щодо кожної з них окремо шляхом ділення кількості голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчого списку кандидатів у депутати від кожної місцевої організації партії (Г) (пункт 8 протоколу), на кількість виборців, які взяли участь у голосуванні (Д) (пункт 6 протоколу), та множенням на 100:

$$T = G : D \times 100$$

Після цього виборча комісія обчислює кількість голосів виборців, необхідних для отримання одного депу-

татського мандата у багатомандатному виборчому окрузі (далі – виборча квота).

2. Виборча квота (А) обчислюється шляхом ділення сумарної кількості голосів виборців, поданих за кандидатів, включених до виборчих списків від місцевих організацій партій, що отримали три і більше відсотків голосів виборців, які взяли участь у голосуванні у відповідному багатомандатному виборчому окрузі (Б), на число, що дорівнює кількості депутатських мандатів у цьому виборчому окрузі (В):

$$A = B : V$$

3. Право на участь у розподілі депутатських мандатів у відповідному багатомандатному виборчому окрузі набувають кандидати в депутати, включені до виборчих списків від місцевих організацій партій, що отримали три і більше відсотків голосів виборців, за умови, що кількість цих голосів виборців дорівнює виборчій квоті або є більшою за виборчу квоту.

Не мають права на участь у розподілі депутатських мандатів у відповідному багатомандатному виборчому окрузі кандидати в депутати, включені до виборчого списку від місцевої організації партії, за який подали свої голоси виборці у кількості меншій, ніж виборча квота.

4. Депутатські мандати у багатомандатному виборчому окрузі між кандидатами у депутати, включеними до виборчих списків від місцевих організацій партій, які відповідно до пункту 3 цього Роз'яснення мають право на участь у розподілі депутатських мандатів у цьому окрузі, розподіляються пропорційно до кількості голосів виборців, поданих за відповідний виборчий список від місцевої організації партії, у такій послідовності:

1) кількість голосів виборців, поданих за кандидатів у депутати, включених до виборчих списків від кожної місцевої організації партії, що набула право на участь у розподілі депутатських мандатів (К), ділиться на виборчу квоту (А).

Ціла частина отриманого числа становить кількість депутатських мандатів, що отримали кандидати в депутати від цієї організації партії (М):

$$M = K : A;$$

2) у разі якщо після визначення кількості депутатських мандатів, що отримали кандидати в депутати від

усіх місцевих організацій партій, залишаються нерозподілені депутатські мандати, кількість таких мандатів розподіляється за дробовими залишками чисел, отриманих місцевими організаціями партій.

Виборчі списки кандидатів у депутати від місцевої організації партії, які мають більші порівняно з іншими дробові залишки після ділення, отримують по одному додатковому депутатському мандату, починаючи з виборчого списку, що має найбільший дробовий залишок.

Якщо дробові залишки у двох чи більше виборчих списках однакові, першим додатковий депутатський мандат отримує той виборчий список, за кандидатів якого віддано більшу кількість голосів виборців.

У разі коли у двох чи більше виборчих списках місцевих організацій партій однаковими є і дробові залишки, і кількість голосів виборців, поданих за виборчі списки цих місцевих організацій партій, додатковий депутатський мандат за рішенням виборчої комісії може розподілятися шляхом жеребкування.

Розподіл додаткових депутатських мандатів закінчується після вичерпання загальної кількості депутатських мандатів.

5. Згідно з частиною першою статті 81 Закону в разі якщо черговість для отримання депутатського мандата вичерпана, депутатський мандат залишається вакантним до проведення чергових або позачергових виборів депутатів відповідної ради.

Отже, в разі коли кількість кандидатів у виборчому списку відповідної місцевої організації партії менша, ніж кількість отриманих цією місцевою організацією партії депутатських мандатів, відповідна кількість депутатських мандатів залишається вакантною до проведення чергових або позачергових виборів депутатів відповідної ради.

6. Результатом виборів депутатів у багатомандатному виборчому окрузі є визначення в порядку черговості у виборчих списках кандидатів у депутати від місцевих організацій партій осіб, обраних депутатами від місцевих організацій партій відповідно до кількості депутатських мандатів, отриманих виборчими списками від місцевих організацій партій.

7. Відомості щодо встановленої кількості депутатських мандатів, отриманих виборчими списками від місцевих організацій партій, вносяться до пункту 10 протоколу.

8. Відомості щодо визначених відповідно до пункту 6 цього Роз'яснення осіб, обраних депутатами в багатомандатному виборчому окрузі, вносяться до пункту 11 протоколу.

Відомості щодо обраних депутатів вносяться до протоколу за черговістю кандидатів у депутати у виборчому списку відповідної місцевої організації партії.

При цьому відомості стосовно обраних депутатів вносяться до протоколу, починаючи зі списку місцевої організації партії, який отримав найбільшу кількість депутатських мандатів, та закінчуючи списком, який набрав найменшу кількість.

У разі отримання декількома виборчими списками однакової кількості депутатських мандатів, черговість внесення відомостей до протоколу визначається за черговістю місцевих організацій партій у виборчому бюлетені для голосування з виборів депутатів відповідної ради у багатомандатному виборчому окрузі.

9. Після внесення всіх відомостей протокол підписується головою, заступником голови, секретарем комісії та іншими членами комісії, присутніми на засіданні, і засвідчується печаткою виборчої комісії.

Непідписання протоколу окремими членами виборчої комісії не має правових наслідків для дійсності протоколу.

Протокол складається у двох примірниках, кожен з яких прошнуровується та скріплюється печаткою виборчої комісії.

До протоколу додаються, за наявності, висловлені у письмовій формі окремі думки членів виборчої комісії, заяви і скарги на порушення порядку встановлення результатів виборів виборчою комісією та рішення, які комісія прийняла в результаті їх розгляду.

Перший примірник протоколу зберігається у виборчій комісії, другий – невідкладно вивішується для загального ознайомлення у приміщенні виборчої комісії.

На прохання кандидатів у депутати, включених до виборчих списків, уповноважених осіб місцевих організацій партій, офіційних спостерігачів від місцевих організацій партій їм видаються копії протоколу.

ПОРЯДОК
передачі виборчої та іншої документації
територіальних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної
Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
на зберігання до державних архівних установ *

Після офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів територіальні виборчі комісії з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів (далі – територіальні виборчі комісії) передають виборчу та іншу документацію до державних архівних установ згідно із цим Порядком.

1. Перелік виборчої документації виборчих комісій, що передається до державних архівних установ

1.1. Документи дільничних виборчих комісій з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, зазначені в пункті 1.2 цього Порядку, передаються до державної архівної установи через відповідну територіальну виборчу комісію.

1.2. Після завершення підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці та складення у порядку, визначеному Законом України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон), протоколів з кожних місцевих виборів по кожному виборчому округу дільнична виборча комісія негайно надсилає до територіальної виборчої комісії такі документи:

пакети з протоколами дільничної виборчої комісії про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці з кожних місцевих виборів по кожному виборчому округу, пакети з виборчими бюлетенями, контрольними талонами, предметами, а також, за наявності, окремими думками членів виборчої комісії, викладеними у письмовій формі, актами, заявами, скаргами та рішеннями, прийнятими виборчою комісією, список виборців для місцевих виборів (додається до виборчої документації з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради, Київської, Севастопольської міської ради).

1.3. Після закінчення строку повноважень дільничних виборчих комісій документи, які втратили практичне значення, і такі, що не підлягають зберігання в державній архівній установі, знищуються в порядку, визначеному в розділі 4 цього Порядку.

Акти про знищення документів надсилаються до відповідної територіальної виборчої комісії з відповідних місцевих виборів.

1.4. Після офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів відповідні територіальні виборчі комісії передають на зберігання до Державного архіву в Автономній Республіці Крим, відповідних місцевих державних архівних установ такі документи, що належать до Національного архівного фонду:

рішення територіальної виборчої комісії про формування складу територіальних виборчих комісій та утворення дільничних виборчих комісій;

рішення (постанови, протокольні рішення) територіальної виборчої комісії та документи, на підставі яких прийнято рішення (подання, заяви, скарги та інші передбачені законодавством документи);

протоколи засідань територіальної виборчої комісії з відповідними додатками до протоколу засідання комісії;

протоколи територіальних виборчих комісій про підсумки голосування у виборчому окрузі та про результати місцевих виборів;

протоколи дільничних виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях;

фінансові документи виборчої комісії (кошториси, штатний розпис, плани асигнувань, фінансові звіти);

акти про вилучення для знищення документів, що не підлягають зберігання в архівній установі;

акти приймання-передачі документів до державних архівних установ;

документи з особового складу;

інші документи відповідно до Закону, а також Типової номенклатури справ виборчої комісії.

1.5. Територіальні виборчі комісії передають на зберігання до відповідних місцевих державних архівних установ таку виборчу документацію тимчасового строку зберігання:

виборчі бюлетені, контрольні талони виборчих бюлетенів;

списки виборців;

акти, заяви, скарги про порушення вимог Закону при проведенні голосування і підрахунку голосів виборців;

* Додатки до Порядку розміщено на офіційному сайті Центральної виборчої комісії.

первинні бухгалтерські документи;
інші документи відповідно до Закону, а також Типової номенклатури справ виборчої комісії.

1.6. Пакети з виборчими бюлетенями, контрольними талонами виборчих бюлетенів, списками виборців та іншими документами територіальної виборчої комісії передаються до архівних установ запакованими в коробки з міцного картону, архівні бокси, мішки тощо, які плембуються або опечатуються стрічкою з проставленням на ній підписів голови та секретаря територіальної виборчої комісії, а також печатки територіальної виборчої комісії. На зовнішньому боці коробки, архівного боксу, мішка тощо наноситься напис із зазначенням номерів виборчого округу, виборчої дільниці, описом видів документів, їх кількості, що засвідчується підписами голови та секретаря територіальної виборчої комісії, печаткою цієї комісії.

Пакети із списками виборців запаковуються окремо від інших видів виборчої документації в порядку, передбаченому абзацом першим цього пункту.

1.7. Передача виборчої та іншої документації на архівне зберігання здійснюється за описами справ та актом приймання-передачі справ установленого Державним комітетом архівів України зразка (додаток 10), один примірник якого залишається у відповідній місцевій державній архівній установі, інший – в територіальній виборчій комісії.

1.8. Місцеві державні архівні установи забезпечують доступ до виборчої документації з місцевих виборів у порядку, встановленому законодавством України.

1.9. Місцеві державні архівні установи в порядку, встановленому Державним комітетом архівів України, знищують виборчу та іншу документацію, що не підлягає внесенню до Національного архівного фонду, після закінчення строку її зберігання, визначеного Законом та Типовою номенклатурою справ виборчої комісії.

1.10. Відповідальність за збереження виборчої документації до передачі її на архівне зберігання покладається на голову (заступника голови) і секретаря відповідної територіальної виборчої комісії.

2. Вимоги до складання номенклатури справ виборчої комісії

2.1. Номенклатура справ є систематизованим переліком найменувань справ, створюваних у діловодстві виборчої комісії, оформлених у відповідному порядку із зазначенням строків їх зберігання.

Номенклатура справ складається для створення єдиної системи формування справ, забезпечення їх обліку, систематизації, опису та пошуку документів за їх змістом та видом, а також відбору документів для архівного зберігання.

2.2. У виборчій комісії використовується Типова номенклатура справ (додаток 1), якою встановлено перелік виборчої документації.

Відповідно до Типової номенклатури справ кожна виборча комісія складає індивідуальну номенклатуру справ (далі – номенклатура справ) (додаток 2).

2.3. До номенклатури справ вносяться тільки справи, що стосуються проведення відповідних виборів. При цьому заголовки справ уточнюються і конкретизуються.

Усі документи виборчої комісії формуються у справи відповідно до номенклатури справ. Строки зберігання справ, внесених до номенклатури справ виборчої комісії, повинні відповідати строкам, зазначеним у Типовій номенклатурі справ виборчої комісії.

2.4. Номенклатуру справ виборчої комісії підписує секретар комісії, затверджує голова комісії та погоджує експертно-перевірною комісією відповідної державної архівної установи.

Сформовані нові справи, не передбачені Типовою номенклатурою справ, додатково вносяться до затвердженої номенклатури справ виборчої комісії. Всі зміни та доповнення вносяться до номенклатури справ за погодженням з головою виборчої комісії. У кінці року до номенклатури справ складається підсумковий запис про кількість справ, фактично заведених за рік.

3. Формування та оформлення справ виборчої комісії для передачі на зберігання до державної архівної установи

3.1. Відповідно до затвердженої номенклатури справ виборчої комісії секретар комісії організовує роботу з формування виконаних документів у справи для передачі їх на зберігання до відповідної державної архівної установи.

3.2. При формуванні документів у справи перевіряються правильність віднесення їх до цієї справи, наявність на документах підписів, віз, дат, облікових (реєстраційних) номерів, довідок або позначок щодо виконання, напису «До справи» тощо. Неправильно оформлені документи повинні бути належним чином дооформлені та долучені до справи.

Не допускається включення до справи документів, що за змістом не відповідають назві справи, а також чернеток, особистих документів та копій документів.

3.3. При формуванні справ документи постійного та тимчасового строків зберігання групуються окремо у відповідні справи згідно з їх змістом. Невиконані документи у справи не підшиваються, а повертаються виконавцю для виконання та відповідного оформлення. Кожна справа постійного строку зберігання повинна містити не більше ніж 250 аркушів (30–40 мм завтовшки). У разі необхідності включення до справи більшої кількості аркушів документів справа формується з кількох томів (частин).

3.4. Рішення виборчої комісії формуються у справи за хронологічним порядком їх прийняття в межах протоколу одного засідання разом з відповідними додатками до них.

3.5. Протоколи засідань виборчої комісії формуються у справі за хронологічним порядком їх проведення.

3.6. Документами, що стосуються одного засідання, є: протокол засідання комісії; рішення, що долучаються до протоколу, з відповідними додатками та документами, на підставі яких ці рішення приймалися. Аркуші таких документів мають наскрізну нумерацію.

3.7. Матеріали листування групуються за змістом та кореспондентською ознакою і систематизуються в такій послідовності: документ-відповідь вкладається після документа-запиту.

3.8. Звернення громадян і документи щодо їх розгляду формуються у справі окремо від листування з інших питань. Кожне звернення і документи щодо його розгляду групуються окремо і формуються у справу за алфавітним порядком прізвищ авторів звернень.

3.9. Оформлення справи для передачі на архівне зберігання передбачає визначення назви справи відповідно до номенклатури справ виборчої комісії, що заноситься на обкладинку або титульний аркуш, нумерацію аркушів у справі, а також складання (у необхідних випадках) внутрішнього опису документів справи (додаток 3), засвідчувального напису справи (додаток 4), підшивання, опрацювання справи, оформлення обкладинки або титульного аркуша справи.

3.10. Перед підшиванням справи перевіряється правильність її оформлення та належність документів до цієї справи, наявність підписів відповідних осіб, віз, відміток про реєстрацію і виконання документів, а також наявність їх додатків. Підшивання справи виконується у спосіб, що дозволяє вільно читати текст документа, резолюції та візи на ньому.

Справи постійного зберігання та з особового складу повинні бути опрацьовані у тверду обкладинку, при цьому металеві та інші скріплення вилучаються з документів.

3.11. Обкладинка справ постійного зберігання та з особового складу оформляється за встановленою формою (додаток 5). На обкладинці відповідно до номенклатури справ зазначається назва справи та строк її зберігання.

Написи на обкладинках виконуються розбірливо, без скорочень світлостійким чорним чорнилом або пастою.

У разі вміщення в справу титульного аркуша, виготовленого друкарським способом, на обкладинці справи зазначаються тільки номери архівного фонду, опису і справи.

3.12. У справі всі аркуші, крім аркуша засвідчувального напису, мають наскрізну нумерацію арабськими цифрами, проставлену в правому верхньому куті документа чорним графічним олівцем.

Аркуші внутрішнього опису документів справи нумеруються окремо.

Кількість пронумерованих аркушів у справі та особ-

ливості їх нумерації зазначаються у засвідчувальному написі.

3.13. У справах постійного зберігання у разі необхідності може складатися внутрішній опис документа або групи документів з одного питання, який підшивається на початку справи.

3.14. Документи тимчасового зберігання вміщуються в папки (швидкозшивачі) різного типу. З метою забезпечення збереженості документів у справі всі аркуші також нумеруються, складається засвідчувальний напис.

3.15. На завершені й оформлені справи складаються описи справ постійного зберігання, тимчасового зберігання та з особового складу, а також акт про вилучення для знищення документів, що не підлягають зберіганню (додатки 6–9). Описи справ постійного зберігання складаються у трьох примірниках, а з особового складу та тимчасового зберігання – у двох.

3.16. Описи справ складає секретар виборчої комісії. Перед складанням описів справ секретар виборчої комісії повинен отримати у відповідній державній архівній установі номери фонду та описів справ.

3.17. До опису справ вносяться заголовки всіх справ відповідно до номенклатури справ.

У кінці опису робиться підсумковий запис про кількість внесених до нього справ.

3.18. До описів справ постійного зберігання складається передмова, в якій дається характеристика змісту та повноти документів, що містяться у справах, зазначаються особливості їх формування та систематизації.

3.19. Опис справ підписує секретар виборчої комісії та затверджує голова цієї комісії.

3.20. Описи справ постійного зберігання та з особового складу подаються на схвалення та погодження експертно-перевірній комісії відповідної державної архівної установи.

4. Порядок знищення документації виборчої комісії, що не підлягає зберіганню в державній архівній установі

Документи, що втратили практичне значення, і такі, що не підлягають зберіганню в місцевій державній архівній установі, знищуються, про що комісією складається акт про вилучення документів для знищення. Акт, що містить конкретний перелік, складається у двох примірниках, які підписує секретар та затверджує голова виборчої комісії за погодженням з відповідною державною архівною установою.

Відбір документів, строк зберігання яких закінчився, та складання акта про вилучення для знищення таких документів здійснюються після складання описів справ комісії.

Справи і документи знищуються за відповідним актом шляхом їх спалення.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 31 жовтня 2010 року № 510

РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо порядку реєстрації обраних депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів

Це Роз'яснення розроблено з метою забезпечення однакового застосування окремих положень Закону України «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (далі – Закон) щодо порядку реєстрації обраних депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад (далі – депутати) та сільських, селищних, міських голів.

1. Територіальна виборча комісія не пізніше як на п'ятий день з дня встановлення результатів виборів депутатів, сільського, селищного, міського голови оприлюднює результати місцевих виборів у відповідних місцевих друкованих засобах масової інформації.

Офіційне оприлюднення територіальною виборчою комісією результатів виборів депутатів, сільських, селищних, міських голів є підставою для звільнення з роботи (посади), несумісної з посадою сільського, селищного, міського голови, та прийняття рішення про припинення дії іншого представницького мандата особи, обраної депутатом, сільським, селищним, міським головою.

2. Територіальна виборча комісія, яка прийняла рішення про визнання депутата обраним в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, про визнання обраним сільського, селищного, міського голови, не пізніше наступного дня після дня прийняття такого рішення надає такій особі копію відповідного рішення.

3. Територіальна виборча комісія не пізніше дня офіційного оприлюднення результатів виборів повідомляє (рекомендованим листом, телеграмою, факсограмою, телефонограмою тощо) особу, обрану депутатом в багатомандатному, одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, сільським, селищним, міським головою, про її обрання та про необхідність подання до територіальної виборчої комісії документів для реєстрації депутатом, сільським, селищним, міським головою, передбачених Законом та цим Роз'ясненням, а також щодо наслідків неподання таких документів.

Рекомендований лист, телеграма надсилаються обраному депутату, особі, обраній сільським, селищним, міським головою, після їх реєстрації в журналі реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії. Документ, виданий підприємством зв'язку на підтвердження над-

силання рекомендованого листа, телеграми, зберігається в комісії.

Про передачу повідомлення (факсограмою, телефонограмою) особі, обраній депутатом, сільським, селищним, міським головою, член комісії, який його передав, складає письмову довідку, в якій зазначає прізвище, ім'я та по батькові обраного депутата, сільського, селищного, міського голови, який отримав відповідне повідомлення, номер засобу зв'язку, за яким його передано, дату та час його передачі, а також своє прізвище, ім'я та по батькові та ставить свій підпис. Текст повідомлення після реєстрації в журналі реєстрації документів, заяв і скарг у виборчій комісії та довідка про його передачу зберігаються в комісії.

Особі, обраній депутатом в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, сільським, селищним, міським головою, відповідне повідомлення може бути вручено одночасно з копією рішення територіальної виборчої комісії про її обрання, про що складається відповідний акт.

4. Особа, обрана депутатом, для її реєстрації протягом 20 днів з дня офіційного оприлюднення результатів відповідних місцевих виборів подає до територіальної виборчої комісії такі документи:

у разі наявності іншого представницького мандата – копію заяви про припинення дії такого представницького мандата, поданої відповідно до Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевої ради та зареєстрованої в установленому порядку;

у разі відсутності іншого представницького мандата – заяву про відсутність такого мандата;

у разі обрання особи депутатом Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради в багатомандатному виборчому окрузі та депутатом іншої ради в багатомандатному виборчому окрузі – копію заяви про відмову від іншого депутатського мандата, поданої відповідно до виборчої комісії Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті виборчої комісії та зареєстрованої в установленому порядку;

копію документа, який посвідчує особу та підтверджує громадянство України (паспорт громадянина України (стор. 1, 2, 11–16), або тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України).

5. Особа, обрана сільським, селищним, міським головою, для її реєстрації протягом 20 днів з дня офіційного оприлюднення результатів відповідних місцевих виборів подає до територіальної виборчої комісії такі документи:

у разі наявності іншого представницького мандата – копію заяви про припинення дії такого представницького мандата, поданої відповідно до Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевої ради та зареєстрованої в установленому порядку;

копію трудової книжки із записом про звільнення з роботи (посади), засвідчену в установленому порядку;

копію чи витяг із наказу (розпорядження, рішення, протоколу засідання, загальних зборів колегіального органу тощо) про звільнення з роботи (посади), на підставі якого вчинено відповідний запис у трудовій книжці, засвідчені в установленому порядку;

у разі відсутності іншого представницького мандата, невиконання роботи (незайняття посади), несумісної з посадою сільського, селищного, міського голови, – заяву про відсутність такого мандата, про невиконання роботи (незайняття посади), несумісної з посадою сільського, селищного, міського голови;

довідку із центру зайнятості (для тимчасово непрацюючих, зареєстрованих у центрі зайнятості), засвідчену в установленому порядку;

копію пенсійного посвідчення (для непрацюючих пенсіонерів), засвідчену в установленому порядку;

копію документа, який посвідчує особу та підтверджує громадянство України (паспорт громадянина України (стор. 1, 2, 11–16) або тимчасове посвідчення громадянина України (для осіб, недавно прийнятих до громадянства України)).

6. У разі звернення особи, обраної депутатом, сільським, селищним, міським головою, до територіальної виборчої комісії щодо наявності поважних причин, які перешкоджають поданню нею протягом 20 днів з дня офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів документів, передбачених пунктами 4, 5 цього Роз'яснення, та подання на їх підтвердження відповідних документів (довідок, у тому числі медичних, листків непрацездатності тощо), територіальна виборча комісія може прийняти рішення про визнання цих причин поважними і встановити інший строк для подання відповідних документів або про відмову у визнанні цих причин поважними.

Рішення територіальної виборчої комісії про визнання причин поважними і встановлення іншого строку для подання відповідних документів або про відмову у визнанні причин поважними приймається не пізніше наступного дня з дня отримання заяви, а у разі отримання такого звернення в останній день установленого

двадцятиденного строку для подання відповідних документів – невідкладно у цей день.

7. У п'ятиденний строк з дня отримання документів, зазначених у пунктах 4, 5 цього Роз'яснення, територіальна виборча комісія приймає рішення про реєстрацію депутата, сільського, селищного, міського голови.

8. У разі обрання одного з кандидатів, включеного до виборчого списку від місцевої організації партії, депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної в місті ради у багатомандатному виборчому окрузі та депутатом відповідної ради в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі або сільським, селищним, міським головою, такий кандидат вважається обраним відповідно депутатом в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі або сільським, селищним, міським головою.

9. Кандидат у депутати, включений до виборчого списку від місцевої організації партії, у разі одночасного обрання його депутатом та сільським, селищним, міським головою, невідкладно після отримання рішення територіальної виборчої комісії про визнання сільського, селищного, міського голови обраним повідомляє відповідно виборчу комісію Автономної Республіки Крим, обласну, районну, міську, районну в місті виборчу комісію, яка встановлює результати відповідних виборів депутатів у багатомандатному виборчому окрузі, про обрання його сільським, селищним, міським головою.

У такому разі відповідна територіальна виборча комісія протягом одного дня з дня отримання такого повідомлення або відповідного повідомлення Центральної виборчої комісії приймає рішення про визнання обраним депутатом наступного за черговістю кандидата в депутати у виборчому списку відповідної місцевої організації партії, про що повідомляє відповідного кандидата у депутати наступного дня з дня прийняття такого рішення, реєструє його в установленому Законом та цим Роз'ясненням порядку.

10. У разі неподання без поважних причин протягом 20 днів з дня офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів або у строк, установлений територіальною виборчою комісією за зверненням особи (пункт 6 цього Роз'яснення), обраної депутатом у багатомандатному виборчому окрузі, документів, передбачених пунктом 4 цього Роз'яснення, територіальна виборча комісія у п'ятиденний строк приймає рішення про визнання її такою, яка відмовилася від депутатського мандата, визнає обраним депутатом наступного за черговістю кандидата в депутати у виборчому списку відповідної місцевої організації партії та реєструє його в установленому Законом та цим Роз'ясненням порядку.

11. У разі неподання без поважних причин протягом 20 днів з дня офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів або у строк, установлений територіаль-

ною виборчою комісією за зверненням особи (пункт 6 цього Роз'яснення), обраної депутатом в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, документів, передбачених пунктом 4 цього Роз'яснення, територіальна виборча комісія не пізніше наступного дня приймає рішення про визнання особи такою, яка відмовилася відповідно від депутатського мандата, та призначає в цьому виборчому окрузі повторні вибори.

12. У разі неподання без поважних причин протягом 20 днів з дня офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів або у строк, установлений територіальною виборчою комісією за зверненням особи (пункт 6 цього Роз'яснення), обраної на посаду сільського, селищного, міського голови, документів, передбачених пунктом 5 цього Роз'яснення, територіальна виборча комісія не пізніше наступного дня приймає рішення про визнання особи такою, яка відмовилася відповідно від посади сільського, селищного, міського голови, та призначає повторні вибори відповідно сільського, селищного, міського голови.

13. Рішення про призначення повторних виборів депутата в одномандатному, одномандатному мажоритарному виборчому окрузі, сільського, селищного, міського голови приймається територіальною виборчою комісією не пізніш як у десятиденний строк з дня прийняття рішення про визнання особи такою, яка відмовилася від депутатського мандата, від посади сільського, селищного, міського голови.

14. Територіальна виборча комісія не пізніш як через два тижні після реєстрації новообраних депутатів місцевої ради в кількості не менш як двох третин від загального складу ради скликає першу сесію новообраної ради.

Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова відповідної територіальної виборчої комісії, який інформує раду про підсумки виборів депутатів, а також про підсумки виборів відповідно сільського, селищного, міського голови.

15. Верховна Рада Автономної Республіки Крим збирається на першу сесію не пізніше ніж на тридцятий день після обрання не менше двох третин від встановленого числа депутатів.

Першу сесію відкриває і веде до обрання Голови Верховної Ради Автономної Республіки Крим голова виборчої комісії Автономної Республіки Крим.

16. Повноваження депутата ради починаються з моменту офіційного оголошення відповідною територіальною виборчою комісією на сесії ради рішення про підсумки виборів та визнання повноважень депутатів.

Повноваження сільського, селищного, міського голови починаються з моменту оголошення відповідною сільською, селищною, міською виборчою комісією на пленарному засіданні ради рішення про його обрання.

Телеологічний та технологічний критерії ефективності виборчого законодавства

Для вітчизняної конституційної науки тема ефективності норм виборчого законодавства не стала предметом окремого комплексного наукового дослідження, хоча перманентний процес удосконалення виборчих норм актуалізує потребу визначення критеріїв їх ефективності.

У науковій літературі відмічалось, що дослідження ефективності законодавства – це проблема найвищого ступеня складності, що пояснюється двома причинами: по-перше, багатоаспектністю самої проблеми; по-друге, складнощами застосування до неї новітніх прийомів та методів наукового дослідження.

Мар'яна АФАНАСЬЄВА,
кандидат
юридичних наук,
доцент кафедри
конституційного права
Національного
університету «Одеська
юридична академія»

Проблема ефективності норм права традиційно є предметом дискусій в юридичній науці. Це пов'язано з різноманітністю праворозуміння, з плюралізмом думок про зазначене поняття і з безліччю факторів, що впливають на ефективність правових приписів. Переважно це питання дискутується в межах теорії та соціології права (Н.В. Варламова, С.О. Жинкін, В.В. Лапаєва, О.М. Мельник, І.С. Самощенко, В.М. Сирих, О.С. Пашков, Д.М. Чечот та ін.), галузеві дослідження ефективності або зовсім відсутні, або мають фрагментарний характер, про що свідчить брак монографічних наукових праць з цієї проблематики.

Для вітчизняної конституційної науки тема ефективності норм виборчого законодавства не стала предметом окремого комплексного наукового дослідження, хоча перманентний процес удосконалення виборчих норм актуалізує потребу визначення критеріїв їх ефективності.

У науковій літературі відмічалось, що дослідження ефективності законодавства – це проблема найвищого ступеня складності, що пояснюється двома причинами: по-перше, багатоаспектністю самої проблеми, і, зрозуміло, різноманітністю підходів до

її вирішення; по-друге, складнощами застосування до неї новітніх прийомів та методів наукового дослідження [1].

Розглянемо еволюцію підходів до питання ефективності норм права, що дасть можливість виявити теоретично-методологічне підґрунтя для застосування новітніх підходів при визначенні критеріїв ефективності виборчого законодавства.

На початку обговорення питання ефективності норм права за радянських часів це поняття повністю або частково ототожнювалося з їхньою правильністю, обґрунтованістю, доцільністю, ступенем реалізованості необхідної правової можливості [2], що не розкривало суті та змісту цього поняття. Пізніше під ефективністю правових норм стали розуміти їх здатність впливати на суспільні відносини в певному, корисному для суспільства напрямі (О.С. Пашков, Д.М. Чечот) [3], їх потенційну здатність сприяти досягненню бажаної мети (М.Д. Шаргородський) [4], забезпечувати досягнення соціально корисної й об'єктивно обґрунтованої мети (В.О. Козлов) [5], але у такому розумінні відбувається змішування понять «ефективність» та «соціальна цінність», «корисність».

Традиційним для радянського періоду

Чинна Конституція України затверджує принципово інший тип праворозуміння, який базується на визнанні та гарантуванні природних та невідчужуваних прав людини. Основною телеологічною цінністю, що забезпечується правовим регулюванням, визнається особиста свобода, проявом і конкретизацією якої виступають права та свободи людини. Зазначені конституційні положення не знайшли свого відображення у проблематиці ефективності правового регулювання взагалі та виборчого права, зокрема.

було розуміння ефективності норм права як співвідношення між цілями законодавця та результатами, які реально настали [6]. Подібний підхід відбився й у більш пізній літературі, зокрема М.Х. Хутиз і П.Н. Сергійко відзначають, що «правові норми ефективні тоді, коли практика їх реалізації дає позитивні результати, сприяє досягненню поставлених цілей» [7]. Такий традиційний цільовий підхід до поняття ефективності норм права разом із тим піддавався і критиці. Так, Ф.Н. Фаткуллін вважає, що і ціль, і результат не охоплюються безпосередньо змістом права. Містити вказівки на свою соціальну мету юридичні норми можуть, але тоді соціальна ціль як ідеально намічений стан реального об'єкта перебуває поза їхнім власним змістом. При такому підході важко зрозуміти, в чому, власне, роль норми, не зрозуміло, як виокремити її з контексту всіх інших засобів, використаних для досягнення мети [8].

Ефективність передбачає, безумовно, не будь-яке досягнення цілі за принципом «ціль виправдовує засоби», а тільки результат, який є найкращим, та досягнутий найбільш оптимальним у цих умовах способом. Нормативно-правові акти мають відповідати вимогам раціональності, вони повинні досягати максимуму або оптимуму.

Автори монографії «Ефективність дії правових норм» також не поділяють точку зору, що ефективність правової норми визначається лише співвідношенням між закладеною в ній метою та отриманим результатом. Вони вказують, що немає жодних підстав виключати з аналізу ефективності правових норм ті реальні засоби, дії конкретних історичних суб'єктів, які тільки і приводять до досягнення того або іншого результату [9]. О.С. Пашков і Л.С. Явіч вважають, що норма права ефективна, якщо вона передбачає оптимальний варіант поведінки, необхідний для досягнення науково обґрунтованої мети [10].

При такому підході процес правового регулювання уявляється як інструмент соціального управління, а правові норми приймаються заради «забезпечення певних, заздалегідь запланованих змін або закріплення існуючого в об'єкті впливу» [11]. Ефективність виступає соціально-технічною характеристикою правового регулювання [12], а правотворча діяльність уподібнюється певному виду «проектно-

конструкторських робіт, соціально-правовій інженерії» [13].

Такий позитивно-інструментальний підхід до розуміння та визначення ефективності права був прийнятий у радянській юридичній науці, коли право розглядалося як соціальний регулятор, який не має власної, органічної, внутрішньовластивої цінності, а отже, і цілі. Позитивно-інструментальний підхід виходить з того, що зовнішні стосовно права цілі та побічні (тобто неправові за своїм характером) результати можуть використовуватися для оцінки ефективності правового регулювання [14].

Чинна Конституція України затверджує принципово інший тип праворозуміння, який базується на визнанні та гарантуванні природних та невідчужуваних прав людини. Основною телеологічною цінністю, що забезпечується правовим регулюванням, визнається особиста свобода, проявом і конкретизацією якої виступають права та свободи людини. Зазначені конституційні положення не знайшли свого відображення у проблематиці ефективності правового регулювання взагалі та виборчого права, зокрема. Тому положення теорії ефективності повинні бути відповідним чином переглянуті. Йдеться не про зовнішні стосовно права економічні, політичні, ідеологічні та інші цілі, а про іманентну йому правову мету, що полягає в узгодженні соціальних інтересів на базі правостворюючого інтересу та у забезпеченні, таким чином, максимального можливого загального ступеня свободи» [15].

У зв'язку з різними підходами до ефективності правового регулювання зрозуміло завдання конституційно-правової науки: визначити критерії, які б характеризували ступінь ефективності норм виборчого права.

Погоджуючись із тим, що в сучасних умовах цілі та завдання правового регулювання істотно змінилися, вважаємо обґрунтованим вимірювати ефективність виборчого законодавства внеском у забезпечення реалізації прав і свобод громадян. Такий телеологічний підхід відповідає процесам формування в Україні правової демократичної державності. Вихідною телеологічною позицією при оцінці ефективності виборчого законодавства має стати ступінь забезпечення реалізації політичних прав громадян. Вказана ціль правового регу-

лювання діалектично суперечлива: з одного боку, вона передбачає забезпечення політичної свободи, а з іншого – гарантії цієї свободи надаються за рахунок її обмеження (втручання в здійснення).

Європейський суд з прав людини у своїй практиці виходить з того, що будь-яке обмеження (втручання у здійснення) прав і свобод, яке допускається відповідно до Конвенції про захист прав людини та основних свобод від 4 листопада 1950 року, є виправданим та правомірним тільки в тому випадку, якщо воно: передбачено законом (позитивним правом); переслідувало будь-яку легітимну ціль, вказану у Конвенції; є необхідним у демократичному суспільстві; відповідає поставленій цілі [16]. Перевірка дотримання останніх трьох вимог якраз і є суттю телеологічного критерію ефективності правового регулювання.

Обмеження прав і свобод людини заради легітимних цілей правомірні, якщо вони є необхідними у демократичному суспільстві. В цьому випадку мається на увазі не просто невизначена вимога захисту демократії. Даючи тлумачення поняття «необхідно», Європейський суд з прав людини вказав, що хоча це слово не є синонімом слова «незамінне», воно водночас не має гнучкості слів «допустимо», «звичайно», «доцільно», «розумно» або «бажано», воно передбачає наявність «насущної соціальної потреби» [17].

Необхідне у демократичному суспільстві обмеження прав і свобод або втручання в їх здійснення має бути домірним «насущній соціальній потребі» у захисті цінностей або в досягненні цілей, якими воно може бути виправдане. Принцип домірності передбачає справедливий баланс між захистом інтересів суспільства та належною повагою основних прав людини, при цьому особливе значення надається останнім. Крім того, допустимі обмеження (втручання в здійснення) прав і свобод не повинні мати дискримінаційний характер. Дискримінаційними є обмеження, які не мають розумного та об'єктивного виправдання [18] та при яких засоби, що використовуються, не відповідають легітимній цілі, яку мали намір досягти [19].

Принцип домірності використовується в практиці конституційного контролю за правомірністю встановлених обмежень прав людини практично всіх країн Західної

Європи та в Україні. Конституційний Суд України у своїх рішеннях незмінно виходить з того, що встановлення обмежень прав і свобод людини і громадянина допустиме виключно за умови, що таке обмеження є домірним (пропорційним) та суспільно необхідним [20], а справедливе застосування норм права – це передусім недискримінаційний підхід, неупередженість [21].

Принцип домірності та неприпустимості дискримінаційного характеру обмежень передбачає обов'язкову відповідність засобів, що використовуються, легітимній цілі, яку мали намір досягти. Саме спосіб досягнення мети є сполучною ланкою між поставленою ціллю та отриманим результатом правового регулювання виборчого процесу. Від його оптимальності, раціональності, наукової обґрунтованості і залежить ступінь ефективності виборчої норми.

Такий технологічний підхід є природним для виборчого права, яке відрізняється стандартизацією, алгоритмізацією, універсалізацією виборчих процедур та тягнє до посилення ролі технічної інфраструктури. Технологізація виборчого законодавства за своєю суттю – це процес цілеспрямованого нормативного проектування організаційно-правових основ виборчого процесу, яке передбачає визначення оптимального, раціонального алгоритму дій для ефективного досягнення соціально корисного результату. Виборче законодавство має містити в собі тільки ті нормативні виборчі технології, які необхідні для досягнення поставленої мети і прагнуть до максимальної послідовності, простоти, не допускаючи дублювання процедур і операцій.

В очах громадськості технологічність виборчого законодавства здебільшого сприймається виключно як маніпуляційне проектування виборчого процесу провладними політичними силами, які заздалегідь закріплюють у законодавстві такі прийоми та способи, що нададуть їм політичних переваг на виборах.

У зв'язку з цим неприпустимим є вплив провладних політичних сил з їх оціночно-зацікавленим ставленням до практичних результатів та намаганням пристосувати виборче законодавство до власних потреб. У такому разі відбувається деформація цілей правового регулювання, особистісні інтереси політичних сил маскуються за допомогою правових форм. Провладні полі-

В очах громадськості технологічність виборчого законодавства здебільшого сприймається виключно як маніпуляційне проектування виборчого процесу провладними політичними силами, які заздалегідь закріплюють у законодавстві такі прийоми та способи, що нададуть їм політичних переваг на виборах. У зв'язку з цим неприпустимим є вплив провладних політичних сил з їх оціночно-зацікавленим ставленням до практичних результатів та намаганням пристосувати виборче законодавство до власних потреб.

тичні сили застосовують виборче право як інструмент впливу на соціальну дійсність, як засіб несумлінної політичної конкуренції, та намагаються завдяки йому отримати додаткові політичні преференції, що нерідко призводить до навмисного, прямого перекручування в нормах права політико-правової реальності.

У вітчизняній виборчій практиці, на жаль, багато тому прикладів: це і визначення дати проведення чергових виборів відповідно до інтересів певних політичних сил (визнане неконституційним призначення чергових виборів Президента України на 25 жовтня 2009 року [22]); це і визнане неконституційним позбавлення громадянина України права брати участь в управлінні державними справами шляхом участі у роботі окружної або дільничної виборчої комісії у зв'язку з його проживанням за межами відповідного округу або міста [23]); це і визнане неконституційним маніпулювання складом виборців шляхом обмеження реалізації активного виборчого права для громадян, які перебувають або проживають за межами України і не перебувають на консульському обліку, та інші [23].

Недооцінка телеологічної сторони у змісті нормативних виборчих технологій мимоволі призводить до суб'єктивістського правового регулювання. Суб'єктивізм, що

підміняє законодавче закріплення виборчих технологій, яке базується на глибокому пізнанні політико-правової дійсності та всебічному врахуванні суспільних інтересів, закріплення, в основі якого лежить політична доцільність та особисті політичні мотиви, рівно як і відсутність стабільності виборчого законодавства, що знаходить прояв у змінах, які не викликані реальними соціальними перетвореннями або ж обумовлені недостатнім науковим обґрунтуванням закріплених нормативних виборчих технологій, призводять до неефективності правових норм, негативно позначаються на стані законності.

Розвиток конституційної науки та практики потребує нових методологічних підходів до осмислення проблеми ефективності виборчого законодавства. Як уявляється, правове регулювання організації та проведення виборів має поєднувати технологічний підхід до проектування виборчих норм з телеологічним. Застосування технологічного та телеологічного критеріїв оцінки свідчить, що виборче законодавство відповідає вимозі ефективності лише тоді, коли технологічно забезпечує максимальний ступінь політичної свободи і результатом його дії є легально й легітимно сформований виборчий орган публічної влади.

Література

1. Эффективность гражданского законодательства (актуальные вопросы) / Под ред. В.П. Грибанова. – М., 1984. – С. 6–7.
2. Фаткуллин Ф.И. Проблемы теории государства и права. – Казань, 1987. – С. 318.
3. Пашков А.С., Чечот Д.М. Эффективность правового регулирования и методы ее выявления // Советское государство и право. – 1965. – № 8. – С. 3.
4. Шаргородский М.Д. Наказание, его цели и эффективность. – Л., 1973. – С. 57–58.
5. Козлов В.А. Вопросы теории эффективности правовой нормы. Автореф. канд. дисс. – Л., 1972. – С. 9.
6. Див., наприклад: Проблемы эффективности работы управленческих органов / Под ред. Ю.А. Тихомирова. – М., 1973. – С. 44; Социология права: Учеб. пособие / Под ред. В.М. Сырых. – Юстицинформ, 2001. – С. 354.
7. Хутыз М.Х., Сергейко П.Н. Энциклопедия права. – М., 1995. – С. 36; Социология права: Учеб. пособие / Под ред. В.М. Сырых. – Юстицинформ, 2001. – С. 354.
8. Фаткуллин Ф.И. Проблемы теории государства и права. – Казань, 1987. – С. 318–319.
9. Эффективность действия правовых норм / А.С. Пашков, Л.С. Явич, Л.И. Спиридонов и др. – Л., 1977. – С. 31, 34, 35.
10. Пашков А.С., Явич Л.С. Эффективность действия правовой нормы (к методологии и методике социологического исследования) // Советское государство и право. – 1970. – № 3. – С. 41, 45.
11. Эффективность правовых норм / В.Н. Кудрявцев, В.И. Никитинский, И.С. Самощенко, В.В. Глазырин. – М., 1980. – С. 20–21.
12. Эффективность правовых норм / В.Н. Кудрявцев, В.И. Никитинский, И.С. Самощенко, В.В. Глазырин. – М., 1980. – С. 69–70.
13. Сырых В.М. Истинность и правильность как критерий теоретической эффективности норм права // Эффективность закона (методология и конкретные исследования). – М., 1997. – С. 21.
14. Лапаева В.В. Эффективность закона и методы ее изучения // Эффективность закона

(методология и конкретные исследования). – М., 1997. – С. 39–40.

15. Проблемы общей теории права и государства / Под ред. В.С. Нерсесянца – М., 2002. – С. 503–504.

16. Н.В. Варламова. Эффективность правового регулирования: переосмысление концепции // Известия высших учебных заведений. Правоведение. – 2009. – № 1. – С. 221.

17. Eur. Court H.R. Handyside v. United Kingdom, Judgment of 7 Desember 1976/ Series A. No.24. Para. 48 // Режим доступу: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Handyside%20%7C%20v.%20%7C%20United%20%7C%20Kingdom&sessionid=59116351&skin=hudoc-en>

18. Eur.Court H.R. Thlimmenos v Greece, Judgment of 6 April 2000. Para.44. // Режим доступу: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbkm&action=html&highlight=Thlimmenos%20%7C%20v.%20%7C%20Greece&sessionid=59116351&skin=hudoc-en>

19. Eur.Court H.R. Belgian Linguistic Case, Judgment of 23 July 1968. Series A. No.6. Para. 10 // Режим доступу: <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=695402&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>

20. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Президента України та 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень законів України «Про вибори Президента України», «Про Державний реєстр виборців», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України» та Кодексу адміністративного судочинства України (справа про внесення змін до

деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України) № 26-рп/2009 від 19 жовтня 2009 року // Офіційний вісник України. – 2009. – № 82. – Ст. 27–93.

21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) № 15-рп/2004 від 2 листопада 2004 року // Офіційний вісник України. – 2004. – № 45. – Ст. 29–75.

22. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 17 Закону України «Про вибори Президента України» та Постанови Верховної Ради України «Про призначення чергових виборів Президента України» № 10-рп/2009 від 12 травня 2009 року // Офіційний вісник України. – 2009. – № 37. – Ст. 12–63.

23. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Президента України та 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень законів України «Про вибори Президента України», «Про Державний реєстр виборців», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України» та Кодексу адміністративного судочинства України (справа про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України) № 26-рп/2009 від 19 жовтня 2009 року // Офіційний вісник України. – 2009. – № 82. – Ст. 27–93.

До питання обговорення проекту Виборчого кодексу України

Досвід проведення виборчих кампаній в Україні засвідчив, що чинне законодавство про вибори багато в чому не відповідає загальноприйнятим міжнародним стандартам, не забезпечує потреб організаторів виборів, суб'єктів виборчого процесу та власне виборців. Косметичні зміни законодавства перед кожними наступними виборами частково вирішують нагальні проблеми, проте актуальними залишаються системні зміни.

Оксана ВОЛОЩУК,
кандидат
юридичних наук,
доцент кафедри
міжнародного права
Чернівецького
національного
університету
імені Юрія Федьковича

Зрозуміло, що така ситуація зумовлює порушення засад правонаступності, стабільності законодавства. Тому протягом останніх років особливо поживалися дискусії навколо питання кодифікації виборчого законодавства та пропонується прийняття єдиного комплексного акта – Виборчого кодексу України.

На питанні кодифікації виборчого законодавства про вибори неодноразово наголошували представники Центральної виборчої комісії: «Практика реалізації виборчого законодавства України підштовхує нас до оптимізації та лібералізації виборчих і референдумних процедур та на цій основі проведення їх уніфікації» [1, с. 10]. Слід визнати, що саме кодифікація – це шлях до сталого, досконалого та ефективного виборчого законодавства, адже в процесі кодифікації відбувається змістовне удосконалення законодавства, скасування застарілих і неефективних, вироблення нових норм, заповнення прогалин, усунення дублювання, розбіжностей і протиріч. Саме в процесі кодифікації можливе усунення дублювання і протиріч між нормативно-правовими актами, зокрема між чотирма профільними законами: «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України», «Про вибори депутатів Верховної Ради АР Крим, сільських, селищних, міських голів і місцевих рад», а також «Про всеукраїнські та місцеві референдуми». Таких суперечностей чимало. Не менш вагомим аргумен-

том на користь кодифікації є «уніфікація» більшості виборчих дій і процедур. Так, наприклад, незалежно від виду виборів практично однаковими є правила формування виборчих комісій, складання списків виборців, порядок голосування і підрахунку голосів тощо. Разом із тим, до питання кодифікації треба підходити виважено, адже, як зазначають німецькі вчені, «вибори – у загальнонаціональному масштабі – це найбільш масовий процес, який знає право» [2, с. 125].

Неоціненну допомогу в процесі кодифікації виборчого законодавства України повинен надати зарубіжний досвід, і не в останню чергу, Франції – держави дуже близької до України у конституційно-правовому плані. До того ж, у Французькій Республіці досить солідна система джерел виборчого права, з-поміж яких важливу роль відіграє Виборчий кодекс. Безумовно, немає сенсу запозичувати явні недоліки французького виборчого законодавства, але й їх достоїнства не завжди зможуть знайти свого застосування у вітчизняній дійсності. З іншого боку, не можна заперечувати можливість використання зарубіжного досвіду з огляду на його значення для коригування наших намірів, прогнозування перспектив і насамперед, у процесі кодифікації виборчого законодавства. Звертаючись до зарубіжного досвіду, можна виявити, що виборчі кодекси в цілому себе виправдали і слугують солідним фундаментом у врегулюванні

виборчого процесу в багатьох зарубіжних країнах.

Не маючи можливостей для проведення глибокого дослідження усіх проблем кодифікації виборчого законодавства, які є досить складними і багатогранними, у цій статті ми виділимо тільки окремі найбільш суттєві моменти, що стосуються вдосконалення законодавства про вибори президента на прикладі Французької Республіки.

Вибори президента – найбільш значуща подія у політичному житті Франції. Адже, як зазначається в літературі, період президентських виборів найточніше відбиває головні проблеми держави, обличчя політичних партій, економічну і політичну спрямованість регіонів, а також з'ясовує настрої мас. Політичне і практичне значення правильного вирішення питань правової регламентації виборів глави держави важко переоцінити. За словами Дж. Сарторі, головна ідея полягає в тому, що, порівнюючи, ми отримуємо уроки з досвіду інших країн.

Із самого початку конституційної історії у Франції існувала концепція, згідно з якою характерними рисами республіканського режиму були колегіальність, виборність і нетривалий термін перебування при владі [3, с. 90]. За образним висловленням французького дипломата, публіциста і державного діяча XIX століття Л.Ф. Божура, в умовах монархії тільки одна людина володіє політичними правами, в умовах олігархії береться до уваги тільки розмір багатства, в умовах демократії – всі люди загалом [4, с. 9].

Слід підкреслити, що сучасний етап еволюції державності не тільки у Франції, а й у переважній більшості країн світу, характеризується різким підвищенням ролі виборів як на практиці здійснення державної влади, так і в суспільній свідомості. Тому багатомісячний французький досвід реалізації принципу виборності як способу демократичного призначення глави держави – президента, має неабияке значення для тих країн, які недавно стали на шлях демократії, зрозуміло, передусім для України.

Президентські вибори у Франції вперше були запроваджені у II Республіці (1848–1852 рр.), коли єдиним президентом на чотири роки загальним прямим голосуванням був обраний Луї Наполеон Бонапарт. У період III Республіки (1871–1940 рр.) і до кінця IV Республіки (1946–1958 рр.) пре-

зидент обирався депутатами Національних Зборів і Ради Республіки, які утворювали спеціальний Конгрес. З 1958 року президент обирався колегією вибірників, до якої входили члени парламенту, генеральні радники і представники муніципальних рад. Таким способом вибори відбулися лише 21 грудня 1958 року, за їх підсумками Шарль де Голль став главою V Республіки. Після конституційної реформи 28 жовтня 1962 року президент став обиратися загальним прямим голосуванням на 7 років із можливістю переобрання.

Після проведення референдуму 24 вересня 2000 року строк президентства був скорочений до 5 років. Вибори відбуваються за мажоритарною системою у два тури. До другого туру допускаються два кандидати, які отримали найбільшу кількість голосів [5, с. 91].

Як бачимо з вищевикладеного, у практиці виборів президента Республіки у Франції були застосовані всі три існуючі основні способи обрання глави держави в країнах з республіканською формою правління: а) на засадах загального виборчого права; б) особливою виборчою колегією; в) законодавчими палатами. Важко знайти в сучасному світі таку державу, яка би протягом своєї конституційної історії увібрала всі можливі способи демократичного призначення глави держави. У цьому плані досвід Франції є унікальним, а тому заслуговує на уважне вивчення та запозичення тих прийнятних елементів, які б сприяли демократизації процедури обрання президента в інших країнах і, передусім, у нашій державі.

У Франції створена досить потужна та збалансована нормативно-правова база, яка регламентує порядок організації та проведення виборів глави держави. Принципові базові положення про вибори містяться в Конституції V Республіки (статті 3,4). Безпосередньо виборам президента Республіки присвячені статті 6 і 7 Конституції Франції. Основним законодавчим актом, що регламентує весь комплекс питань, пов'язаних із виборами президента, є Виборчий кодекс, що складається із законодавчої та регламентарної частин. Остання прийнята у розвиток положень першої частини та об'єднує 78 законів, декретів і ордонансів, що повністю або частково втралили чинність.

До законодавчих актів, що регламентують порядок обрання президента Франції, належить Закон № 62-1292 від 6.11.1962 року «Про вибори президента Республіки загальним голосуванням». Окремі положення цього референдумного закону були доповнені декретами від 14.03.1964 року «Про застосування Закону про вибори президента Республіки загальним голосуванням» (зі змінами, внесеними декретами від 4 серпня 1976 року, від 11 березня 1980 року, від 21 січня 1981 року, від 6 січня 1988 року, від 20 січня 1988 року). Поряд з цими нормативно-правовими актами є й інші, котрі містять положення, що стосуються діяльності політичних партій. Назвемо тут Органічний закон від 11 березня 1988 року про фінансову прозорість політичного життя, закони від 15 січня і 10 березня 1990 року про фінансування політичних партій та виборчої кампанії і більш пізні закони від 29 січня 1993 року, від 19 і 20 січня 1995 року. Окремі положення також містяться в інших законодавчих актах. Наприклад, Загальний кодекс про територіальні колективи містить детальний список несумісності мандатів для державних службовців на рівні регіону та департаменту; Кодекс про податки і збори докладно регулює систему податкових пільг при здійсненні пожертвувань на користь партії, політичного об'єднання або виборчої кампанії окремого кандидата. Необхідно вказати і на деякі важливі підзаконні акти, до яких, зокрема, належить інструкція № 76-28 від 23 січня 1976 року про умови голосування за дорученням.

Однак, незважаючи на наявність численних нормативно-правових актів у галузі виборчого права, все ж основним законодавчим актом у галузі виборчого права Франції є Виборчий кодекс [6, с. 74–149]. Унікальність цього систематичного зводу основних правових норм виборчого права полягає в тому, що він містить усі норми про надання виборчого права, умови виборності та несумісності посад, умови проведення виборчої пропаганди до всіх виборних органів країни (президента, парламенту, регіональних, департаментських і муніципальних рад), порядок розгляду спорів щодо обрання президента країни, депутатів, сенаторів і членів різних виборчих органів, про кримінальні та адміністративні санкції за порушення відповідних норм Кодексу.

Чинна нині Конституція Французької Республіки [7, с. 411–424] (передусім статті 6 і 7), а також інші норми, зібрані у Виборчому кодексі [8, с. 74–149], насамперед встановлюють, що президент Республіки обирається на п'ять років прямим загальним голосуванням (стаття 6 Конституції). Чергові президентські вибори проводяться у разі закінчення мандата глави держави. У такому випадку вибори організовуються не пізніше 20 днів і не раніше 35 днів до спливу президентського мандата. Таким чином забезпечується наступність президентської влади і водночас обмежується в часі ситуація, пов'язана з одночасним існуванням двох президентів: новообраного, законного, але такого, що поки не має повноважень, і того, який залишає посаду і котрий вже не володіє значними правами. Якщо президент припиняє свою діяльність до закінчення строку повноважень (це може бути викликано хворобою, відставкою, остаточною констатацією неможливості виконання ним своїх функцій тощо), вибори проводяться через 20–35 днів з моменту припинення президентських функцій за вказаними підставами (потрібний певний час для того, щоб організувати вибори, і водночас не можна надовго залишати державу без президента) [9, с. 49]. В обох випадках дата виборів встановлюється урядом, а вибори завжди відбуваються в неділю (стаття 7 Конституції, стаття L 55 Виборчого кодексу).

Віковий ценз пасивного виборчого права кандидатів на президентський пост установлений Виборчим кодексом у статті L 44: «Кожен француз і французенка, які досягли двадцяти трьох повних років, можуть висувати свою кандидатуру і бути обраними з урахуванням положень про недієздатність або невиборність, передбачених законом» [10, с. 81]. Офіційна виборча кампанія дуже коротка: два тижні даються на перший тур і один тиждень – на другий. З боку держави вона проводиться на принципі рівності кандидатів, який виявляється тільки в наданні рівних можливостей (рівного часу для виступу на державному радіо і телебаченні, покриття витрат на друкування бюлетенів, афіш тощо). Правильне проведення кампанії і дотримання рівності між кандидатами перебувають під контролем Конституційної Ради, Вищої ради з радіо і телебачення

та Комісії з опитування громадської думки (що стежить за вірогідністю результатів опитувань), а також Національної контрольної комісії, яка складається з п'яти вищих суддівських чинів [11, с. 99].

Фінансування виборчої кампанії з виборів президента – важлива складова підготовки організації та проведення виборів глави держави. Основний принцип, яким керується законодавець, полягає в забезпеченні рівних фінансових умов для кандидатів, які беруть участь у виборах. З цією метою законодавчо фіксуються сталі фінансові засоби, які використовуються кандидатами на проведення виборчої кампанії, джерела її фінансування, форми контролю держави за фінансовою стороною виборів, відповідальність за порушення законодавства [12, с. 29].

Голосування є мажоритарним і відбувається у двох турах. Новообраний президент юридично заступає на посаду через кілька днів після проголошення результатів виборів. Президента зустрічає в Єлісейському палаці його попередник або особа, яка тимчасово виконує обов'язки президента. На церемонії Голова Конституційної Ради проголошує результати виборів, після чого Великий канцлер ордену Почесного легіону вручає президенту великий хрест і великий ланцюг ордену і за традицією оголошує президента «великим метром національного ордену Почесного легіону». Після цього попередник зустрічається з президентом наодинці для передачі влади і розкриття йому таємниць використання ядерних сил. До традиційного ритуалу вступу на посаду входять також покладання вінків на могилу невідомого солдата, парад військ, 21 гарматний постріл, відвідування ратуші Парижа, прийом дипломатичного корпусу тощо. З нагоди вступу президента на посаду парламент зазвичай приймає закон про амністію. У наступні дні президент направляє послання парламенту, подає у відставку з інших державних постів і здійснює низку інших заходів, пов'язаних із вступом на посаду [13, с. 104–105].

Якщо порівняти і проаналізувати законодавство про вибори глави держави у Франції та України, то перше, що впадає в око, це тривалість виборчої кампанії. У Франції – вельми короткотривала, в Україні – майже втричі більша. Так, у Франції відповідно до абзацу 3 статті 7

Конституції Французької Республіки вибори президента проводяться не пізніше 20 днів і не раніше 35 днів до закінчення повноважень чинного президента. У випадку вакансії або якщо перешкода, встановлена Конституційною Радою, непереборна, голосування по виборах нового президента проводиться не раніше ніж через 20 і не пізніше ніж через 30 днів після відкриття вакансії або проголошення про незворотність перешкоди (абзац 5 цієї статті).

В Україні Верховна Рада України призначає чергові вибори Президента України не пізніш як за дев'яносто днів до дня виборів. Верховна Рада України забезпечує опублікування рішення про призначення чергових виборів Президента України у засобах масової інформації. Виборчий процес чергових виборів Президента України розпочинається за дев'яносто днів до дня виборів. Повторне голосування призначається Центральною виборчою комісією на третю неділю після дня виборів.

Звісно, чим довша виборча кампанія, тим вона дорожча, на неї витрачається більше коштів. Тому, зважаючи на це, вважаємо за доцільне законодавцеві замислитись з цього приводу і хоча б наполовину скоротити тривалість виборчої кампанії.

Наступний момент, на який хотілося б звернути увагу, це система рекомендацій, або, як визначається у французькій юридичній літературі, поручительство.

З метою запобігання висування несерйозних кандидатур, які б ускладнили організацію виборчої кампанії, законодавець запровадив систему рекомендацій. При повному збереженні принципу рівності було, однак, введено поручительство з боку політичних діячів: кандидат повинен володіти патронатом не менш як 500 національних або місцевих виборних осіб (парламентарії, регіональні радники, генеральні радники, радники Парижа, члени територіальних асамблей заморських територій). Дві додаткові умови мають гарантувати загальнонаціональну підтримку кандидату: виборні особи повинні репрезентувати щонайменше 30 різних департаментів, а кількість поручителів від одного і того ж департаменту не повинна перевищувати 10% від 500, які вимагаються. Кожен поручитель може рекомендувати тільки одного кандидата. Список поручителів публікується в

«Журналь офісіель», щоб громадяни знали, за якого кандидата їх патрони поручаються. Як зазначає французький автор, ці обмеження виявилися досить ефективними: вони скоротили до 10 (1981 рік), а згодом до 9 (1988 рік) кількість кандидатів, що не завадило представництву на виборах усіх головних напрямів суспільної думки [14, с. 50]. Як бачимо, система поручительства у Франції на президентських виборах досить позитивно себе зарекомендувала на практиці.

Вважаємо, що така практика добре прижилася б і на українському ґрунті. Впровадження такої системи поручительства зменшило би кількість «несерйозних», так званих технічних кандидатів на посаду президента, які свідомо висувають свою кандидатуру на посаду глави держави далеко не з бажання перемогти на виборах. До того ж, поручителями, зрозуміло, не можуть виступати громадяни із заплямованою репутацією. Поручителі – це громадяни з високоморальними якостями, думка яких багато важить у суспільстві. Та й самі поручителі не зможуть дати своєї згоди на поручительство особи, яка б не виправдала їх сподівань чи довіри, оскільки в цьому випадку поручительство буде певним чином відобразатися і на їхній репутації. Тому, з нашої точки зору, доречно і певною мірою необхідно запровадити на виборах Президента України систему рекомендацій (поручительства) замість системи збору підписів громадян України на підтримку висування кандидатур на пост глави держави, яка в багатьох випадках є формальним виявленням «волі» виборців, а сама кампанія супроводжується численними порушеннями законодавства про вибори.

І, нарешті, треба зазначити, що законодавство про фінансування виборів у Франції відносять до числа найбільш розроблених та таких, що інтенсивно розвиваються. Тільки у 90-х роках ХХ століття прийнято чотири закони, що визначили законодавчу основу фінансування партій та виборчих кампаній. Органічними законами № 88-226 і № 88-227 від 11 березня 1988 року про фінансову прозорість політичного життя були встановлені межі для витрат на виборчу кампанію для парламентських і президентських виборів, а також заснована вимога надання декларації про доходи кандидата на пост президента.

Закони від 15 січня і 10 березня 1990 року про фінансування політичних партій та виборчих кампаній запровадили заборону на використання найбільш дорогих форм передвиборної агітації та розповсюдили принцип максимальних витрат на вибори до місцевих органів влади. В законах від 19 і 20 січня 1995 року, які розвивали закони від 29 січня 1993 року, була встановлена заборона на фінансування партій приватними фірмами та юридичними особами в цілому. З моменту прийняття закону від 18 січня 1995 року політичні партії майже повністю існують за рахунок державних дотацій, прямого фінансування передвиборних кампаній, а також користуються пільгами стосовно пожертвувань і членських внесків. Більше того, законодавець намагається стимулювати фінансування політичного життя громадянами: внески як пожертвування від фізичних осіб у розмірі до 50 тис. франків на рік партіям давали право на зменшення податкових зобов'язань перед державою. Межа розміру витрат кандидатів на виборах – 90 млн франків у першому турі і 120 млн франків – для кандидатів, представлених у другому турі.

У Франції, наприклад, щодо кандидатів є дуже чітке правило: якщо за наслідками фінансового звіту кандидат витратив більше, ніж було в його фонді, результати виборів скасовуються. До того ж, це тягне за собою заборону для нього кілька років брати участь у виборах. Запровадження таких жорстких заходів у вітчизняному виборчому законодавстві не було б зайвим.

Насамкінець відмітимо, що шлях, яким іде наш законодавець щодо кодифікації виборчого законодавства, є правильним. Прийняття Виборчого кодексу України зніме з порядку денного досить багато проблем у галузі виборчого законодавства. Адже загальновідомим є факт, що існування кількох законів з одного або близьких предметів регулювання, та ще й прийнятих у різний час і подекуди неузгоджених, вимагає їх взаємного узгодження, а це потребує внесення змін чи доповнень до відповідних актів. Однак узгодити все неможливо, тому прийняття рішення про розробку Виборчого кодексу України, який усунув би суперечності (одне і те саме питання врегульовано по-різному), є правильним. Зрозуміло, що зміни в законодавстві, за-

пропоновані в проекті Виборчого кодексу, не вирішують усіх проблем, що існують в Україні, оскільки вони дуже складні, але, принаймні, законодавець зробив крок у цьому напрямку.

Література

1. Ставнійчук М. Щодо питання кодифікації виборчого законодавства // Юридичний журнал. – № 1 (19). – 2004.
2. Государственное право Германии: Сокр. перев. В 2-х т. – Т. 1. – М: ИГП РАН, 1994.
3. Прело Марсель. Конституционное право Франции: Пер. с франц. – М.: Издательство иностранной литературы, 1957.
4. Цит. за: Автономов А.С., Веденеев Ю.А. Основные категории и институты избирательного права // Зарубежное избирательное право: Учебное пособие. – М., 2003.
5. Автономов А.С. Избирательное право Французской Республики // Зарубежное избирательное право. – М., 2003.
6. Избирательный кодекс // Французская Республика. Конституция и законодательные акты: Пер. с франц. – М., 1989.
7. Конституция Французской Республики // Конституции государств Европы. – Т. 3.
8. Избирательный кодекс // Французская Республика. Конституция и законодательные акты.
9. Ардан Филипп. Франция: государственная система: Пер. с франц. – М.: Юрид. лит., 1999.
10. Избирательный кодекс // Французская Республика. Конституция и законодательные акты.
11. Крутоголов М.А. Президент Французской Республики: правовое положение. – М., 1980.
12. Пилипенко А.Н. Финансирование выборов / Институты конституционного права иностранных государств. – М.: «Городециздат», 2002.
13. Крутоголов М.А. Вказана праця.
14. Ардан Филипп. Вказана праця.

Практичні аспекти судової практики у справах щодо ведення передвиборної агітації

Суттєвою специфікою практики у виборчих спорах є те, що за умови відсутності касаційного порядку перегляду судових рішень у принципі неможливо досягти ідеального стану: її абсолютної єдності та однаковості правових позицій судів у відповідних справах.

Михайло СМОКОВИЧ,
секретар
Пленуму Вищого
адміністративного
суду України

Вадим ГАЛАЙЧУК,
експерт Міжнародного
Республіканського
Інституту

Сергій КАЛЬЧЕНКО,
експерт Міжнародного
Республіканського
Інституту

Автори цього матеріалу належать до тієї категорії фахівців, які вважають судову практику найкращим способом перевірки якості законодавчих норм. У тому числі це стосується й сфери дії Закону України «Про вибори Президента України» (далі – Закон про вибори). Утім, на нашу думку, суттєвою специфікою практики у виборчих спорах є те, що за умови відсутності касаційного порядку перегляду судових рішень у принципі неможливо досягти ідеального стану: її абсолютної єдності та однаковості правових позицій судів у відповідних справах. Більше того, надзвичайно стислі строки оскарження ухвал та постанов судів першої інстанції, які справедливо відповідають потребам швидкоплинного виборчого процесу, все ж іноді стають тими реально існуючими факторами, які певною мірою ускладнюють завдання досягнення саме тих результатів тлумачення та застосування судами правових норм, які якнайповніше відповідатимуть намірам та цілям законодавця. З іншого боку, дослідження судової практики свідчать про те, що так само мав місце певний суб'єктивний фактор, коли з якихось причин справи доходили до апеляційних судів настільки запізно, коли вже законом заборонено їх розгляд, і такі скарги лишаються без розгляду.

Зокрема, під час останньої кампанії, як ніколи раніше, значною була кількість окремих ухвал на адресу голів місцевих адміністративних судів, прийнятих судами апеляційної інстанції. Наприклад, Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд окремою ухвалою проінформував голову Енергодарського міського суду Запорізької області про порушення строків направлення справи з апеляційною

скаргою П. суду для вжиття організаційних заходів. В окремій ухвалі, прийнятій Львівським апеляційним адміністративним судом під час розгляду апеляційної скарги М., довіреної особи кандидата на пост Президента Я., на ухвалу Луцького міськрайонного суду Волинської області від 08.02.2010 року у справі за позовом М. до дільничної виборчої комісії (далі – ДВК) № 43 територіального виборчого округу (далі – ТВО) № 22, вказується, що з вини суду першої інстанції та через неналежний контроль з боку керівництва суду ця справа була отримана судом апеляційної інстанції лише 15.02.2010 року, що позбавило можливості своєчасно розглянути апеляційну скаргу. В іншому випадку окремою ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду доведено до відома голови Корольовського районного суду міста Житомира для подальшого обговорення на нараді суддів факти грубих порушень суддею Корольовського районного суду міста Житомира К. норм процесуального права. Незважаючи на те, що позовна заява була подана з посиланням на протиправні дії засобів масової інформації (далі – ЗМІ), які порушують вимоги Закону про вибори, а особливості провадження у таких справах передбачені статтею 174 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС), в резолютивній частині суд зазначив загальний порядок оскарження ухвали.

Через це, на наше переконання, здійснюючи дослідження усього масиву судової практики в цій категорії спорів, важливо звертати увагу також на ті рішення місцевих адміністративних судів, які в подальшому скасовувались або суттєво змінювались по суті предмета справ судами апеляційної ін-

станції, а також ті, що взагалі не були оскаржені. Ключовим завданням тут ми вбачаємо виокремлення проблемних ділянок у законі, які стали причиною додержання судами першої інстанції помилкових правових позицій та підходів. Зазначимо також, що автори уникали будь-якої персональної ідентифікації учасників спорів, вказуючи у тексті лише перші літери прізвищ кандидатів, їхніх довірених осіб, офіційних спостерігачів, членів виборчих комісій тощо. Через це у випадку співпадіння перших літер їхніх прізвищ (зокрема, це стосується прізвищ, які починаються з літер Б, П, Р, С, Т, Я) ми свідомо не розрізняли відповідних осіб за іншими ознаками.

Законодавче визначення чи судова практика: що ефективніше?

На думку авторів, одним із найбільш дискусійних моментів серед фахівців у галузі виборчого законодавства є питання про те, чи варто в законі надавати нормативне визначення поняттю «передвиборна агітація» і яким повинно (чи може) бути така дефініція. Автори, зокрема, не є прихильниками законодавчого закріплення цього поняття та вважають, що, починаючи з 2004 року, у судовій практиці сформувались достатньо ґрунтовні підходи стосовно юридичної природи та необхідних ознак цього елементу виборчого процесу. Через це зайва «зарегламентованість» відповідних процедур може лише ускладнити механізм боротьби із зловживаннями та порушеннями у зв'язку з веденням передвиборної агітації [1]. Утім, звертаючи увагу на значний масив справ, предметом яких були саме такі порушення, вважаємо за необхідне підкреслити, що на відміну від Закону України «Про вибори народних депутатів України» чинний Закон про вибори не містить визначення цього терміну. З огляду на цю обставину, під час виборчої кампанії ще у 2004 році значної практичної ваги набули результати тлумачення відповідних норм судами при розгляді відповідних справ. При цьому, зокрема, в кількох рішеннях Верховний Суд України сформулював правові позиції про те, що під передвиборною агітацією слід розуміти діяльність, спрямовану на схиляння виборців голосувати за чи проти того чи іншого кандидата або за жодного з них, яка здійснюється у будь-яких формах і будь-якими

засобами, що не суперечать Конституції та законам України [2].

З урахуванням зазначеної вище особливості Закону про вибори, доцільно вказати на прикладі застосування судами при розгляді виборчих спорів упродовж процесу виборів Президента України 2009–2010 років принципу аналогії закону. Зокрема, у справі за позовом П. до Центральної виборчої комісії (далі – ЦВК, або Комісія) про скасування постанови та зобов'язання вчинити дії Київський апеляційний адміністративний суд встановив, що згідно з приписом частини першої статті 66 Закону України «Про вибори народних депутатів України» передвиборною агітацією є здійснення будь-якої діяльності з метою спонукання виборців голосувати за або проти певного суб'єкта виборчого процесу. Аналогічної позиції додержався Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд при розгляді апеляційної скарги голови обласної державної адміністрації Б. на постанову Дніпропетровського окружного адміністративного суду у справі за позовом Р., довіреної особи кандидата Я., про визнання протиправними дій посадової особи органу державної виконавчої влади Б. Суд апеляційної інстанції врахував визначення поняття «передвиборна агітація», що передбачено частиною першою статті 66 Закону «Про вибори народних депутатів України», та зазначив у рішенні, що висловлювання відповідача спрямовані на формування волі виборців голосувати за конкретного кандидата на пост Президента, а тому суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про те, що голова обласної державної адміністрації здійснював передвиборну агітацію на користь кандидата Т. На визначенні терміна «передвиборна агітація», передбаченого Законом України «Про вибори народних депутатів України», базується й висновок Донецького апеляційного адміністративного суду за підсумком розгляду апеляційної скарги А., довіреної особи кандидата Я., на постанову Калінінського районного суду міста Донецька. Суд апеляційної інстанції вирішив, що агітацією є свідомі дії, спрямовані на досягнення певного результату.

Нагадаємо, що відповідно до частини сьомої статті 9 КАС України у разі відсутності закону, що регулює відповідні правовідносини, суд застосовує закон, який

Проблема наявності приватно-правового елементу

регулює подібні правовідносини (аналогія закону). Вважаємо, що за таких обставин застосування за аналогією положень іншого закону було обґрунтованим, оскільки за своїм призначенням відносини агітації є подібними незалежно від типу виборів, адже ця діяльність завжди переслідує одну мету, незважаючи на те, чи вказана мета як обов'язкова ознака цієї діяльності у нормі закону.

Разом із тим, у багатьох справах суди досліджували природу спірних публікацій чи теле- або радіопрограм на предмет «агітація» / «неагітація», виходячи не з нормативно визначеної дефініції, а з інших критеріїв. Зокрема, Львівський апеляційний адміністративний суд відмовив у задоволенні апеляційних скарг членів окружної виборчої комісії територіального виборчого округу № 90 (далі – ОВК ТВО) А., К. та М. на постанову Івано-Франківського окружного адміністративного суду про задоволення позову Р., довіреної особи кандидата Я., про визнання дій членів ОВК щодо ведення ними передвиборної агітації протиправними й такими, що грубо порушують вимоги Закону про вибори. При цьому суд апеляційної інстанції погодився з висновком суду першої інстанції про те, що публікація відповідачами у співавторстві статті за назвою та змістом є передвиборною агітацією в розумінні Закону про вибори. В іншому випадку при розгляді апеляційної скарги М., довіреної особи кандидата Я., на постанову Луцького міськрайонного суду Волинської області у справі за позовом М. до редакції незалежної громадсько-політичної газети «В.-Н.» Львівський апеляційний адміністративний суд фактично сформулював власне визначення цього терміна. Зокрема, в постанові цього суду вказується, що в матеріалі «Злет і падіння А. Я.» містяться негативні оціночні судження політичних, ділових та особистих якостей кандидата на пост Президента Я., які є непрямыми закликами не голосувати (або голосувати проти) за цього кандидата. Виходячи з аналізу норм статей 58–64 Закону про вибори, підкреслив суд апеляційної інстанції, під передвиборною агітацією слід розуміти діяльність, спрямовану на схилення виборців голосувати за чи проти того чи іншого кандидата або за жодного з них, яка здійснюється у будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції та законам України.

В інших публікаціях ми вже висловлювали наше переконання у тому, що значною мірою неоднакові позиції судів щодо розгляду по суті вимог приватно-правового характеру при вирішенні спорів стосовно порушень ведення передвиборної агітації обумовлені наявністю у виборчих законах заборони на поширення завідомо неправдивих відомостей [3]. Зокрема, відповідний припис передбачений частиною п'ятою статті 64 Закону про вибори. Водночас така нормативна заборона поєднана з так званим юридичним інститутом «права на відповідь». При цьому вказується, що ЗМІ, який оприлюднив інформацію, яку кандидат вважає явно недостовірною, не пізніше як через три дні після дня оприлюднення таких матеріалів, але не пізніше як за два дні до дня виборів, зобов'язаний надати кандидату, партії (блоку), щодо яких поширено недостовірні відомості, на їх вимогу можливість спростувати такі матеріали: надати такий же ефірний час відповідно на телебаченні чи радіо або опублікувати в друкованому ЗМІ наданий кандидатом чи партією (блоком) матеріал. Об'єктивно виникає низка запитань, зокрема таких:

✓ Яким є співвідношення двох юридичних інститутів: заборони розповсюдження завідомо неправдивих відомостей та права на відповідь стосовно інформації, яку суб'єкт виборчого процесу вважає явно недостовірною? Чи ці інститути є повністю автономними, чи вони певною мірою корелюють між собою та є взаємозалежними? Іншими словами, чи існує правовий зв'язок між першим та другим реченням частини п'ятої статті 64 Закону про вибори?

✓ Чи повинен суд при розгляді відповідних справ досліджувати характер / зміст поширеної інформації / відомостей в аспекті: достовірна (правдива) / недостовірна (неправдива)?

✓ Яким є співвідношення категорій «інформація» та «відомості»? Зокрема, граматичний аналіз другого речення частини п'ятої статті 64 Закону про вибори дає підстави стверджувати, що законодавець розглядає категорії «явно недостовірна інформація» та «недостовірні відомості» як тотожні.

✓ Чи заборона, встановлена першим

реченням частини п'ятої статті 64 Закону про вибори, поширюється на всіх без винятку суб'єктів, чи лише на ЗМІ, оскільки друге речення частини п'ятої статті 64 цього Закону стосується виключно ЗМІ?

✓ Чи існують якісь особливі процесуальні механізми доказування / доведення сторонами своїх вимог та заперечень у цій категорії спорів? Наприклад, це стосується «тягаря доведення» та сторони у спорі, на яку цей тягар покладено.

✓ Чи завжди спори за позовами, які ґрунтуються на зазначених вище нормах Закону про вибори, повинні розглядатись та вирішуватись судом за правилами адміністративного судочинства?

Як вважають деякі фахівці, справи стосовно поширення недостовірних відомостей про суб'єктів виборчого процесу належать до категорії спорів про захист честі, гідності та ділової репутації, тобто до приватно-правових спорів. Причому при розгляді таких справ суди мають керуватись нормами Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) та рекомендаційними роз'ясненнями, наданими Пленумом Верховного Суду України в постанові від 28 вересня 1990 року № 7 «Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності та ділової репутації громадян та організацій» [4]. Проте в цьому аспекті маємо підстави навести приклади додержання судами різних правових позицій.

Зокрема, Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд залишив, відповідно, апеляційну скаргу «Телерадіокомпанії «А.» (далі – ТРК) без задоволення, а постанову Шевченківського районного суду міста Запоріжжя – без змін. Судом встановлено та матеріалами справи підтверджено, що в ефірі ТРК «А.» відбулась демонстрація фільму «З.». Після трансляції цього фільму кандидат Т. через свою довірену особу Р. звернулась до ТРК «А.» з вимогою надати відповідний ефірний час та формат для виступу зі спростуванням інформації, яку кандидат вважає недостовірною, однак така вимога залишилась без задоволення. Частково задовольняючи позовні вимоги кандидата Т., суд першої інстанції виходив з положень частини п'ятої статті 64 Закону про вибори. В іншому випадку Київський апеляційний адміністративний суд залишив без задоволення апеляційну скаргу Ак-

ціонерного товариства закритого типу «У.Н.ТВ-К.» на постанову Шевченківського районного суду міста Києва у справі за позовом кандидата Т. про зобов'язання вчинити дії. В ухвалі суду апеляційної інстанції вказується, що за змістом частини п'ятої статті 64 Закону про вибори на ЗМІ покладено безумовний обов'язок надати кандидату, партії (блоку), щодо яких поширено недостовірні відомості, на їх вимогу можливість спростувати такі матеріали. При цьому єдиною та вичерпною підставою для задоволення такої вимоги за вказаною нормою законодавства є те, що кандидат бажає цього.

З дослідження правових позицій судів апеляційної інстанції в наведених вище справах можна зробити висновок, що суди передовсім розглядали юридичний інститут права на відповідь як такий, що системно пов'язаний із заборобою на поширення завідомо неправдивих відомостей. Водночас суди уникнули проведення аналізу змісту поширених відомостей / інформації, справедливо вказавши, що звернення самого кандидата з вимогою надати можливість для відповіді та суб'єктивна думка кандидата є юридичними фактами, на підставі яких у ЗМІ з'являється обов'язок надати кандидату ефірний час для відповіді.

На нашу думку, дещо відмінна правова позиція, сформульована у постанові Київського апеляційного адміністративного суду в іншій справі. Незважаючи на те, що в подальшому це рішення було скасоване постановою Вищого адміністративного суду України, системний аналіз практики Київського апеляційного адміністративного суду розгляду спорів під час позачергових парламентських виборів 2007 року, позачергових виборів депутатів Київської міської ради і Київського міського голови 2008 року (приймались як судом апеляційної інстанції), а також протягом останніх президентських виборів 2009–2010 років дає підстави для висновку, що саме в рішеннях цього суду у справах відповідної категорії представлені правові підходи, які відрізняються від позицій інших судів. Такі висновки вже наводились нами у попередніх публікаціях [5].

Отже, постановою Київського апеляційного адміністративного суду було задоволено позов кандидата Т. до кандидата Ю. та

визнано дії відповідача при розповсюдженні завідомо неправдивих відомостей про кандидата Т. щодо володіння нею офшорною компанією на Кіпрі незаконними та такими, що порушують вимоги частини п'ятої статті 64 Закону про вибори. У постанові вказується, що оскільки ці правовідносини виникли в межах виборчого процесу між суб'єктами цього процесу – кандидатами на пост Президента України, зазначений позов має розглядатися тільки за правилами КАС України. Слід відзначити, що суд першої інстанції взяв до уваги визначення поняття «недостовірна інформація», наведене у пункті 15 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 року № 1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи». У рішенні також вказується, що згідно з положенням частини третьої статті 277 ЦК України негативна інформація, поширена про особу, вважається недостовірною, якщо особа, яка її поширила, не доведе протилежного (презумпція добропорядності). Суд зазначив, що відповідно до вимог статті 47 Закону України «Про інформацію» відповідальність за порушення законодавства про інформацію несуть особи, винні у вчиненні такого правопорушення, як поширення відомостей, що не відповідають дійсності, ганьблять честь і гідність особи. Таким чином, суд першої інстанції поклав на відповідача, який у цьому спорі не є суб'єктом владних повноважень, процесуальний обов'язок довести достовірність поширеної інформації. Між тим, такий обов'язок не передбачений положеннями КАС України.

Досліджена вище постанова Київського апеляційного адміністративного суду була скасована рішенням Вищого адміністративного суду України, рішенням якого також відмовлено у задоволенні позову кандидата Т. При цьому вказується, що спори за позовами кандидата на пост Президента щодо оскарження дій іншого кандидата про розповсюдження завідомо неправдивих відомостей про кандидата на пост Президента належать до компетенції адміністративних судів. Водночас Вищий адміністративний суд України дійшов висновку про те, що позов пред'явлено не до тієї особи, яка повинна відповідати за цим адміністративним позовом, оскільки зі змісту роздруківки виступу відповідача слідує,

що Ю. під час зазначеної зустрічі діяв не як кандидат, а як Президент України.

Щодо порушень з боку посадовців

У загальному масиві справ, які стосуються передвиборної агітації, вважаємо за доцільне виокремити та дослідити правові позиції судів у спорах про порушення порядку ведення агітації з боку посадових осіб органів влади. Зокрема, ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду відмовлено у задоволенні апеляційної скарги міністра Л. на постанову Окружного адміністративного суду міста Києва у справі за позовом партії «П.Р.» до міністра Л. про визнання його дій протиправними та припинення порушення Закону про вибори. Суд апеляційної інстанції погодився з висновком місцевого адміністративного суду про те, що відповідач проводив агітацію на користь кандидата на пост Президента Т., чим порушив припис пункту 2 частини першої статті 64 Закону про вибори стосовно заборони органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, їх посадовим і службовим особам брати участь у передвиборній агітації. На думку апеляційного адміністративного суду, суд першої інстанції правильно зазначив, що встановлені Законом про вибори обмеження поширюються і на час перебування особи у відпустці. Такий висновок був зроблений на підставі правової позиції, сформульованої у рішенні Конституційного Суду України від 24 березня 2005 року.

Дослідженню статусу відповідача приділено увагу Вищим адміністративним судом України при розгляді апеляційних скарг представника кандидата П. та Центральної виборчої комісії (ЦВК) на рішення Київського апеляційного адміністративного суду про скасування постанови ЦВК. Суди встановлено, що ЦВК при прийнятті оскаржуваного рішення порушила вимоги частини п'ятнадцятої статті 64 та статті 97 Закону про вибори стосовно визнання неправомірними дій Прем'єр-міністра України – кандидата на пост Президента Т. щодо ведення нею передвиборної агітації та оголошення кандидату Т. попередження за залучення і використання для проведення передвиборної агітації підлеглих їй осіб, службового транспорту, інших об'єктів і ресурсів за місцем роботи. Вищий адміністра-

тивний суд України погодився з висновком суду першої інстанції про те, що в постанові ЦВК не вказано, яких саме підлеглих органу виконавчої влади – Кабінету Міністрів України, було використано позивачем з метою передвиборної агітації та як саме їх було використано, не зазначено доказів такого використання. Також не вказано, який службовий транспорт або інші об'єкти та ресурси, що знаходяться в розпорядженні Кабінету Міністрів, використано позивачем з метою передвиборної агітації під час виступу та не надано жодного доказу такого використання. На думку суду, ЦВК розглянула по суті скаргу на дії посадовця, а не скаргу на дії кандидата. Визнаючи протиправною та скасовуючи оскаржувану постанову ЦВК, суд дійшов висновку, що чинним законодавством не передбачено право ЦВК розглядати скарги на дії посадових осіб органів виконавчої влади. Через це рішення ЦВК про визнання дій Прем'єр-міністра Т. неправомірними прийняте з перевищенням повноважень, наданих Комісії Законом про вибори.

За схожих обставин і з додержанням подібної до вказаної вище правової позиції ухвалою Вищого адміністративного суду України залишено без задоволення апеляційну скаргу ЦВК на постанову Київського апеляційного адміністративного суду, якою було скасовано рішення Комісії про оголошення кандидату Ю. попередження. ЦВК встановила, що Ю. взяв участь у з'їзді партії «К.У.Н.», здійснив робочі поїздки до Дніпропетровської, Полтавської та Хмельницької областей, виступи під час яких транслювались Першим Національним телеканалом. Під час розгляду питання про оголошення попередження кандидату Ю. ЦВК виходила з того, що виступи Ю. мали характер передвиборної агітації, оскільки під час виступів обговорювались передвиборні програми інших кандидатів, надавалась оцінка ділових та особистих якостей кандидатів, велась агітація за себе та проти інших кандидатів. Як вказується в ухвалі суду апеляційної інстанції, при задоволенні позову суд першої інстанції правильно встановив, що в оскаржуваній постанові ЦВК не зазначено, які порушення Закону про вибори були допущені Ю. при проведенні виробничих нарад під час робочих поїздок, не вказано, яких саме працівників Секретаріату Президента України

було використано позивачем з метою передвиборної агітації та як саме їх було використано і не зазначено доказів такого використання.

На думку авторів, дещо відмінна від попередньо наведених правова позиція була додержана Вищим адміністративним судом України при розгляді апеляційної скарги кандидата на пост Президента Т. на постанову Київського апеляційного адміністративного суду про визнання протиправними дій кандидата Т. щодо порушення положень Закону про вибори щодо обмеження ведення передвиборної агітації 20 січня під час проведення прес-конференції «Об'єднання заради України і майбутнього нащадків». Суд першої інстанції встановив, що під час дії законодавчо встановлених обмежень щодо проведення передвиборної агітації відповідачем були допущені висловлювання, які є такою агітацією у формі публічних негативних оцінок особистих якостей та діяльності кандидата Я. і спрямовані на формування волевиявлення виборців не голосувати за цього кандидата, в чому суд першої інстанції встановив порушення кандидатом Т. вимог Закону про вибори. Слід відзначити, що в апеляційній скарзі було зроблено акцент на тому, що відповідач при проведенні прес-конференції діяв як посадова особа – Прем'єр-міністр України, а не як кандидат, у зв'язку з чим висновок суду про протиправність дій відповідача є неправильним. Проте Вищий адміністративний суд України зауважив, що вказаний захід мав місце після дня виборів і до дня призначення повторного голосування, тобто поза межами, встановленими статтею 57 Закону про вибори, і що судом правильно не були взяті до уваги твердження представника відповідача про те, що оскаржувані дії відповідача були вчинені ним як посадовою особою, а не як кандидатом на пост Президента, і не мають розглядатись як передвиборна агітація. Встановлені Законом про вибори відповідні обмеження у веденні агітації спрямовані на унеможливлення тиску на виборців, а також на створення умов для вільного волевиявлення виборців. Оцінюючи зміст виступу Прем'єр-міністра України Т. під час прес-конференції, Вищий адміністративний суд України визнав, що поширювана нею інформація в частині, яка є предметом оскарження у цій справі, не стосується діяльності

Уряду чи Прем'єр-міністра України, а відтак такі дії не здійснювались відповідачем на виконання своїх повноважень як голови Уряду. Досліджуючи висновки суду у цій справі, можемо констатувати, що суд фактично перекваліфікував заявлений у позові статус позивача: з кандидата на посадову особу органу виконавчої влади, та оцінив дії відповідача саме як посадовця. Жодним чином не ставлячи під сумнів необхідність неухильного додержання припису частини п'ятнадцятої статті 64 Закону про вибори щодо певних заборон кандидатам на пост Президента України, які займають посади, у тому числі за сумісництвом, в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, все ж зазначимо, що дії посадових осіб оскаржуються, а справи розглядаються згідно з іншими правилами процесуального закону та до іншого суду першої інстанції. Вважаємо, що в цій ситуації позов на дії посадової особи органу виконавчої влади мав розглядатись та вирішуватись Окружним адміністративним судом міста Києва.

Практика розгляду спорів під час процесу підготовки та проведення останніх чергових виборів Президента України містить також приклади оскарження порушень ведення передвиборної агітації з боку ЗМІ. Зокрема, постановою Київського апеляційного адміністративного суду частково задоволено апеляційну скаргу кандидата Т. на постанову Шевченківського районного суду міста Києва, а дії Національної телекомпанії України щодо трансляції на телеканалі «Перший Національний» передачі «Участь Президента України у святочній літургії з нагоди освячення храму» визнано незаконними і такими, що порушують вимоги частини четвертої та частини десятої статті 64 Закону про вибори. У постанові суду апеляційної інстанції вказується, що державним ЗМІ під час виборчого процесу у своїх матеріалах і передачах, не обумовлених угодами, укладеними відповідно до вимог частини дев'ятої статті 61 і частини шостої статті 63 цього Закону, забороняється агітувати «за» або «проти» кандидатів на пост Президента, оцінювати їхні передвиборні програми або віддавати їм перевагу в будь-якій формі. Водночас згідно з приписом частини десятої статті 64 Закону про вибори включення до інформаційних теле-, радіопрограм передвиборних агітаційних матеріалів кандидатів або політичної рек-

лами забороняється. Політична реклама повинна бути відокремлена від інших матеріалів і означена як така. Утім, як вбачається з матеріалів справи, розповсюджена інформація містила неодноразові заклики не голосувати 17 січня 2010 року за певних кандидатів. Таким чином, інформація, розповсюджена в ефірі каналу, що належить відповідачеві, спрямована на формування волі виборців голосувати за того чи іншого кандидата, є передвиборною агітацією і тому відповідачем було порушено встановлені Законом про вибори обмеження.

Узагальнення та рекомендації

Систематизуючи наведені вище приклади правових позицій судів у відповідних спорах, узагальнюючи наші думки та ідеї, можемо сформулювати окремі висновки та рекомендації.

✓ Автори переконані у непотрібності та неефективності нормативного визначення на рівні закону поняття «передвиборна агітація». Зайве переобтяження виборчого закону додатковими дефініціями жодним чином не сприятиме додержанню його приписів учасниками виборів, хоча може ускладнити процедуру протидії та боротьби з порушеннями під час ведення агітації.

✓ Ми не будемо оригінальними, коли наголосимо на тому, що виборчі закони регламентують, головним чином, відносини публічного характеру. Вважаємо, що ця обставина обумовлює потребу максимального «увільнення» цих законів від норм, предметом регулювання яких є інші, у тому числі – приватно-правові відносини. Зазначена позиція стосується, у тому числі, відмови від нормативного встановлення заборони на розповсюдження завідомо недостовірних або наклепницьких відомостей про суб'єктів виборчого процесу. Відсутність таких заборон жодним чином не створюватиме ілюзію вседозволеності, адже існують механізми захисту відповідних прав, свобод та інтересів у порядку звернення з цивільним позовом. Натомість консервація нинішнього стану законодавчої регламентації створює підґрунтя для відмінного розуміння положень закону та їх застосування.

✓ Вважаємо, що за умови законодавчого встановлення певних відмінностей щодо оскарження порушень з боку, відпо-

відно, кандидатів та посадових, службових осіб органів влади (зокрема, це стосується різної юрисдикції судів стосовно розгляду справ, різних правил КАС України, за якими відбувається оскарження і розгляд тощо), у процесі вирішення спорів судами має бути додержана саме та кваліфікація статусу відповідача (кандидат чи посадовець), яка заявлена позивачем. За інших обставин є підстави стверджувати, що адміністративний суд може вийти за межі повноважень, встановлених законом. Між тим, звертаючись до масиву справ, які стосуються порушень обмежень щодо ведення передвиборної агітації, слід позитивно відзначити практику врахування судами правових позицій Конституційного Суду

України, зокрема щодо збереження посадовою особою органу влади цього статусу незалежно від можливого перебування у відпустці.

✓ Звертаючись до проблематики оскарження порушень з боку ЗМІ, вважаємо потрібним наголосити на необхідності подальшого більш чіткого розмежування таких окремих елементів виборчого процесу, як власне передвиборна агітація та інформування виборців. Через це, на нашу думку, повної підтримки заслуговують ті механізми і напрацювання, які передбачені проектом Виборчого кодексу України (реєстраційний № 4234-1), зареєстрованим у Верховній Раді України 23 березня 2010 року.

Література

1. С. Кальченко. Актуальні проблеми законодавства щодо ведення передвиборної агітації: чи була мета? // «Юридична газета». – № 5 (65) – 20 березня 2006 р.
2. Збірник рішень судів за результатами розгляду скарг та заяв суб'єктів виборчого процесу на виборах Президента України 2004 року / Редколегія: Я.В. Давидович, М.І. Мельник, М.І. Ставнійчук та ін. – К.: Атіка, 2005. – С. 52–53.
3. Михайло Смокович, Сергій Кальченко. Можливі напрями удосконалення виборчого та процесуального законодавства України // «Вибори та демократія». – 2008 р. – № 3 (17). С. 4–11.
4. Ігор Самсін. Судовий розгляд справ про вибори // «Вибори та демократія». – 2006 р. – № 4 (10). С. 49–60.
5. Сергій Кальченко. Деякі аспекти нормативної регламентації передвиборної агітації через призму рішень судів за наслідками розгляду виборчих спорів // «Вибори та демократія». – 2008 р. – № 5 (15). С. 48–57.

Виборчі новини

ВИБОРИ, ЩО ВІДБУЛИСЯ

Велика Британія. Вибори до палати обшин у Великій Британії відбулись **6 травня** 2010 року. За мажоритарною системою було обрано 649 депутатів із 650: в окрузі Thirsk and Malton вибори відбулися 27 травня через смерть одного з кандидатів. 306 депутатських мандатів здобула Консервативна партія, 258 — Лейбористська партія, 57 — Ліберальні демократи. 28 місць здобули інші партії. За підсумками виборів жодна партія не здобула більшості в Палаті обшин, а отже, не може сформувати однопартійний уряд, що змушує провідні політичні сили формувати коаліцію. Зелена партія Англії та Уельсу та партія «Альянс» увійшли до складу парламенту вперше.

Як наслідок поразки лейбористів, лідер партії та прем'єр-міністр Великої Британії Гордон Браун пішов у відставку з керівних посад у партії та уряді. 11 травня 2010 року прем'єр-міністром країни став лідер консерваторів Девід Камерон.

Філіппіни. **10 травня** 2010 року на Філіппінах відбулись президентські вибори. Переміг сенатор Бенігно Акіно, представник однієї з найдавнішої політичної династії Філіппін, отримавши більше 40% голосів виборців. У голосуванні взяли участь 75% з 50 млн офіційно зареєстрованих на Філіппінах виборців. За посаду президента боролися чотири кандидати: 45-річний Гілберто Теодоро, экс-міністр оборони, висунутий правлячою коаліцією «Кампі» та «Лакас — Християнські та мусульманські демократи»; 50-річний сенатор Бенігно Акіно; 60-річний Мануель Віллар, а також колишній президент Філіппін 72-річний Джозеф Естрада. Глорія Макапагал Арройо, чинний президент, згідно із законодавством Філіппін не мала права балотуватися знову на посаду президента.

Грузія. Партія «Національний рух» президента Грузії Міхаїла Саакашвілі перемогла на місцевих виборах.

31 травня у Тбілісі пропрезидентська сила набрала близько 60% голосів виборців. На виборах мера столиці 61% голосів мав кандидат від партії «Національний рух» Гігі Угулава. Натомість лише 17% виборців підтримали колишнього союзника Саакашвілі Іраклія Аласанію, який нині є одним із лідерів опозиції.

Словаччина. **12 червня** 2010 року за пропорційною виборчою системою було обрано 150 депутатів Народної Ради — однопалатного парламенту Словаччини. У виборах взяли участь 18 партій. Явка становила 58,83%.

Бар'єр подолали шість партій: «Курс — соціальна демократія», «Словацький демократичний і християнський союз — Демократична партія», «Свобода і солідар-

ність», «Християнсько-демократичний рух», «Міст» і «Словацька національна партія».

На території абсолютної більшості районів (крім Братислави та кількох південних регіонів) більшість голосів отримала партія «Курс — соціальна демократія».

Незважаючи на більшість, яку мають правоцентристські партії (79 із 150), президент Словаччини Іван Гашпарович дав можливість чинному лівоцентристському прем'єр-міністру Роберту Фіцо спробувати сформувати коаліцію. 7 липня 2010 року Фіцо, не зумівши сформувати новий уряд, подав у відставку. Новим прем'єр-міністром стала Івета Радічова.

Брюссель. Підсумки парламентських виборів **14 червня** 2010 року у Бельгії (96,5% підрахованих бюлетенів) свідчать про успіх партій, які виступають за незалежність Фландрії. Голосування у Фландрії (включаючи фламандську меншість Брюсселя): N-VA (прихильники незалежності Фландрії) — 28,3%, CD & V (християнські демократи) — 17,5%, Sp.a (фламандські соціалісти) — 15,0%, Open VLD (фламандські ліберали) — 14,0%, Vlaams Belang (крайні праві фламандські націоналісти) — 12,7%, Зелені (екологісти) — 7,0%, Список Дедеккера (популісти) — 3,7%.

Голосування франкофонського електорату (включаючи більшість Брюсселя): Соціалістична партія — 36,5%, Рух реформ (ліберали) — 24,8%, християнські демократи (центристи) — 14,8%, Еколь (екологісти) — 12,8%, Народна партія (праві) — 3,4%.

Угорщина. Угорський парламент **29 червня** 2010 року обрав новим президентом Республіки провідного діяча правоцентристської партії «ФІДЕС» Пала Шмітта.

У квітні «ФІДЕС» здобула переконливу перемогу на парламентських виборах.

Згідно з угорською конституцією, вибори президента здійснює парламент. За П. Шмітта віддали свої голоси 263 з 386 депутатів, за його суперника, соціаліста Андраша Балуха — 59.

«ФІДЕС» відтепер самостійно може змінювати конституцію, закони про вибори і ЗМІ. Наприкінці квітня партія «ФІДЕС» отримала 263 з 386 місць в парламенті, тобто більше двох третин, що не має прецедентів у сучасній історії країни.

Німеччина. **30 червня** 2010 року Федеральні збори обрали новим президентом Федеративної Республіки Німеччина Крістіана Вульффа.

Федеральний президент виконує свої службові обов'язки впродовж п'яти років і може повторно обиратися лише на один строк.

Федеральний президент обирається Федеральними зборами, до складу яких входять 1224 члени. Вони складаються із депутатів німецького Бундестагу та такої ж кількості депутатів, що обираються парламентами земель за пропорційною системою.

Польща. 5 липня 2010 року кандидат від правлячої у Польщі з кінця 2007 року партії «Громадянська платформа» Броніслав Коморовський переміг на позачергових липневих президентських виборах у Польщі. Про це свідчать офіційні дані Центральної виборчої комісії.

Броніслава Коморовського підтримали 53% виборців, а лідера найбільшої опозиційної партії «Право і справедливість» Ярослава Качинського – 47%. Явка на виборах становила 55,3%.

Нагадаємо, 4 липня ввечері після оголошення результатів трьох екзит-полів, які показували від 2% до 5% переваги Броніслава Коморовського, Ярослав Качинський привітав свого конкурента з перемогою.

Латвія. 2 жовтня 2010 року на парламентських виборах у Латвії перемогу отримала правоцентристська правляча коаліція.

Згідно з останніми результатами підрахунку бюлетенів, правляча коаліція прем'єр-міністра Валдіса Домбровскіса набрала близько 59% голосів виборців.

Партія лівого крила «Центр злагоди», що перебуває в опозиції, – на другому місці, її підтримали близько 25% виборців.

Партія «За права людини в єдиній Латвії», що називає себе захисницею інтересів російськомовного населення, до нового парламенту не проходить.

Партії діючої правлячої коаліції отримують у Сеймі більшість. В. Домбровскіс уже заявив про готовність сформувати новий уряд.

Боснія і Герцеговина. 3 жовтня 2010 року у Боснії і Герцеговині за підрахунками більшості голосів на загальних виборах у Президію – найвищий орган влади країни, представником від мусульман стає поміркований політик Бакір Ізетбеговіч, син колишнього лідера боснійських мусульман Алії Ізетбеговіча. Він набирає близько 34 відсотків голосів.

Серед хорватів перемагає також помірний політик, прихильник єдності Боснії, Желько Комшіч. У той же час, серед боснійських сербів лідирує націоналіст Небойша Радмановіч, чинний член Президії, який бореться за відділення Республіки боснійських сербів від мусульмано-хорватської федерації, повідомляє Радіо Свобода.

Загальні вибори проходять у Боснії і Герцеговині в шостий раз після закінчення Боснійської війни 1992–1995 років. Спостерігачі відзначають найвищу за весь час явку виборців – вона склала 56 відсотків.

Бразилія. Другий тур президентських виборів відбувся в Бразилії 31 жовтня, таке рішення ухвалив Вищий суд з питань виборів (TSE).

У супереч рядку прогнозів, кандидат від правлячої партії Ділма Руссефф не змогла набрати в першому турі виборів більше половини голосів, що гарантувало б їй перемогу, повідомляє Радіо Свобода.

За попередніми даними підрахунку понад 80 відсотків голосів, Русефф підтримали близько 45 відсотків виборців, її основного суперника, опозиційного кандидата Жозе Серру – близько 33 відсотків.

МАЙБУТНІ ВИБОРИ

Республіка Молдова. Тимчасово виконуючий обов'язки президента Молдови Михайл Гімпу підписав указ про розпуск парламенту.

Про це молдавський лідер заявив у прямому ефірі молдавського телебачення. Михайл Гімпу призначив дострокові парламентські вибори на 28 листопада. За законом Молдови вибори повинні відбутися через 45 днів після того, як буде підписаний указ про розпуск парламенту.

Конституційний суд Молдови дозволив Гімпу розпустити парламент, мотивуючи це тим, що парламентарії так і не змогли обрати президента.

Молдова знаходиться в стані політичної кризи з весни 2009 року. Тоді після парламентських виборів у квітні ліберально-демократична опозиція провела масові акції протесту, звинувативши комуністів, котрі перебували при владі, у фальсифікаціях. Безлади завершилися розгромом парламенту і резиденції президента.

Парламент намагався обрати главу держави, за яку повинні проголосувати три п'ятих від загальної кількості депутатів, – тобто 61 депутат зі 101. У результаті повторних виборів влітку минулого року комуністи втратили лідируюче становище в парламенті, проте це не допомогло країні вийти зі стану кризи.

Лідери правлячої коаліції «Альянс за європейську інтеграцію», яка має в парламенті 53 голоси проти 44 фракції комуністів, ініціювали референдум про повернення до всенародних виборів глави держави. Вони також знизили поріг явки до однієї третини виборців.

Проте референдум 5 вересня все одно провалився – явка була ще нижчою і становила 29,05%. Між тим, для визнання референдуму таким, що відбувся, і переходу до всенародних виборів президента необхідна була участь більше третини виборців.

Тепер, за оцінкою політологів, новий парламент може як спробувати обрати президента, так і змінити конституцію двома третинами голосів депутатів. Опозиційна партія комуністів заявила вже про готовність брати участь у зміні конституції, але не шляхом референдуму, а в парламенті.

Білорусь. Центрвиборчком Білорусі завершив прийом заяв на реєстрацію ініціативних груп з висунення кандидатів на пост президента країни.

Як повідомили агентству «Інтерфакс-Захід» у ЦВК, всього надійшло 19 заяв від потенційних кандидатів.

Відповідно до плану виборчої кампанії, затвердженому ЦВК, заяви від потенційних кандидатів на пост президента і списки членів їх ініціативних груп повинні були бути подані до 24 вересня включно.

Реєстрація кандидатів на пост президента пройде з 13 по 23 листопада. Парламент Білорусі 14 вересня затвердив дату чергових президентських виборів у Білорусі – 19 грудня 2010 року. Дострокове голосування пройде з 14 по 18 грудня.

Киргизстан. Вибори президента в Киргизстані пройдуть у 2011 році. Голова тимчасового уряду Киргизстану Омурбек Текебаєв повідомив, що «вибори глави держави відбудуться в жовтні 2011 року», а новий президент Республіки вступить на посаду 1 січня 2012 року.

Згідно з прийнятим 19 травня декретом тимчасового уряду Республіки, президент перехідного періоду Роза Отунбаєва буде виконувати свої повноваження до 31 грудня 2011 року.

Туреччина. Загальнонаціональний референдум щодо конституційної реформи завершився у Туреччині.

59% виборців підтримали внесення поправок до конституції. За словами нинішньої турецької влади, вони хочуть привести основний закон країни у відповідність до стандартів Європейського Союзу.

Противники змін звинувачують правлячу партію в бажанні взяти під свій контроль законодавчу владу.

Уряд пропонує внести до конституції 26 поправок. Більшість із них стосуються важливих змін турецької судової системи. Заплановані поправки, як стверджує прем'єр Туреччини Реджеп Тайїп Ердоган, повинні зміцнити демократичні засади країни.

В останні три тижні прем'єр Р.Т. Ердоган їздив країною, переконуючи громадян у необхідності підтримати реформи. Нинішня конституція прийнята на початку вісімдесятих, коли в Туреччині був військовий режим.

Австрія. Чинний президент Австрійської Республіки Хайнц Фішер переобраний на другий шестирічний термін. За підрахунками голосів виборців, Фішер набрав 78,7% голосів. Його конкуренти від Австрійської партії свободи Барбара Розенкранц і лідер Християнської партії Австрії Рудольф Герінг отримали відповідно 15,5 і 5,8% голосів.

Ці президентські вибори не змогли зацікавити більше половини австрійських виборців.

За підсумками, 54,40% громадян Австрії, які мають право голосу, або не з'явилися на виборчі дільниці, або вкинули в скриньки незаповнені бюлетені. Це негатив-

ний рекорд за всю повоєнну історію проведення виборів в Австрійській Республіці.

Росія. Президент Росії Дмитро Медведєв не виключає, що балотуватиметься на пост глави держави на наступних виборах. Про це він сказав в інтерв'ю норвезькій газеті «Афтенпостен».

На запитання, чи бачить він себе кандидатом на наступних президентських виборах, Медведєв відповів: «Якщо це буде необхідно для моєї країни і для того, щоб зберегти той курс, який був сформований останніми роками (я маю на увазі і той період, коли на чолі держави стояв Володимир Путін, і той період, коли я перебуваю на цьому посту), то я для себе абсолютно нічого не виключаю, у тому числі й участь у цих виборах».

Президент Росії додав, що для його участі у виборах потрібно кілька умов. «По-перше, як мінімум, результати моєї роботи повинні бути прийнятні для наших громадян, а також ми повинні орієнтуватися на те, щоб досягти результату, а не просто взяти участь. Тому – подивимося», – сказав Медведєв.

ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ

Туркменістан. Президент Туркменістану Гурбангули Бердимухамедов вважає, що його країна готова до введення багатопартійної системи.

Виступаючи на зустрічі з місцевими старійшинами в місті Дашогуз, Г. Бердимухамедов повідомив, що вже віддав розпорядження парламенту підготувати проект закону про політичні партії.

На думку президента, другою партією в Туркменістані має стати аграрна. З 1991 року в країні існує єдина партія – Демократична.

Велика Британія. Консервативна партія Великобританії пропонує провести референдум з питання реформи виборчої системи, щоб переконати ліберал-демократів увійти з ними в коаліцію, повідомляє Associated Press. Система виборів до парламенту стала одним із ключових питань, з яким партії не можуть прийти до угоди.

На виборах до британської Палати общин консерватори набрали найбільше число голосів, однак цього недостатньо для формування уряду. Торі, як і їхні суперники – лейбористи, ведуть переговори з Ліберально-демократичною партією про коаліцію у спробі набрати необхідну більшість.

Як відомо, за підсумками виборів до парламенту Великобританії консерватори отримали 306 із 649 місць, лейбористи – 258, ліберал-демократи – 57. Таким чином, жодна з партій не змогла набрати 326 місць, необхідних для формування Кабінету міністрів.

Підготував **Костянтин ХІВРЕНКО**

Декларація про державний суверенітет України як засновок Конституції України

До 20-річчя прийняття Декларації про державний суверенітет України

16 липня 2010 року виповнилося 20 років з дня, коли Верховна Рада Української РСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України, заклавши правовий фундамент для Конституції України.

Це був перший крок до утвердження державності України, який має історичне значення. І чим далі час відносить нас від подій 1990–1991 років, тим величніше й вище підноситься дата 16 липня 1990 року.

Авторові цих рядків, як тодішньому народному депутатові, довелося брати безпосередню участь у цих подіях, бути одним із розробників Декларації і голосувати за неї серед 355 народних депутатів у сесійній залі Верховної Ради України.

Альберт КОРНЕЄВ,

кандидат філософських наук, народний депутат України першого скликання, заступник голови Комісії Верховної Ради України з питань державного суверенітету, міжреспубліканських і міжнаціональних відносин у 1991–1994 роках

Остання п'ятирічка історії Радянського Союзу (1987–1991 роки), визначена як період перебудови суспільного життя, залишиться у пам'яті людей явищами значного підвищення політичної активності населення, відцентровими тенденціями у союзних республіках і кризою федеративного устрою СРСР, наполегливими, але не завжди ефективними за результатом, спробами демократизації державних інституцій, перегляду конституційних засад

організації та здійснення державної влади, суперечливими пошуками сучасного змісту договірної організації союзнаї держави. При відсутності ясно визначеної позиції центру щодо ефективних шляхів подальшого розвитку Союзу спостерігалась чітка спрямованість політичних еліт у радянських республіках на суттєве розширення обсягу повноважень суб'єктів федерації, а в прибалтійських республіках – навіть на повну незалежність.

ВІД РЕДАКЦІЇ

З прийняттям на початку липня 2010 року нового закону про місцеві вибори розпочалось бурхливе його обговорення та, фактично, підготовка до проведення виборів. Однак тема місцевих виборів, хоч якою актуальною вона б не була, не може залишити поза нашою увагою ще одну надзвичайно важливу подію минулого літа – 20-річчя ухвалення Декларації про державний суверенітет України. Тим паче, що у Центральній виборчій комісії є свідок тих доленосних для України подій, безпосередній їх учасник – радник Голови Центральної виборчої комісії Альберт Васильович Корнеєв.

Адекватною офіційною формою оприлюднення подібних намірів і планів (за історичними прикладами Сполучених Штатів Америки, революційної Франції, післяжовтневої 1917 року Росії) виявились декларації про державний суверенітет відповідних суб'єктів радянської федерації і деяких автономних утворень. Тому цілком логічно, що одним із головних серед інших питань, з яких складався порядок денний першої сесії Верховної Ради Української РСР дванадцятого (за сучасним визначенням, першого) скликання, у травні 1990 року було передбачене питання про підготовку і прийняття відповідного українського документа.

Під час розробки проекту Декларації, його опрацювання у постійних комісіях, обговорення на пленарних засіданнях Верховної Ради, постатейних голосувань і схвалення в цілому виявилися, з одного боку, схожість позицій різних політичних сил стосовно необхідності розробки і прийняття Декларації, певних її принципів і конкретних положень, а з іншого боку, розбіжності, точніше, неусувна протилежність думок щодо значної частини змісту майбутнього документа.

У Верховну Раду УРСР було представлено сім проектів Декларації про державний суверенітет Української Радянської Соціалістичної Республіки, які з окремих питань містили діаметрально протилежні положення, що викликало бурхливі дискусії, ускладнювало пошук прийнятних рішень і формулювань. Але усвідомлення всіма, що час і суспільство вимагають прийняття Декларації, дало змогу сформувати необхідну більшість народних депутатів для постатейного і остаточного схвалення цього історичного акта.

У процесі обговорення і прийняття документа було узгоджено його назву: «Декларація про державний суверенітет України». Деякі автори помилково стверджують, що Декларація «утверджувала нову назву держави – Україна, ...конституювала нові для нашого суспільства і держави інститути, такі як Президент України, місцеве самоврядування та ряд інших»¹. О.М. Мироненко висловив думку, що «Декларація стверджувала сучасну назву держави – Україна»². Але насправді у Декларації скрізь ідеться про Українську РСР, і саме вона визначається суверенною національною державою. Немає у тексті і жодної згадки про Президента України. Зі змісту відповідних положень прямо випливає, що Декларація передбачає форму державного правління у вигляді парламентської республіки, а за формою політико-територіального устрою держава має бути унітарною з можливістю утворення в рамках адміністративно-територіального устрою національно-адміністративних одиниць.

Подальше життя змусило внести суттєві корективи у такі наміри і плани: вже у лютому 1991 року було

поновлено Кримську Автономну Республіку, а у липні того ж року було запроваджено конституційний інститут президента. Тому в Конституції Україна визначається як унітарна держава, невід'ємною складовою частиною якої є Автономна Республіка Крим. Відносно форми правління текст Основного Закону (в редакції 26 червня 1996 року) дає змогу зробити висновок про президентсько-парламентську республіку.

Формулювання ж схваленої назви «Декларація про державний суверенітет України» означає, що Верховна Рада Української РСР, приймаючи цей документ, виражаючи волю народу, заявила про суверенну державність народу країни під назвою «Україна» і визначила зміст державного суверенітету «як верховенство, самостійність, повнота і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах». Але не можна не зазначити, що саме з прийняттям Декларації починається широке застосування слова «Україна» як назви держави, що, зокрема, знайшло відображення у Концепції нової Конституції України, схваленої Верховною Радою 19 червня 1991 року, і було закріплено Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, а потім і прийнятою 28 червня 1996 року Конституцією України.

Іншим найважливішим принципом конституційного ладу Української держави у Декларації проголошено народовладдя, відповідно до якого народ визнається «єдиним джерелом влади в Республіці», і «повновладдя народу України реалізується на основі Конституції Республіки як безпосередньо, так і через народних депутатів, обраних до Верховної і місцевих Рад Української РСР». Ідея народовладдя реалізована у Конституції, зокрема положенням частини другої статті 5 про те, що «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ». На жаль, принципове положення Декларації про здійснення влади народом саме «на основі Конституції» (до речі, подібне передбачено у статті 1 Конституції Італійської Республіки: «у формах і в межах, встановлених Конституцією») не було прямо зафіксоване в Конституції України (в редакції 28 червня 1996 року). І це дало підстави Адміністрації Президента України Л.Д. Кучми у 2000 році стверджувати, що шляхом всеукраїнського референдуму допустимо остаточо змінювати чинну Конституцію, ігноруючи встановлений нею особливий порядок внесення до її тексту відповідних змін і доповнень, оскільки «народ може все». Але Конституційний Суд України не погодився з таким підходом і підтвердив безумовну необхідність додержання конституційної процедури при вирішенні подібних питань.

У Декларації також зазначено, що «державна влада в Республіці здійснюється за принципом її розподілу на

¹ Погорілко В.Ф., Федоренко В.Ф. Конституційне право України. Академ. Курс: Підруч.: У 2-х т. – Т. 1 / За ред. В.Ф. Погорілка. – К., 2006, с. 98.

² Мироненко О.М. Історія Конституції України. – К.: Ін Юре, 1997, с. 45.

Активна дискусія в залі Верховної Ради напередодні ухвалення Декларації

законодавчу, виконавчу та судову». У контексті проголошення повновладдя народу принцип поділу влади за своїм змістом означав не просто спеціалізацію органів влади за функціями держави, а головним чином вимогу того, що в Республіці не могло бути органу, який би зосереджував в собі всю повноту державної влади, монополізував вищу владу. В Конституції України зазначено положення Декларації відтворюється у частині першій статті 6 і доповнюється категоричним приписом частини другої про те, що «органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України».

Декларація встановила засади економічної самостійності України, визначила наперед виключне право українського народу на володіння, користування і розпорядження національним багатством України, і це положення отримало подальший розвиток у статті 13 Основного Закону держави. На жаль, у наступному розвитку відносин між колишніми радянськими республіками не були використані можливості, які випливали з положення Декларації про те, що «вирішення питань загальносоюзної власності (спільної власності всіх республік) здійснюється на договірній основі між республіками – суб'єктами цієї власності». Було б явним перебільшенням стверджувати, що зазначене положення Декларації приймалося з усвідомленням неминучості близького розпаду Радянського Союзу, але очевидність нагальної необхідності перегляду системи власності, що склалася в СРСР на той час, не викликала сумніву.

Певні політичні міркування зава-

дили відтворити у Конституції урочисто проголошений Декларацією намір Української РСР стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не бере участі у військових блоках, але ці положення, як і положення про без'ядерний статус Української РСР і про її право на власні збройні сили, внутрішні війська та органи державної безпеки, виявились безумовно своєчасними. Пропозиції з цих питань викликали найбільш бурхливі суперечки у парламенті: частина народних депутатів виступала проти без'ядерного статусу, але за власні збройні сили; інші, навпаки, погоджувались з відмовою від ракетно-ядерної зброї, але категорично не сприймали ідею власного війська.

Рішення було прийнято шляхом взаємних поступок з урахуванням загальносвітової тенденції непоширення і скорочення ядерної зброї, а з іншого боку, не можна було залишати поза увагою наявність фактів створення в деяких радянських республіках незаконних збройних формувань, їх участь у міжнаціональних конфліктах з великими втратами для мирного населення. Республіканські влади не мали жодних реальних можливостей ефективно контролювати в таких випадках ситуацію і виявлялись безвідповідальними за те, що відбувалось на їхній території. Отже, питання власних збройних сил вимагало нагального вирішення.

У Декларації сформульовані засади зовнішньополітичної діяльності Української РСР як суб'єкта міжнародного права, передбачено здійснення нею безпосередніх зносин з іншими державами, укладання з ними

16 липня 1990 року. Перед будинком Верховної Ради Української РСР

договорів, обмін дипломатичними, консульськими, торговельними представництвами, участь у діяльності міжнародних організацій в обсязі, необхідному для ефективного забезпечення національних інтересів Республіки у політичній, економічній, екологічній, інформаційній, науковій, технічній, культурній і спортивній сферах. Відносини Української РСР з іншими радянськими республіками мали будуватися на основі договорів, укладених на принципах рівноправності, взаємоповаги і невтручання у внутрішні справи.

Реалізація цих положень у повному обсязі була обмежена перебуванням Республіки у складі Союзу, але відповідні можливості у відносинах з радянськими республіками були використані дуже ефективно. У жовтні 1990 року Верховна Рада ухвалила Концепцію реалізації Декларації про державний суверенітет України у відносинах з радянськими республіками, і вже в останні місяці 1990 року на переговорах були узгоджені основи міждержавних відносин з Російською Федерацією, Білорусією і укладені договори, згідно з якими сторони визнавали одна одну суверенними державами, зобов'язувались поважати їх територіальну цілісність і кордони, які існували на час підписання договору, розвивати взаємовигідну співпрацю в різних сферах суспільного життя. У 1991 році такі ж договори уклалися з Азербайджаном, Казахстаном, Киргизстаном, Узбекистаном тощо. Це значною мірою дало змогу відносно безболісно пройти через процес розпаду Радянського Союзу, уникнувши кровопролиття, війни, як це мало місце, наприклад, після проголошення незалежності республіками колишньої федеративної Югославії.

Іноді можна почути докір, що в Декларації немає особливого фрагмента щодо найважливіших для конституційного права питань прав і свобод людини і громадянина. З цим не можна погодитись. Завдання Декларації – проголосити державний суверенітет України, визначити його зміст і умови забезпечення. Але все це зроблено, як зазначено у Преамбулі, «виходячи з потреб всебічного забезпечення прав і свобод людини». Логічним продовженням такого підходу стало включення в Конституцію України до загальних засад її конституційного ладу положення про те, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» (частина перша статті 3).

Здається, що серйозно помиляються ті, хто акцентує на тому, що нібито розробники проекту Конституції ігнорували приписи Декларації. Критики аргументують свою позицію прикладами того, що текстуально положення цих документів не завжди збігаються, або посиленням на відсутність деяких ідей Декларації у тексті Конституції. Але ж ці документи не тотожні за своїми

цілями й характером. Декларація незалежності (про державний суверенітет, прав і свобод людини тощо) – це офіційне проголошення від імені народу, як правило, парламентом, установчими зборами тощо, намірів стосовно майбутнього країни, суспільства, держави, як воно проглядається на час її прийняття, документ історичного значення, яким задаються напрями, гранично загальні орієнтири для створення конституцій, законодавства, визначення і здійснення високої політики. Зайва конкретизація в такого роду деклараціях іноді має своїм наслідком не зовсім обґрунтовану (точніше – абсурдну) практику наступного внесення змін до неї, мабуть, для приведення її у відповідність до прийнятої конституції, як це спостерігалось, наприклад, у Латвії. В нашому випадку не можна виходити з формального порівняння текстів: реальні історичні процеси значно випередили всі попередні очікування. Фактично через рік Україна стала незалежною державою. Звідси і впливають зазначені розбіжності. Але ж фундаментальні потреби суспільного життя не можна підлашувати до будь-чийх думок, вони завжди вимагають вносити корективи в наші попередньо сформульовані плани, щоб у кінцевому підсумку було здійснено головне, суттєве.

Отже, є всі підстави для висновку, що в Декларації про державний суверенітет України передбачені практично всі засади конституційного ладу майбутньої незалежної Української держави, її положення слугували надійними дороговказами всім, хто наполегливо і цілеспрямовано працював над текстами проектів Конституції України, забезпечував їх проходження через Конституційну комісію, процедуру розгляду і прийняття Основного Закону Верховною Радою України 28 червня 1996 року. І в цьому аспекті можна стверджувати, що Декларація значною мірою виконала свою функцію бути «основою для нової Конституції». Як зазначив В.М. Шаповал, «Декларація про державний суверенітет України і Акт проголошення незалежності України разом з Конституцією (Основним Законом) України склали своєрідну тріаду... Кожний з названих трьох актів зумовлював прийняття наступного»³.

³ Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм: Монографія. – К.: Юридична фірма «Салком»; Юрінком Інтер, 2005, с. 42.

ЗАСЛУЖЕНІ ВІДЗНАКИ

За вагомий особистий внесок у забезпечення реалізації та захисту конституційних виборчих прав громадян, розвиток демократичних засад виборчого процесу, сумлінну працю та високий професіоналізм нагороджено:

Почесною грамотою Верховної Ради України

ДОНЧЕНКА Юрія Григоровича	– члена Центральної виборчої комісії;
ГОЛОВУ Олену Володимирівну	– заступника начальника юридичного управління Секретаріату Центральної виборчої комісії;
ЛАРИНУ Наталію Олексіївну	– завідуючу відділом юридичного управління Секретаріату Центральної виборчої комісії;
СОМА Володимира Михайловича	– завідуючого сектором управління інформатизації Секретаріату Центральної виборчої комісії;

Грамотою Верховної Ради України

ДАНИЛЕВСЬКОГО Юрія Миколайовича	– члена Центральної виборчої комісії;
ЧУПАХІНА Олександра Михайловича	– члена Центральної виборчої комісії;
ШЕЛУДЬКА Валерія Євгеновича	– члена Центральної виборчої комісії;
МАЗУРА Юрія Олександровича	– начальника управління організаційно-методичної роботи Секретаріату Центральної виборчої комісії;
КАПТІЛЬЦЕВУ Євгенію Володимирівну	– завідуючу сектором літературного редагування відділу забезпечення засідань Комісії управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
ПОПОВУ Наталію Євгенівну	– помічника секретаря Центральної виборчої комісії;
РАХНЯНСЬКУ Любов Василівну	– головного консультанта патронатної служби Центральної виборчої комісії;
САВ'ЯК Тетяну Михайлівну	– завідуючу відділом юридичного управління Секретаріату Центральної виборчої комісії;
ШИКУТУ Людмилу Володимирівну	– завідуючу відділом управління документального забезпечення Секретаріату Центральної виборчої комісії;

Цінним подарунком – годинником

МАКІТРУК Віру Глібівну	– завідуючу сектором моніторингу виконання документів відділу роботи з документами управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
МАХИНЮ Юрія Івановича	– начальника управління господарського та матеріально-технічного забезпечення Секретаріату Комісії;

Почесною грамотою Кабінету Міністрів України

ЖИДЕНКА Ігоря Григоровича	– члена Центральної виборчої комісії;
БАСАЛАЄВУ Аллу Валентинівну	– завідуючу відділом юридичного управління Секретаріату Комісії;
ВІТРЕНКА Артура Борисовича	– керівника Служби розпорядника Державного реєстру виборців;
ПЩУК Олену Михайлівну	– завідуючу організаційним відділом управління організаційно-методичної роботи Секретаріату Комісії;
КИСЕЛЬОВУ Наталію Вікторівну	– головного консультанта управління організаційно-методичної роботи Секретаріату Комісії;
ОСАДЧУКА Олексія Остаповича	– завідуючого відділом зведеного планування та фінансування Секретаріату Комісії;
ПОНОМАРЕНКА Володимира Анатолійовича	– завідуючого відділом кадрової і режимної роботи та з питань державної служби Секретаріату Комісії;
ТАЛАШ Світлану Михайлівну	– завідуючу відділом управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
АНДРОПОВУ Тетяну Володимирівну	– головного консультанта відділу бухгалтерського обліку та звітності Секретаріату Комісії;

- КАШПУРЕНКА Сергія Адамовича – завідуючого сектором супроводу комп'ютерного забезпечення управління інформатизації Секретаріату Комісії;
- ФЕДЮЧЕК Ірину Анатоліївну – головного консультанта сектору підготовки та правової експертизи проектів документів відділу підготовки та правової експертизи проектів документів, систематизації законодавства юридичного управління Секретаріату Комісії.

Оголошено Подяку Прем'єр-міністра України

- БАСОВІЙ Наталії Миколаївні – головному консультанту управління організаційно-методичної роботи Секретаріату Комісії;
- БАХУРИНСЬКІЙ Тетяні Анатоліївні – заступнику завідуючого відділом зведеного планування та фінансування Секретаріату Комісії;
- ГОВОРАДЛО Олені Василівні – головному консультанту управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
- КРИВОШЕЇ Олені Григорівні – головному консультанту управління організаційного забезпечення та контролю Служби розпорядника Державного реєстру виборців;
- ОЛЬХОВСЬКІЙ Світлані Володимирівні – головному консультанту управління інформатизації Секретаріату Комісії;
- ОНИЩЕНКО Надії Володимирівні – головному консультанту управління інформатизації Секретаріату Комісії;
- ОЧКУР Олені Юріївні – завідуючій сектором управління організаційно-методичної роботи Секретаріату Комісії;
- ПЕТРУЩЕНКО Віталію Леонідовичу – головному консультанту управління інформатизації Секретаріату Комісії;
- ПОЗНЯКОВУ Юрію Анатолійовичу – завідуючому відділом управління інформатизації Секретаріату Комісії;
- САВЧУК Марині Юріївні – завідуючій відділом управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
- ШКОЛЬНІЙ Валентині Яківні – завідуючій сектором управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
- ШКУРАТ Вікторії Миколаївні – завідуючій сектором юридичного управління Секретаріату Комісії;
- КОВАЛЬЧУК Ярославі Володимирівні – провідному спеціалісту відділу технічної обробки документів управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
- КОНДРАТЕНКО Ірині Сергіївні – провідному спеціалісту сектору архівного діловодства відділу роботи з документами управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;
- КОРОЛЮ Валерію Григоровичу – головному консультанту редакційно-видавничого відділу Секретаріату Комісії.

Нагрудним знаком «Державна служба України «За сумління працю»

- ШАРИКОВУ Зою Кирилівну – завідуючу відділом взаємодії із засобами масової інформації Секретаріату Комісії;

Почесною грамотою Головного управління державної служби України

- ДЕРЕЧУ Ольгу Іванівну – заступника начальника управління документального забезпечення Секретаріату Комісії;

Грамотою Головного управління державної служби України

- ЖУРАВЛЬОВА Миколу Петровича – завідуючого сектором телекомунікаційного забезпечення та оргтехніки відділу інформаційно-технічного забезпечення управління інформатизації Секретаріату Комісії;
- КОНОНЕНКО Людмилу Василівну – головного консультанта відділу кадрової і режимної роботи та з питань державної служби Секретаріату Комісії;
- ФОМИЧЕВУ Варвару Анатоліївну – завідуючу відділом господарського забезпечення управління господарського та матеріально-технічного забезпечення Секретаріату Комісії.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня Конституції України

(Витяг)

За вагомий особистий внесок у державне будівництво, розвиток конституційних засад української державності, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм **п о с т а н о в л я ю**:

Присвоїти почесне звання «Заслужений юрист України»:

АСТАХОВІЙ
Тамарі Валеріївні	–	члену Центральної виборчої комісії;
ЛУКАШ
Тетяні Леонідівні	–	секретарю Центральної виборчої комісії;
ОХЕНДОВСЬКОМУ
Михайлу Володимировичу	–	члену Центральної виборчої комісії;
ШЕЛЕСТОВУ
Олександрю Миколайовичу	–	члену Центральної виборчої комісії.

Нагородити орденом Данила Галицького

СТЕЛЬМАХА
Олександра Васильовича | – | заступника керівника Служби розпорядника
Державного реєстру виборців. |
|-------------------------------------|---|--|

Нагородити медаллю «За працю і звитягу»

ЄРЬОМІНУ
Тетяну Ігорівну	–	завідуючу сектором управління організаційно-методичної роботи Секретаріату Центральної виборчої комісії.

Президент України

м. Київ, 25 червня 2010 року
№ 726/2010

В. ЯНУКОВИЧ